

**Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges
sammanträde måndagen den 1 december 2025****Tid:**

kl. 16:00-21:58

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-31

Justerat den 8 december 2025 Anslaget den 9 december 2025

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Jöback
Sekreterare

§ 1**Interpellation av Jonas Naddebo (C) till borgarrådet Jan Valeskog (S) om varför staden inte uppfyllt sitt löfte till Örnbergs Kanotsällskap**

KS 2025/689

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jonas Naddebo (C) har ställt en interpellation om varför staden inte uppfyllt sitt löfte till Örnbergs Kanotsällskap.

Kommunfullmäktige beslutade den 26 maj 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Valeskog (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

§ 2**Interpellation av Jan Jönsson (L) till socialborgarrådet
Alexander Ojanne (S) om JO-anmälan och allvarliga
brister inom socialtjänsten på Järva**

KS 2025/799

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Jönsson (L) har ställt en interpellation om JO-anmälan och allvarliga brister inom socialtjänsten på Järva.

Kommunfullmäktige beslutade den 16 juni 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Ojanne (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

§ 3**Interpellation av Hanna Werner (M) till trafikborgarrådet
Lars Strömgren (MP) angående elcykelparkeringar efter
stockholmarnas behov**

KS 2025/805

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Hanna Werner (M) har ställt en interpellation om
elcykelparkeringar efter stockholmarnas behov.

Kommunfullmäktige beslutade den 16 juni 2025 att interpellationen
fick ställas.

Borgarrådet Strömgren (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

§ 4**Interpellation av Andréa Hedin (M) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) om utmaningarna inom Stockholms socialtjänst**

KS 2025/806

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Hedin (M) har ställt en interpellation om utmaningarna inom Stockholms socialtjänst.

Kommunfullmäktige beslutade den 16 juni 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Ojanne (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

§ 5
Bordläggning av interpellationer**Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna med nummer 1 och 6-22 i kungörelsen.

**§ 6
Nya interpellationer****Beslut**

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

1. Interpellation av Johan Paccamonti (M) till bostadsborgarrådet Deniz Butros (V) om inriktningen för Stockholms bostadspolitik. Rotel V. Dnr KS 2025/1387
2. Interpellation av Tom Hedrup (M) till bostadsborgarrådet Deniz Butros (V) om den växande skuldsättningen i stadens allmännyttiga bostadsbolag. Rotel V. Dnr KS 2025/1388
3. Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och skolborgarrådet Emilia Bjuggren (S) angående marknadsföring. Rotel III. Dnr KS 2025/1477

**§ 7
Frågestund****Fråga 1**

Borgarrådet Fjellner (M) ställer en fråga om tryggheten i äldreomsorgen.

Borgarrådet Boucher (V) svarar på frågan.

Fråga 2

Gabriel Kroon (SD) ställer en fråga om vad borgarrådet gör för att korta oskäligena betaltider mellan upphandlade huvudleverantörer och deras underleverantörer.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 3

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga om hur mycket krångel företagare i Stockholm ska behöva hantera.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 4

Svante Linusson (C) ställer en fråga om mopeder i cykelbanorna.

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

Fråga 5

Nike Örbrink (KD) ställer en fråga om alkohol på stadens äldreboenden.

Borgarrådet Boucher (V) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Hedin (M) ställer en fråga om möjligheten att ta ett glas vin på träffpunkter.

Borgarrådet Boucher (V) svarar på frågan.

Fråga 7

Tapani Juntunen (SD) ställer en fråga om borgarrådet anser att det kommersiella är vägen framåt för kulturen i Stockholm.

Borgarrådet Boucher (V) svarar på frågan.

§ 8

Sammanträdet ajournerades mellan kl. 17.56 - 18.00

§ 9
Mötet öppnas

**§ 10
Närvaro**

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 11
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Olle Burell (S). Justering sker den 8 december 2025.

§ 12
Anmälningssärenden till kommunfullmäktige år 2025
(årsärende)
KS 2025/13

Beslut

Följande ärenden anmäls och noteras i protokollet:

Revisorernas bedömning av Stockholms stads delårsrapport
2025 dnr KS 2025/1487

§ 13

**Revisorernas bedömning av Stockholms stads
delårsrapport 2025**

KS 2025/1487

Beslut

Revisorernas bedömning av delårsrapport 2025 läggs till
handlingarna.

§ 14**Valärenden i kommunfullmäktige**

KS 2025/9

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärenden i kommunfullmäktige den 1 december 2025 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 15**Ny mandatperiod: val av ledamöter och ersättare i
Strategiska partnerskapet Stockholm**

KS 2025/1411

Beslut

1. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valärendet och valberedningens förslag, bilaga till valärendet.
2. Inkallelseordning för ersättare vid ordinarie ledamöters frånvaro bestäms enligt förslag i valärendet.
3. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende Ny mandatperiod: val av ledamöter och ersättare i Strategiska partnerskapet Stockholm behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 16**Stockholms stads kemikalieplan 2025 - 2031****Framställan från miljö- och hälsoskyddsnämnden**

KS 2025/145

Beslut

1. Stockholms stads kemikalieplan 2025-2031, bilaga 1 till utlåtandet, godkänns.
2. Samtliga nämnder ska arbeta efter Stockholms stads kemikalieplan 2025- 2031, bilaga 1 till utlåtandet.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del arbeta efter samt att även ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att arbeta efter Stockholms stads kemikalieplan 2025-2031, bilaga 1 till utlåtandet.
4. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har det övergripande ansvaret för uppföljning av kemikalieplanen.
5. Stockholms stads kemikalieplan 2020-2023 (dnr KS 2019/1510) samt Handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020-2024 (dnr KS 2019/710) upphör därmed att gälla.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads kemikalieplan 2025 - 2031.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Bjarne Snis Sigtryggsson (S), Maria Mustonen (V) och borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17

Uppföljning av budget 2025 - Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti

Samt ärenden som sambehandlas med tertialrapport 2

Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete dnr 171-1405/2015, upphör att gälla, dnr KS 2025/1129

Föreningen Stockholm Pride Samarbetsavtal, dnr KS 2025/1058

Revidering av Elhandelspolicy samt Elhandelsstrategi för kommunkoncernen Stockholms stad, dnr KS 2025/1064

Nulägesrapport om stadens arbete mot våldsbejakande extremism, dnr KS 2025/904

Uppföljning av förändrade ersättningsnivåer inom daglig verksamhet (LSS), dnr KS 2025/854

Gemensam upphandling av statistiktjänster, dnr KS 2025/749

**SHIS Bostäders underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 samt framställan om sociala merkostnader år 2026 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända (Stiftelsen Hotellhem), dnr KS 2025/725
KS 2025/1053**

Beslut

1. Delårsrapport per den 31 augusti 2025 för Stockholms stad godkänns.
2. Redovisade avsättningar om 237 mnkr godkänns.
3. Basnyckeltal med utfall för år 2024 godkänns enligt bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
4. Stockholms stad avstår år 2025 utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB, 556415-1727.
5. Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete i Stockholms stad, dnr 171- 1405/2015, upphör att gälla (dnr KS 2025/1129), i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Revidering av Elhandelspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad (dnr KS 2025/1064) godkänns i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och bilaga 6 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
7. Under förutsättning att avtal årligen kan nås mellan parterna ingår Stockholms stad genom kommunstyrelsen

- samarbetsavtal med föreningen Stockholm Pride åren 2026, 2027, 2028 och 2029 (dnr KS 2025/1058) i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
8. Stadens kostnader för samarbetsavtal med föreningen Stockholm Pride uppgår till 13 mnkr fördelat över åren 2026, 2027, 2028 och 2029 och behandlas i kommunfullmäktiges budget för respektive år (dnr KS 2025/1058) i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 9. Kommunfullmäktige uppmanar kommunstyrelsen att genom stadsledningskontoret fortsätta främja innovation genom samarbete med Stiftelsen Skapa.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Uppföljning av budget 2025 - Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti samt ärenden som sambehandlas med tertialrapport 2.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S) och borgarrådet Mattsson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Hedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Sara Svanström (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Genomförandebeslut samt överenskommelse om exploatering med försäljning för bostadsändamål inom fastigheten Gubbängen 1:1 i Gubbängen med Guldmyran nr 12 BRF, projekt Bordsvägen****Hemställan från exploateringsnämnden**

KS 2025/969

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom fastigheten Gubbängen 1:1, projekt Bordsvägen, till en projektutgift om 80 mnkr, projektinkomst om 1,6 mnkr samt en försäljningsinkomst om 98,3 mnkr.
2. Utgifterna för år 2026 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2027.
3. Försäljning av del av fastigheten Gubbängen 1:1 till Guldmyran nr 12 BRF med en preliminär köpeskilling om cirka 98,3 mnkr godkänns och exploateringsnämnden medges rätt att träffa överenskommelse om exploatering i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Genomförandebeslut samt överenskommelse om exploatering med försäljning för bostadsändamål inom fastigheten Gubbängen 1:1 i Gubbängen med Guldmyran nr 12 BRF, projekt Bordsvägen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Anders Österberg (S) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Genomförandebeslut samt överenskommelse om
exploatering med tomträtt, för fördelningsstation för el
inom del av fastigheten Farsta 2:1 i Farsta med Ellevio
AB - projekt Fördelningstation Perstorp****Hemställan från exploateringsnämnden**

KS 2025/971

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom del av fastigheten Farsta 2:1, projekt Fördelningsstation Perstorp, till en projektutgift om 68,9 mnkr.
2. Utgifterna för år 2026 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2027.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Genomförandebeslut samt överenskommelse om exploatering med tomträtt, för fördelningsstation för el inom del av fastigheten Farsta 2:1 i Farsta med Ellevio AB - projekt Fördelningstation Perstorp.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Avgäldsperiod för förnyad tomträttsupplåtelse till
Stockholms konserthusstiftelse av fastigheten
Konserthuset 2 i Stockholms kommun****Hemställan från exploateringsnämnden**

KS 2025/1115

Beslut

Avgäldsperioderna för fastigheten Konserthuset 2 bestäms till 50 år vid upplåtelse av tomträtt till Stockholms konserthusstiftelse.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Avgäldsperiod för förnyad tomträttsupplåtelse till Stockholms konserthusstiftelse av fastigheten Konserthuset 2 i Stockholms kommun.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21

Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark för bostäder inom fastigheten Stålklockan 1 med Nya Hem NYAB 22 AB och överenskommelse om exploatering med tomträtt för kulturändamål inom fastigheten Stålklockan 2 med Nya Hem NYAB 51 AB, i Hjorthage

**Hemställan från exploateringsnämnden
Reviderat genomförandebeslut för projekt Gasklocka 3 och 4**

KS 2025/1331

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom fastigheterna Stålklockan 1 och Stålklockan 2, projekt Gasklocka 3 och 4, till en projektutgift om 312,3 miljoner kronor, en projektinkomst om 1,4 miljoner kronor och en total försäljningsinkomst om cirka 906 miljoner kronor.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att träffa överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom fastigheten Stålklockan 1 till Nya Hem NYAB 22 AB med preliminär köpeskilling om cirka 906 miljoner kronor enligt bilaga 1 till utlåtandet.
3. Exploateringsnämnden medges rätt att träffa överenskommelse om exploatering med upplåtelse av tomträtt inom fastigheten Stålklockan 2 till Nya Hem NYAB 51 AB bilaga 2 till utlåtandet.
4. Projektutgifterna för år 2025 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2026.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark för bostäder inom fastigheten Stålklockan 1 med Nya Hem NYAB 22 AB och överenskommelse om exploatering med tomträtt för kulturändamål inom fastigheten Stålklockan 2 med Nya Hem NYAB 51 AB, i Hjorthagen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Stockholms stads barnombudsmans rapport 2025**

KS 2025/1297

Beslut

Stockholms stads barnombudsmans rapport 2025, bilaga till utlåtandet, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads barnombudsmans rapport 2025.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Borgarrådet Mattsson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Näringslivspolicy och etableringsstrategi för Stockholms stad**

KS 2025/848

Beslut

1. Näringslivspolicy och etableringsstrategi för Stockholms stad, enligt bilaga 1 till utlåtandet, antas.
2. Samtliga nämnder ska implementera Näringslivspolicy och etableringsstrategi för Stockholms stad i samband med upprättande av verksamhetsplaner och budget för kommande år, enligt bilaga 1 till utlåtandet.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del anta samt även ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att anta Näringslivspolicy och etableringsstrategi för Stockholms stad, enligt bilaga 1 till utlåtandet.
4. Näringslivspolicy 2020–2024 (dnr KS 2019/273) upphör därmed att gälla.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Näringslivspolicy och etableringsstrategi för Stockholms stad.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S), borgarrådet Butros (V) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Fjellner (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut, bilaga 2.

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Claes Nyberg (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Reviderat inriktningsbeslut för Projekt Klara City View
(fastigheten Norrmalm 4:41)****Hemställan från exploateringsnämnden**

KS 2025/1094

Beslut

1. Inriktningen för projekt Klara City View (fastigheten Norrmalm 4:41) godkänns i enlighet med utlåtandet.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta planering och projektering för exploatering i Norrmalm för projekt Klara City View (fastigheten Norrmalm 4:41) till en projektutgift upp till 166,5 mnkr, som underlag för kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna för år 2026 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2027.
4. Exploateringsnämnden och trafiknämnden ska beakta vad som framgår av utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderat inriktningsbeslut för Projekt Klara City View (fastigheten Norrmalm 4:41).

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Anders Österberg (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M) och Aron Modig (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25**Förslag till uppräknings av programpriser och
struktur tillägg inom gymnasieskolan för 2026****Rekommendation från Storsthlm****Svarstid den 15 december 2025**

KS 2025/899

Beslut

Uppräkning av programpriser och struktur tillägg inom gymnasieskolan för 2026 godkänns enligt bilaga 1 till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Förslag till uppräknings av programpriser och struktur tillägg inom gymnasieskolan för 2026.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26**Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och skolgårdar****Framställan från utbildningsnämnden och förskolenämnden**

KS 2025/935

Beslut

1. *Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och skolgårdar*, enligt bilaga 1 till utlåtandet, godkänns i huvudsak med följande omformulering på sidan 20, bilaga 1 till utlåtandet:

”Utgångspunkten ska även vara 20 kvm/barn för förskola och 15 kvm/elev för skola.” ersätts med ”Utgångspunkter är även en friyta som medger minst 20 kvm/barn för förskola och minst 15 kvm/elev för skola.”

2. Stockholms Stadshus AB uppmanas för egen del anta samt även ge Skolfastigheter i Stockholm AB, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och AB Svenska Bostäder samt övriga bolagsstyrelser som beställer, gestaltar och förvaltar förskole- och skolgårdar i uppdrag att anta *Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och skolgårdar*.
3. Stadsdelsnämnderna ska anta *Så här gör vi – stöd vid utformning*, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
4. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) i uppdrag att anta *Så här gör vi – stöd vid utformning*, enligt bilaga 2 till utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller *Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och skolgårdar*.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Ewa Carlsson Hallberg (S), borgarrådet Mattson (V) och borgarrådet Lindhagen föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag till beslut, bilaga 3.

Borgarrådet Hedin (M) och borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Linnéa Vinge (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Claes Nyberg (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Revidering av Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar****Framställan från kulturnämnden**

KS 2025/941

Beslut

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar godkänns i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Revidering av Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Elvir Kazinic (S) och borgarrådet Mattsson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Linnéa Vinge (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28**Stockholms stads kulturskoleplan – Att växa med kultur****Framställan från kulturnämnden**

KS 2025/765

Beslut

Stockholms stads kulturskoleplan – Att växa med kultur godkänns i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads kulturskoleplan – Att växa med kultur.

I debatten yttrar sig, se bilaga 4.

Förslag till beslut

Esme Güler (S), borgarrådet Boucher (V), Martin Hansson (MP) och Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Linnéa Vinge (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 29

Bordläggning av motioner

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna med nummer 47-110 i kungörelsen.

§ 30
Nyväckta motioner

Följande motioner väcktes under perioden 4 november - 1 december 2025:

- Motion om att rädda Stockholms hockeyn. Motion av Dennis Wedin (M). Rotel II. Dnr KS 2025/1478
- Motion om ett polishus i Hjorthagen. Motion av Andréa Hedin och Per Rosencrantz (båda M). Rotel IV. Dnr KS 2025/1536
- Motion om att initiera en Brommaplansförhandling för en långsiktig lösning av trafiksituationen. Motion av Johan Paccamonti och Dennis Wedin (båda M). Rotel VIII. Dnr KS 2025/1539

§ 31
Mötet avslutas

Bilaga 1

Närvarologg

Mötesdatum Kommunfullmäktige
: 2025-12-01

Plat s		Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
47	(S)	Burell, Olle		17:57	21:58
77	(M)	Brinck, Cecilia		15:57	21:58
76	(V)	Stenudd, Sara		17:13	21:58
56	(S)	Abdullahi Ali, Nassir		18:00	21:58
105	(V)	Ali Hassan, Shamso		17:59	21:58
42	(C)	Ali, Ismail	Dudek, Daniel	16:37	21:58
102	(S)	Aranda de Gutiérrez, Norma	Karlsson, Oscar	16:46	21:58
89	(MP)	Badeli, Aida	Carlbom, Lisa	16:55	21:58
96	(S)	Bengtsson, Frida	Hansson, Curre	16:00	21:58
46	(C)	Bessner, Linn		17:30	19:16
23	(S)	Bjuggren, Emilia	Tengmark, Bengt-Olov	17:49	21:58
8	(V)	Boucher, Torun		16:31	21:58
93	(S)	Bustos, Emil		17:56	21:58
58	(S)	Carlsson Hallberg, Ewa		16:16	21:58
94	(S)	Carlsson, Alma		16:29	21:58
13	(M)	Cederschiöld, Anna		18:00	21:58
80	(SD)	Edin, Anders		16:47	21:58
53	(S)	Edlund, Ingela		16:05	21:58
40	(L)	Elfvén, Anne-Lie		17:41	21:58
67	(M)	Elmlund, Annika	Jönsson, Peter	17:58	21:58
95	(S)	Finnveden, Felix	Hammar, Lotten	18:00	21:58
14	(KD)	Forslund, Maurice		17:47	21:58
12	(M)	Granswed Baat, Sophia	Stahre, Robert	16:16	21:58

Plat s		Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
103	(S)	Güler, Esme		16:32	21:58
52	(S)	Göransson, Anders		17:16	21:58
51	(MP)	Hansson, Martin		17:14	21:58
4	(M)	Hedin, Andréa		16:11	21:58
66	(M)	Hedrup, Tom		17:42	21:58
61	(S)	Heinonen, Johan		15:57	21:58
34	(M)	Hellström, Anette		17:05	21:58
106	(V)	Herrström, Cecilia	Rooth, Rose-Marie	17:56	21:58
37	(KD)	Hollis, Michaela	Lindgren, Destiny Zandi	17:42	21:58
107	(V)	Holm, Jens		17:52	21:58
70	(M)	Hökmark, Christoffer		17:58	21:58
19	(C)	Jacobsson, Kristin		16:19	21:58
30	(V)	Jama, Hassan		17:42	21:57
88	(MP)	Jama, Mansur		17:49	21:58
39	(L)	Jonlund, Rasmus		17:51	18:38
79	(SD)	Juntunen, Tapani		16:35	21:58
18	(L)	Jönsson, Jan		15:57	21:58
48	(V)	Karlsson, Ann		17:45	21:58
101	(S)	Kazinic, Elvir		17:40	21:58
62	(V)	Kratz, Tina	Sanne, Johan M	17:39	21:58
86	(SD)	Kroon, Gabriel		16:38	21:58
81	(SD)	Kroon, Julian		17:49	21:58
104	(V)	Körhan, Özlem	Zandian, Aidin	17:15	21:58
36	(M)	Lennaárd, Fritz		17:48	21:58
99	(S)	Lind, Andreas		17:01	21:58
60	(S)	Lindgren, Jimmy		16:23	21:58
71	(M)	Lindström, Therese		16:27	21:58
45	(C)	Linusson, Svante		16:31	21:53

Plat s		Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
16	(L)	Ljung, Björn		17:20	21:58
64	(V)	Ljuslin, Maria		17:57	21:58
97	(S)	Lorentzi, Ulrika	Hansson, Bo	15:57	21:58
11	(M)	Lutz, Kristina		17:23	21:58
7	(V)	Mattsson, Alexandra		17:08	21:58
31	(V)	Mayr, Marre	Gabrielsson, Catharina	17:46	21:58
63	(V)	Mjörnberg, Robert		17:43	21:58
38	(KD)	Modig, Aron		17:44	21:58
28	(V)	Mohammed, Rashid		17:47	21:58
29	(V)	Mustonen, Maria		17:18	21:58
20	(C)	Naddebo, Jonas		15:59	21:58
41	(L)	Nilsson Söderström, Åsa	Hjelmestam, Elin	16:54	21:58
32	(M)	Nilsson, Johan		17:54	21:58
10	(M)	Nilsson, Jonas		17:42	21:58
92	(S)	Nyberg, Berit		17:38	21:58
44	(C)	Nyberg, Claes		16:18	21:58
87	(MP)	Obermüller, Cecilia		18:00	21:58
24	(S)	Ojanne, Alexander		15:59	21:58
33	(M)	Paccamonti, Johan		17:36	21:58
100	(S)	Palm, Ulrika		16:03	21:58
91	(S)	Risberg, Eva		15:57	21:58
72	(M)	Rosencrantz, Per	Gardos Ek, Petra	16:08	21:58
90	(MP)	Runsten, Magnus	Beer, Tomas	16:17	21:58
69	(M)	Sakala, Aleks		16:14	21:58
83	(SD)	Salnikov, Sergej	Nordström, Åke	15:59	21:58
27	(S)	Salvo, Maria-Elsa	Pettersson, Fredrik	15:57	21:58
65	(V)	Sharaf Abdi, Ahmed		17:43	21:58
54	(S)	Sjöberg, Ulla		15:57	21:58

Plat s		Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
35	(M)	Sjölander, Henrik		17:38	21:58
17	(L)	Smedberg-Palmqvist, Isabel		17:02	21:58
98	(S)	Snis Sigtryggsson, Bjarne		16:13	21:58
57	(S)	Stavling, Margareta	Krönenstedt, Katarina	16:32	21:58
50	(MP)	Strömgren, Lars		16:00	21:58
74	(L)	Svanström, Sara		17:36	21:58
84	(SD)	Söderström, Leif		15:57	21:58
75	(L)	Tufvesson, Christina		17:26	21:58
22	(S)	Valeskog, Jan		15:57	21:58
26	(S)	Vikman Rindevall, Arvid		16:42	21:58
85	(SD)	Vinge, Linnéa		16:52	21:58
55	(S)	Walther, Ulf		17:54	21:58
21	(S)	Wanngård, Karin		16:08	21:58
82	(SD)	Wassermann, Emelie	Johnsson, Mats	15:57	21:58
5	(M)	Wedin, Dennis		16:24	21:58
68	(M)	Wejke Norberg, Lou-Ann		17:07	21:58
73	(M)	Werner, Hanna		15:57	21:58
78	(SD)	Åkerlund, Liliane		17:25	21:58
15	(KD)	Örbrink, Nike		16:37	21:58
25	(S)	Österberg, Anders		15:59	21:58
59	(S)	Österman, Gustav		16:47	21:58
Övr.	(V)	Butros, Deniz		17:08	21:58
Övr.	(M)	Fjellner, Christofer		17:00	21:58
Övr.	(MP)	Lindhagen, Åsa		17:59	21:58

Kommunfullmäktige
Förslag till beslut
2025-12-01
Ärende 41
Dnr KS 2025/848

Näringslivspolicy och etableringsstrategi för Stockholms stad

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige avslår kommunstyrelsens förslag till beslut
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna vill se en företagervänlig kommun som inte bara genom tal men även utan handling visar på att den främjar näringslivet.

I våra återkommande budgetförslag är vi tydliga med att det krävs breda reformer i form av sänkt kommunalskatt, förstärkt satsning på trygghet genom fler lokala ordningsvakter samt förtur för poliser i bostadskön. Det krävs även ett aktivt politiskt engagemang tillsammans med Region Stockholm för att säkerställa att pendeltågen och bussarna går i tid. Likaledes behöver politiker sluta förstöra för bilen och bilismen genom fördyrande och ineffektiva åtgärder så som miljözoner, bortbyggnation av p-platser samt avsaknad av satsning på att bygga färdigt ringleden.

Vi vill därutöver se ett minskat regelkrångel genom att slopa och lägga ned policyer, strategier och handlingsplaner som ökar den kommunala byråkratin.

Därtill behövs ett ökat inslag av innovationsupphandlingar som möjliggör för små och nystartade företag att konkurrera inom bi-sektorer så som enklare upphandlingar av varor och konsulttjänster. Samtidigt som upphandlingar inom välfärden som skola, vård och omsorg ska präglas av hårda krav och goda företagsreferenser vilket enbart etablerade företag kan anses ha.

För att främja nyföretagandet ska företagsrådgivningen ha ett smalt men tydligt ansvar, samtidigt ska staden göra mer för att tillgängliga möjligheten för lokala företagare att söka investeringsstöd från EU, vilket idag finns i de norra regionerna.

Denna näringslivspolicy missar dessa mål helt. Med anledning av detta föreslår vi att policyn avslås och att berörda nämnder ges i uppdrag att arbeta fram en smalare och vassare version med ovanstående inriktning i beaktning.

Kommunfullmäktige 1 december 2025 § 25 – Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och fritidsgårdar

Borgarrådet Mattsson (V)
Förslag till beslut

1. Att kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag till beslut avseende beslutspunkterna 2, 3, och 4.
2. Att kommunfullmäktige i huvudsak bifaller kommunstyrelsens förslag till beslut avseende beslutspunkt 1, med följande omformulering på sida 20 i bilaga 1:

”Utgångspunkten ska även vara 20 kvm/barn för förskola och 15 kvm/elev för skola.”

ersätts med ”Utgångspunkter är även en friyta som medger minst 20 kvm/barn för förskola och minst 15 kvm/elev för skola.”

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 1 december 2025

§ 1 Interpellation av Jonas Naddebo (C) till borgarrådet Jan Valeskog (S) om varför staden inte uppfyllt sitt löfte till Örnsbergs Kanotsällskap

Anförande nr 1

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag hänvisar till utdelat svar.

Anförande nr 2

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! För mer än tio år sedan rev staden Örnsbergs Kanotsällskaps klubbhus med löfte om att ett nytt hus skulle byggas i närområdet. Men sedan dess har föreningen fått driva sin verksamhet i tillfälliga containrar och slitna lokaler på Reimersholme, med rivningskontrakt på ett år i taget. De kan varken investera, renovera eller göra lokalerna tillgängliga för alla, trots att de vill.

Vi pratar här inte om någon liten klubb, utan Örnsbergs Kanotsällskap är landets största med över 1 300 medlemmar, många barn och unga och en stark vilja att utveckla verksamheten. Paddling är också en idrott som fungerar för många med funktionshinder. Men föreningen kan i dag inte tillgängliggöra sina lokaler eftersom man som sagt bara har ett rivningskontrakt.

Trots alla dessa år har ingenting hänt. De 6 miljoner kronor som var avsatta för ett nytt klubbhus har enligt uppgift gått upp i rök till utredningar och tillfälliga lösningar. Det mest orimliga är att staden nu i sitt svar försöker ge intryck av att en lösning är nära – det stämmer inte. Lösningen byggde på att uppföra ett klubbhus i Mörtviken, men marken är för dålig. Den kan inte bära tyngden av ett klubbhus, och därmed är man nu tillbaka på ruta ett.

Föreningen är otroligt frustrerad, och jag känner verkligen med dem. De upplever också att staden inte tar sitt ägarskap i frågan. De bollas mellan exploateringskontoret, idrottsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Ingen driver processen framåt. Detta är inte värdigt en stad som säger sig värna det ideella engagemanget.

Det är ett tag sedan du svarade på interpellationen, Jan, så jag undrar därför nu: Vad har konkret hänt sedan dess? Vad har du som stadsbyggnads- och idrottsborgarråd gjort för att föreningen inte ska riskera att bli hemlös och tvingas lägga ned?

Anförande nr 3

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag kan verkligen hålla med om kritiken mot den här hanteringen under flera mandatperioder. Ni i Centern, som ansvarade för idrottsfrågorna förra mandatperioden, vet själva att det även då hände för lite. Man

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

hade då inte heller möjlighet, vet jag, att från idrottsförvaltningen ta ett ansvar för själva byggnaden; man inte fick göra det.

Det svar som precis citerades är från maj. Det har, som tur är, hänt en del som jag kort ska redogöra för. Vissa detaljer, som vart de där 5, inte 6, miljonerna har tagit vägen får man reda ut mer exakt med exploateringskontoret, för de uppgifterna har inte jag. Men jag delar bilden av att det verkligen har gått mycket pengar och att alltför lite har hänt.

Men man jobbar glädjande nog fortfarande för att hitta en plats som kan ersätta den som fanns i Gröndal fram till 2018. När det gäller detta har man naturligtvis en kontinuerlig dialog med föreningen, och idrottsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret är också inblandade.

Den geotekniska undersökningen av Mörtviken som ersättningsplats är klar. Den visar att platsen kan bebyggas men att marken behöver grundförstärkas genom pålning. Utöver pågående lokalisering av den verksamhet som tidigare låg i Gröndal har kanotklubben också nyligen uttryckt önskemål om att få en plats som tillåter samlokalisering med deras befintliga verksamhet på en privatägd fastighet på Reimersholme. Av den anledningen vill de inte förlägga ett nytt klubbhus i Mörtviken, enligt de uppgifter jag har fått. De vill hellre vara på befintliga idrottsytor och i vattnet vid Reimersholme och Långholmen då de anser sig vara, och också är, en innerstadsklubb för kanotister.

Huruvida det går att effektivisera de befintliga idrottsytorna alternativt ordna en flytande anläggning i vattnet med den här geografin, som jag nämnde, är något som måste utredas tillsammans med stadsbyggnadskontoret och idrottsförvaltningen. Detta arbete har påbörjats för ett antal veckor sedan. Enligt de uppgifter jag har ska man kunna få en tydlig uppfattning om detta de närmaste veckorna, före årsskiftet. Det är vad jag kan svara så här långt.

Anförande nr 4

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Det här är en process som verkligen har dragit ut på tiden, i över ett decennium. Det kan alla vara olyckliga över. Det blir väldigt frustrerande för en sådan här förening att hänvisas mellan olika förvaltningar och att ingen riktigt har någon kraft i frågan. Nu verkar man för bara några veckor sedan ha kommit vidare i den här processen – det är fantastiskt! Vilken tur att vi kan få reda på detta genom att vi ställer den här interpellationen.

Vi upplever att klubben själv har drivit på för de förslag som kommer från den. Det flytande klubbhuset, till exempel, som Jan nämnde, är något som klubben själv har tagit fram just för att man inte har trott att Mörtviken är en möjlig placering. Sedan vill man, som alla idrottsföreningar, behålla sina medlemmar. Man är ofta väldigt lokalberoende när det gäller vilka placeringar man har.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Jag är väldigt glad om man kan komma framåt med en sådan här process. Det handlar också om att se till att få ett klubbhus som man tror kommer att bli använt av alla medlemmar och om att en ny placering inte får leda till att man tappar medlemmar. Det är en sak som kan ske när föreningar blir av med sina lokaler. Vi ser det till exempel när det gäller simfrågan och Kronobergsbadet. De simföreningar som nu inte längre kan ha sin verksamhet där riskerar att bli av med medlemmar. På samma sätt skulle det kunna vara med den här föreningen. Om man är en innerstadsförening, som Jan sa, och byter placering kan det medföra förändringar när det gäller hur många man kan möta.

Det är också spännande att ett sådant här svar skulle kunna lämnas redan före årsskiftet. Det är fantastiskt om detta blir verklighet, och det kommer vi från Centerpartiet givetvis att följa upp. Det är just nu det föreningen allra helst vill ha: en lösning som går att placera i vattennära läge kopplat till den fastighet som de har i dag. Om det kan bli verklighet ser vi fram emot det.

Anförande nr 5

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi vet ju hur det är på många ställen i innerstaden när det gäller lokalisering och osäkerhet, särskilt när det är vattennära. Det handlar också om kostnader och sådant som brukar kunna bli följderna när det krävs pålning och annat. Det är tyvärr ett inte helt ovanligt problem.

Jag ska understryka att grundarbetet när det gäller de tekniska undersökningarna sker på exploateringskontoret. Sedan är det självklart flera förvaltningar som är inblandade. Jag får verkligen hoppas att de uppgifter jag har fått stämmer och att man de närmaste veckorna och helst före årsskiftet kan komma med ett besked om hur man ska kunna lösa detta. Jag ser fram emot det lika mycket som Jonas Naddebo.

Anförande nr 6

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är jättebra om detta inte kommer att fastna i Socialdemokraternas iver att inte låta en aktör själv bygga och driva en sådan här verksamhet. Det finns en oro hos mig att det någonstans under ligger att man inte vill att andra aktörer ska kunna vara med och bidra i det här fallet. För Örnbergs Kanotsällskap spelar det ingen roll om de får hyra eller om de ska äga detta själva. De har sagt: Vi kan bygga själva, eller så kan staden bygga; huvudsaken är att det händer något.

Detta är något som har pågått i över tio års tid. Från vår sida handlar det inte om ägarformen, och jag hoppas att det inte gör det heller för Socialdemokraternas del. Staden behöver ta helhetsgreppet och samordna sig kring detta. Oavsett vilket stuprör i staden som är ansvarigt så hoppas jag att du, Jan, som idrottsborgarråd tar ditt ansvar och ser till att reda ut den här surdegen, som faktiskt har funnits under lång tid, även under vår majoritet – jag sticker inte under stol med det.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

För att den här frågan ska komma framåt måste föreningen, oavsett om detta ska byggas och drivas av staden eller av någon annan, få ett besked så att man kan ta sig vidare. Nu har vi blivit lovade att detta ska ske före årsskiftet. Det kommer vi såklart från Centerpartiets sida att följa upp så att vi säkrar att den här processen tar ytterligare ett steg framåt. Det är vi i så fall glada för.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 2 Interpellation av Jan Jönsson (L) till socialborgarrådet Alexander Ojanne (S) om JO-anmälan och allvarliga brister inom socialtjänsten på Järva

Anförande nr 7

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 8

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack så mycket, borgarrådet Ojanne, för svaret! Det är dock ett svar som gör en lite förvirrad. Vi skrev den här interpellationen på förekommen anledning efter en JO-anmälan och diverse annan information, bland annat via medierna, om brister i socialtjänsten i Järva, framför allt inom den enhet som sysslar med familjehemsplaceringar. I svaret, som är daterat den 27 augusti, framstår det som att det bara handlar om enstaka, enskilda fall. Det finns inga problem över huvud taget, och därför behöver man inte vidta några särskilda åtgärder.

Sedan kom stadens egen revision ut med en rapport under hösten, där man konstaterar i princip alla de brister som vi och olika anställda har påtalat och till och med fler. Rekommendationerna till Järva stadsdelsnämnd handlar bland annat om att säkerställa förutsättningar för att genomföra familjehemsplacering inom sex månader, att se till att kontroll av familjehem genomförs och dokumenteras före och under familjehemsplaceringar, att säkerställa att det finns vård- och genomförandeplaner som dokumenteras i enlighet med regelverket och att säkerställa att familjehemsutredningar över huvud taget genomförs.

Som svar på detta har Järva stadsdelsförvaltning tagit fram en åtgärdsplan för att kunna säkerställa de här olika sakerna. Det föranleder frågan: Hur kan det under så kort tid vara så att socialborgarrådet har uppfattningen att det inte finns några problem över huvud taget medan stadsrevisionen har en helt annan bild och stadsdelsförvaltningen själv uppenbarligen också har det eftersom man nu har tagit fram ett åtgärdsprogram? Hur kan det skilja sig så mycket mellan ansvarigt borgarråds bild av verksamheten och den bild som revisorerna, anställda, fack och medier har av situationen?

Anförande nr 9

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Det är inte min avsikt att göra oppositionsborgarrådet Jan Jönsson förvirrad. Jag tycker inte att svaret andas att allting är perfekt, utan jag tycker tvärtom att det på flera håll nämns att det absolut finns problem som man behöver jobba med inom socialtjänsten. Det tycker jag genomsyrar hela svaret, så jag delar inte bilden av att det skulle vara någon sorts hyllning rakt igenom. Den som eventuellt lyssnar på den här debatten och ska läsa svaret kommer att se att så är fallet.

Sedan är det inte heller så att detta handlar om samma saker. När det gäller den JO-anmälan som gjorts har vi fortfarande inte fått något besked från

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Justitieombudsmannen om hur den hanterats. Vi har varken hört positivt eller negativt – varken det ena eller det andra. Den handlar mycket om en tvist gällande ersättningar till familjehem, där vi följer SKR:s rekommendationer och generellt tycker att det är viktigt att barn som är placerade går i skolan eller förskolan och på så sätt integreras i samhället.

Kritiken i stadens revisionsrapport handlade mer om bristen på familjehem. Jag kan tycka att det här styret har gjort väldigt mycket för att försöka se till att vi får fler familjehem. Vi har ökat rekryteringen, och i budgeten för 2026 går vi fram med att vi ska ha centralt placerad rekrytering och att vi ska försöka ha centrala familjehem. Det tror jag kommer att underlätta väldigt mycket när det gäller tillgången på familjehem. Där kan jag vara lite frågande till min företrädare, socialborgarrådet före mig, som fick nästan exakt samma kritik i en revisionsrapport 2018 men inte tog tag i problemen, vilket vi gör här och ni.

Anförande nr 10

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Revisionsrapporten kom som sagt 2018, efter fyra år av rödgrönt styre, så den berörde inte min period över huvud taget. Den rapport som har kommit nu berör ytterligare ett antal år av rödgrönt styre.

Vår interpellation innehåller likväl en fråga som handlar om själva JO-anmälan. De övriga fyra handlar mer om hur man kan säkerställa att barn som är placerade får sin rätt tillgodosedd utan att det tas ekonomiska hänsyn. Det som har varit en följetong i både Järva och Skärholmen är just att anställda har sagt att man behöver avbryta placeringar i förtid trots att socialsekreterarna bedömer att barnen inte är färdigbehandlade eller att de har behov av fortsatt stöd. Då plockas de ändå hem till hemmalösningar som socialsekreterarna inte tycker är tillfredsställande.

Mot bakgrund av detta ställde vi frågan om det skulle behövas en genomgång av alla stadsdelar i staden. Av svaret får jag intrycket att socialborgarrådet inte anser att det behövs. Därefter har revisionen kommit med sin granskning, som omfattar tre stadsdelar som alla har problem på detta område. Då undrar man: Hur ser det ut i andra stadsdelar? Vore det inte bra att göra en genomlysning av hela staden?

Det gjorde vi under den grönbå perioden när vi såg brister på ett annat område, nämligen hur socialtjänsten hanterar ärenden som gäller våld mot barn. Utifrån en indikation som gällde tre stadsdelar – jag tror att det var socialtjänstinspektörerna som hade gjort den granskningen – bad vi att man skulle gå vidare till alla stadsdelsnämnder. Det visade sig också att alla stadsdelsnämnder utom en, eller något sådant, hade likartad problematik, och därför behövde det tas fram åtgärdsplaner.

Tror inte socialborgarrådet att det skulle kunna vara bra att utifrån det som har framkommit i den här granskningen också gå vidare till övriga stadsdelsnämnder för att säkerställa att alla barn får sin rätt tillgodosedd?

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 11

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag tycker att Jan Jönssons argument när det gäller den kritik som kom 2018 är ganska förvirrande. Visserligen pekade den såklart bakåt på den tid som varit, men problemet löser inte sig självt för att vi byter styre. Man måste genomföra reformer, och det är det vi gör nu. Vi genomför reformer för att komma till rätta med just de här problemen. Jag undrar lite grann varför det inte gjordes under förra mandatperioden eftersom detta helt uppenbart är en fråga som Jan Jönsson brinner mycket för.

Jag vill också ännu en gång vara tydlig – jag vet inte hur många gånger jag har sagt detta. Vi har framfört det i våra förvaltningar hur många gånger som helst. Ekonomiska skäl ska aldrig vara en anledning till att inte placera. Sedan ska vi inte placera för placerandets skull, men behöver vi placera ska vi göra det. Den signalen har varit glasklar från politiken, från socialroteln och från finansroteln. Vi har varit jättetydliga i den här frågan, gång på gång. Vi får inga indikationer på att så inte skulle vara fallet.

När vi hör vittnesmål om att man skulle ha gjort någon prioritering av ekonomiska skäl är det första vi säger: Ta fram de fallen så att vi kan rätta till dem! Ytterst handlar detta om barn som kanske inte har fått rätt stöd och vård. Än så länge har något sådant fall aldrig kunnat presenteras. Det blir väldigt lösryckt; man har hört något ryktesvägen och har en känsla av att det fungerar på ett visst sätt.

När det gäller en total genomlysning av socialtjänsten i staden vill jag säga att detta görs kontinuerligt, hela tiden. Vi har internkontroller, och vi har våra socialtjänstinspektörer, som Jan själv lyfte upp. Vi granskas av statliga myndigheter, och vi granskas av medierna. Socialtjänstens arbete är hela tiden under lupp.

Detta är också en anledning till att man då och då hittar brister. Det kan, som i den stadsrevisionsrapport som det har refererats till här under debatten, handla om brister i dokumentation, till exempel. Det betyder inte att man inte har gjort arbetet. Det betyder bara att dokumentationen inte finns sparad. Det är ett jätteproblem; så ska inte vara fallet. Men det händer, och tyvärr tror jag inte att det var sista gången. Vi kommer att försöka se till att vi minimerar antalet gånger det händer, men det kommer aldrig att vara helt felfritt.

Anförande nr 12

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag vill inleda med att säga att jag tycker att den reform som nu är på gång är väldigt bra. Jag konstaterar dock att den kommer i slutet av mandatperioden men hade kunnat göras i början. Jag kan instämma i att mer borde ha gjorts även under den förra mandatperioden. Den avbröts dock ganska brutalt av två års pandemi, då alla fick jobba med att försöka genomleva den situationen. Likväl är det bra att det görs något nu, om än lite senkommet.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Jag menar inte att man ska göra en total genomlysning av hela socialtjänsten, för det blir kanske lite omfattande. Men när vi nu får sådana här indikationer från flera stadsdelar och parter och också från stadsrevisioner kan det finnas en poäng i att genomlys just familjehemmen i de övriga stadsdelsnämnderna. Det är inte någon jättestor apparat att göra det, men det skulle kunna visa på ett ansvar från politiken och på att man faktiskt tar den här situationen på allvar.

Det som väl är allra allvarligast i den här kritiken är när man har missat att göra bakgrundskontroller av familjehemmen. Det innebär att vi riskerar att placera barn i familjer som absolut inte är lämpliga att ha barn över huvud taget. Det finns exempel, inte direkt från Stockholm men från andra kommuner, där man har placerat barn i familjer som har kriminella kopplingar och som utsätter barnen för olika typer av övergrepp och annat. Vi har ett absolut ansvar att undvika detta.

Vad gäller ekonomiska skäl tvingas vi nog tyvärr konstatera att väldigt många socialsekreterare upplever att de inte kan ha de barn placerade som de tycker ska vara placerade, framför allt inte under de maxtider som de upplever skulle behövas för att behandlingsarbetet ska fortgå och få effekt.

Jag håller med om att det nog aldrig kommer att bli helt perfekt. Socialt arbete är väldigt komplext, men det är likväl viktigt att vi gör så mycket vi bara kan för att de här barnen ska få sina rättigheter tillgodosedda. Så jag återupprepar min fråga om det inte ändå vore bra med en genomlysning av just de familjehemsrelaterade aspekterna i fler stadsdelar i Stockholm.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

*§ 3 Interpellation av Hanna Werner (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP)
angående elcykelparkeringar efter stockholmarnas behov*

Anförande nr 13

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 14

H a n n a W e r n e r (M): Fru ordförande, kära ledamöter och åhörare! Stockholm är en storstad där tusen människor varje dag rör sig längs gatorna. Vi åker kollektivtrafik, cyklar och kör bil, och vissa stockholmare väljer att ta elsparkcykel för att snabbt ta sig från punkt A till punkt B. Detta är en blandning av trafikslag som är en styrka. Det ska vara enkelt för stockholmare att välja det färdssätt som passar bäst för deras vardag.

Vi har nu lagt en sommarsäsong bakom oss, och vi kan konstatera att elsparkcyklarna fortsatt är ett uppskattat inslag i stadslivet. Men samtidigt ser vi återigen att parkeringssituationen inte fungerar i praktiken. När parkeringszoner och cykelställ är fulla hamnar elsparkcyklar ofta utanför de markerade rutorna och mitt på trottoarerna. Detta skapar oreda och försämrar tryggheten för gående, och det leder till frustration hos dem som använder elsparkcyklarna och försöker följa reglerna.

Det är för mig tydligt att parkeringszonerna behöver öka i både storlek och antal. De behöver även hanteras över säsonger och årstider. Därför är det rimligt att staden ser över hur väl dagens lösning svarar mot situationen i fråga om elsparkcyklar och hur de används och hanteras.

Jag har läst borgarrådets svar på min interpellation, men jag får inte svar på de frågor jag har ställt. De kvarstår alltså, och jag skulle uppskatta om trafikborgarrådet Lars kan svara på följande: Hur säkerställer vi att staden har ett antal parkeringsplatser som verkligen motsvarar behovet? Delar borgarrådet uppfattningen att systemet behöver justeras över säsong för att fungera bättre i praktiken och för att undvika återkommande oreda och irritation hos våra stockholmare?

Anförande nr 15

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack, interpellanten, för frågan! Vi fick elsparkcyklar för ett antal år sedan – de kom mer eller mindre ned från skyn och ställdes ut. Det var en ganska stor oreda. Denna oreda försökte man från stadens sida, med då gällande lagstiftning, göra så mycket man kunde åt. Sedan har den legala situationen förändrats. En del lagar har ändrats, och vi har också blivit bättre på att hantera detta.

Den fråga vi ställer oss från trafiknämnden är: Hur kan vi sköta detta på bästa sätt för att elsparkcyklar ska kunna bli det komplement som jag tror att de kan bli till de andra

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

sätt det går att resa på i Stockholm? Lösningen från vår sida har varit att ställa krav på bolagen att inrätta fler rutor som elsparkcyklarna, enligt den lag som ändrades i slutet av 2022, är ålagda att stå innanför, tillsammans med vanliga cykelställ. Vi har även satt ett tak för det antal fordon som de här bolagen har rätt att ställa ut.

Sedan har vi kriterier inom ramen för ett prestationsbaserat fördelningssätt. Baserat på ett antal kriterier fördelar vi de fordon som bolagen ansöker om att få ställa ut. Eftersom detta sker via ordningslagen och inte via en upphandling behöver vi vara noga med att kriterierna har att göra med trafiksäkerhet och ordning på våra gator. Men jag bedömer att kontoret har hittat en bra balans när det gäller hur kriterierna ska se ut.

Sedan toppen 2021, då det fanns 23 000 fordon, har antalet elsparkcyklar i dag minskat till 12 000, och det finns dessutom upp till 2 000 elcyklar. I de flesta fall funkar detta bra. Ibland har de här företagen velat ha en större zon att ställa ut sina cyklar i. Det tycker vi är positivt, för det gör att fler områden i Stockholm är försedda med fordon. Då behöver vi från kontorets sida måla upp nya rutor i de stadsdelar som helt plötsligt blir tillgängliga. Detta är ett arbete som sker löpande, iterativt och med hjälp av folk som skriver in i Tyck till-appen.

Jag delar interpellantens uppfattning att det behövs nya rutor, särskilt när bolagen utökar sina zoner. Vi är på den bollen. Systemet justeras hela tiden. Kriterierna ändras – de uppdateras för att ligga i linje med ordningslagen. Antalet fordon ses över hela tiden, och det finns även en straffmöjlighet. Om bolagen inte flyttar sina cyklar har vi möjlighet att flytta dem och ålägga bolagen att betala.

Anförande nr 16

H a n n a W e r n e r (M): Fru ordförande! Tack, borgarrådet, för svaret! När jag hör trafikborgarrådet resonera noterar jag att han beskriver olika regleringar av elsparkcykelbolagen, hur staden följer data om antalet fordon och så vidare. Det blir dessvärre rätt irrelevant. Det kanske är relevant i ett större sammanhang, men det jag hör besvarar inte riktigt min fråga.

Jag hör dig nämna att ni håller på att se över antalet parkeringsplatser– du skriver också det i ditt svar. Men jag kan konstatera att det inte riktigt fungerar ändå, trots den här översynen och det ni håller på med. Elsparkcykelparkeringarna är fulla. Cyklarna står parkerade utanför rutorna och även mitt på trottoarerna. Det skapar oreda, precis som vi varit inne på. Det är väldigt svårt sett till trygghetsaspekten och så vidare. Så min fråga kvarstår: Kommer ni att kunna utöka antalet parkeringsplatser?

Jag nämner också återigen det här med variationer. Under högsäsong bör vi utöka ännu mer så att vi kan tillgodose behovet av parkeringsplatser. Jag upplever att detta inte fungerar i dagsläget.

Du nämner återigen nya stadsdelar och så vidare. Jag pratar inte om att utöka zonen utan om att vi ska hantera de zoner vi har.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 17

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag ska försöka hålla isär begreppen nu. Vi vill ju att de här bolagen, som i enlighet med ordningslagen ställer ut sina fordon, täcker ett så stort område av Stockholm som de kan så att så många stockholmare som möjligt kan ta del av detta. På det sättet finns det ett intresse från staden av att de här bolagen, som på kommersiella grunder ställer ut sina fordon, kan täcka in en så stor zon som det bara går så att så många stockholmare som möjligt kan använda detta. Det är det jag menar med deras zon.

I takt med detta kan också fler fordon få rum inom den här zonen utan att det blir problem. Men Stockholm är en ganska monocentrisk stad, vilket gör att många på morgonen gör resan in mot centrum och efter arbetsdagens slut reser ut från centrum. Det betyder att det under en tid på morgonen finns stor risk för att väldigt många fordon ska in till city, vilket gör att vi antingen måste ålägga företagen att flytta fordonen så fort de har ställts där, göra de här rutorna större eller på något annat vis styra detta. Den möjlighet vi har att styra är att måla upp rutor som är tillräckligt stora. Det finns något slags balans där. Vi vill inte att alla gator ska vara helt fyllda med sådana här rutor, men de ska vara så många att peaken på morgonen får plats.

Sedan kan vi ålägga bolagen att flytta fordon som står utanför eller ge våra parkeringsvakter i uppdrag att flytta dem. Då får bolagen betala en viss taxa för det, om det är en kortflytt. Om det är en långflytt och vi kör cyklarna till Lunda industriområde får de betala för det.

Vi kan även, genom att tillåta bolagen att ha så många fordon så att det här området blir tillräckligt stort, få en balans även om många ska in till city. Det finns alltså lite olika sätt.

Vi vill ge företagen tillstånd för ett visst antal fordon som möjliggör en så stor zon att detta kommer så många stockholmare som möjligt till godo men samtidigt förhindra att det blir kaos när alla ska in till city. Detta är en balans – det är kommunicerande kärl mellan de olika variablerna.

Vi har en tät dialog med bolagen, för de vet att de behöver göra både oss från staden och alla andra stockholmare nöjda. Annars, om det är alldeles för mycket kritik och klagomål, kommer den här företeelsen att försvinna. Sedan försöker vi från staden både locka dem att frivilligt ta itu med sitt eget problem, vilket det de facto är, och via tilldelningsnyckeln och de flyttar som vi gör och låter dem betala för på något sätt styra så att de sköter sig.

Det här är ett löpande, iterativt arbete. Jag tycker att vi har kommit en bra bit sedan peaken 2021, då det var 23 000 fordon. Även om det fortsatt finns klagomål bedömer jag ändå att de är inom ramen för det som kan kompenseras med att detta ger resmöjligheter för många stockholmare.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 18

H a n n a W e r n e r (M): Fru ordförande! Lars, jag hör dig. Jag tycker att det är mycket fina ord och många bra förklaringar. Men det jag saknar är en lösning på problemet. Öppna dörren, och gå ut på gatan. Det är elsparkcyklar precis överallt på trottoarerna, och det är ett jätteproblem för oss som ska gå. Senast förra veckan gick jag utanför Medborgarskolan på Hagagatan och såg en elsparkcykel som bokstavligt talat stod mitt på trottoaren. Bakom mig gick en gammal dam med rullator, och det blev jättebekymmersamt. Jag fick hjälpa henne att flytta elsparkcykeln så att hon kunde komma fram. Du kan inte som trafikborgarråd tycka att det är en bra lösning, vara nöjd med detta och tycka att det är en fin balans. Det är inte en fin balans, Lars. Öppna ögonen!

Du säger också att vi har kommit en bra bit på vägen, men jag tycker inte det, Lars. I diskussionerna med elsparkcykelbolagen måste ni komma längre och få bukt med problemen. Jag fattar att det är en balansgång i detta och att du jättegärna vill att de här innerstadszonerna ska vara så bra som möjligt. Men vet ni att det kommer ett jättestort antal elsparkcyklar på morgonen? Agera därefter!

Jag fattar också att det inte ska vara zoner överallt för alla elsparkcyklar. Men om de är så populära kanske vi ska hantera det. Då kanske exempelvis dina kompisar i regionen ska hantera kollektivtrafiken så att den blir bättre. Jag som cyklar och älskar att cykla har ingenstans att ställa cykeln, för det står elsparkcyklar precis överallt. Det kanske är elsparkcyklar man efterfrågar, och då måste vi från stadens sida kunna hantera den efterfrågan. Och då måste vi se till att det finns fler parkeringsplatser. Det är vårt arbete.

Anförande nr 19

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag noterar frågan om att det borde finnas fler parkeringszoner. Det är som sagt ett arbete som pågår. Jag tror att en del av lösningen är att det ska bli fler sådana zoner. En del av lösningen är att de krav som vi ställer på bolagen ska bli ännu skarpare. Och en del är att nu använda de kriterier som vi tog fram till förra rundan då fordon skulle fördelas. Vi får följa upp vilka som har skött sig bäst och vilka vi tycker kan få fortsätta att ha den här typen av fordon.

Sedan finns det en tät dialog mellan kontoret och bolagen, som vill gå före och visa att de kan sköta detta. Det kan exempelvis handla om att den avgift som vi tar ut av bolagen kommer att vidarefaktureras till dem som använder det här. Bolagen har också sagt att det finns ett intresse för dem av att i större utsträckning ha egen personal ute på gatorna, som ser till att det här inte sker.

Det är två olika saker som kan hända. Antingen blir de rutor som finns fulla för att så många ska in samtidigt eller så ställs fordonen utanför rutan och inte alls inom eller ens nära den. Detta är två lite olika problem. Vi är stränga mot bolagen och tydliga med att de behöver åtgärda detta. I annat fall flyttar vi fordonen, och de får betala för

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

det. Det blir en stor kostnad för dem, och de pengarna hade de annars kunnat använda för att själva lösa problemet.

Vi ser positivt på att bolagen utvidgar zonen till en större del av staden så att fler kan ha nytta av detta. Jag tror att vi har landat i ett antal fordon som innebär en bra balans mellan den efterfrågan som finns från stockholmarna på att kunna använda dessa fordon för att ta sig fram och tillbaka till jobb, skola och nöjen och önskemålet att täcka in en större del av staden. Detta är ett iterativt arbete. Vi har utökat zonen genom att vi har tillåtit bolagen att ha fler fordon. Då kan de också bli bättre på att med hjälp av geofencing se till att fordonen inte kan parkeras inom vissa områden. Om de ställs felaktigt kan bolagen vidarefakturera avgiften.

Det här var ett stort problem 2021, och vi har tagit det på allvar. Vi har i stort sett halverat det antal fordon som får stå på våra gator. Vi har infört de här kriterierna som gör att vi kan följa upp och belöna de bolag som sköter sig och tar det här på allvar och bestraffa de som inte gör det. Vi ritar också upp fler rutor där den som använder cyklarna kan ställa dem. På det sättet tror jag att detta kan bli ett attraktivt komplement till alla andra sätt att resa i Stockholm utan att felparkerade cyklar för den skull blir en olägenhet på våra gator.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 4 Interpellation av Andréa Hedin (M) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) om utmaningarna inom Stockholms socialtjänst

Anförande nr 20

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 21

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Tack, borgarrådet, för svaret på min interpellation! Jag hajade till när jag kom in här i salen och hörde att Jan Jönsson och socialborgarrådet diskuterade precis de frågor som också den här interpellationen handlar om. Jag och Jan Jönsson har uppenbarligen skrivit var sin interpellation om nästan exakt samma sak. Men det är väl "great minds" och allt det där.

Även jag reagerade precis som Jan Jönsson på det svar som jag har fått: Socialborgarrådets bild av en välfungerande socialtjänst är en bra bit från min. Nu hörde jag att socialborgarrådet sa att det inte alls är så man ska läsa svaret, men det är trots allt så det uppfattas. Det fall där ett enskilt barn omplacerats nio gånger före sex års ålder ska snarare ses som ett olycksfall i arbetet.

Socialborgarrådet nämner inte den kritik som den här mandatperioden har framförts mot att en av fem orosanmälningar gällande noll- till tolvåringar inte lett till utredning fast så borde ha skett, enligt förhandsbedömningar. Han nämner inte heller de strömhoppar vi har sett bland socialsekreterare i flera stadsdelar, som gör det omöjligt att ha en kontinuitet i handläggningen avseende barn och unga. Han nämner inte rotationen av chefer, vakanserna på nyckelpositioner eller de underskott som många stadsdelar brottas med. Och han nämner inte den svidande kritik som också Jan Jönsson lyfte och som alltså finns i revisorernas senaste granskning när det gäller placerade barn, som visar att kontrollen över de placerade barnens öde brister.

Vi vet att fackförbundet återkommande har larmat om att handlingsplanen för socialsekreterarnas arbetssituation har blivit en hyllvärmare och att detta riskerar att göra staden till en mindre attraktiv arbetsgivare.

Interpellationen gäller alltså inte ett enstaka misstag som man vill påtala utan systematiska brister – att det helt enkelt inte finns förutsättningar att jobba med kvaliteten på det sätt som i alla fall jag hade velat se om jag hade haft uppdraget som socialborgarråd. Min fråga kvarstår alltså: Kan ni verkligen stå bakom beskrivningen att detta är välfungerande när verkligheten ser så annorlunda ut jämfört med vad som beskrivs i svaret till mig?

Anförande nr 22

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Tack för ordet! Jag är ledamot i Farsta stadsdelsnämnd. Farsta är en stadsdel som under många år varit hårt drabbad av grovt

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

våld. Mitt inlägg i den här debatten handlar om hur socialtjänsten i Farsta agerat efter det brutala bombdåd som inträffade i stadsdelen i början av året.

Pär Lundholm och hans son fick sin lägenhet i Farsta söndersprängd av gängkriminella, som en direkt konsekvens av ett pågående gängkrig i stadsdelen. Pär blev mycket allvarligt skadad, och deras lägenhet blev totalt obrukbar. Pär uppger att han inte fått den hjälp från myndigheter som man kan förvänta sig när man som oskyldig får sin tillvaro krossad av ett ohyggligt sprängdåd. När Pär vårdades på sjukhus försökte hans minderåriga son komma i kontakt med Farsta socialtjänst men blev enligt uppgift bara kopplad runt på förvaltningen utan att någon kunde hjälpa till, och sedan blev han bortkopplad.

För att få reda på hur det kunde bli så här ställde jag några frågor via skrivelser till förvaltningen i Farsta. En av dem var: Har förvaltningen proaktivt kontaktat Pär Lundholm efter att bombdådet blev allmänt känt? Det svar jag fick är följande: Förvaltningens mottagningsgrupp är aktiverad under kontorstider måndag till fredag klockan 08.00 till 16.30 samt fredag klockan 08.00 till 16.00. Vid behov av akut hjälp och stöd utanför dessa tider kan medborgare kontakta Stockholms stads socialjour.

Min fråga är: Ska inte socialtjänsten kunna svara på en så enkel ja/nej-fråga – om man har kontaktat Pär Lundholm och hans minderåriga barn i den situationen, när han ligger på sjukhus?

Anförande nr 23

O r d f ö r a n d e n : Nu har ju inte borgarrådet haft möjlighet att förbereda ett svar på andra frågor än de som faktiskt ingår i interpellationen. Jag vill bara påpeka det.

Anförande nr 24

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag vill vara väldigt tydlig gentemot interpellanten Andréa Hedin: Min bild är att Stockholm generellt har en välfungerande socialtjänst. Sedan är det klart att det finns problem. Jag har aldrig förnekat det. Jag har varit väldigt tydlig, och vi har därför gång på gång återkommit med olika reformer för att komma till rätta med de här problemen.

Ett av de problem vi behöver komma till rätta med nu handlar om hur vi ska se till att vi får fler familjehem – hur vi får fler trygga placeringar för barn. Ni tar upp ett exempel där det skett många omplaceringar. Det handlar ofta om att det är svårt att hitta rätt familjehem och att man väljer att ta på sig ett uppdrag som ibland är större än vad man klarar av. Som familjehem tänker man att det här är en individ jag klarar av att ta hand om. Så gör man inte det, och då måste vi flytta den personen vidare. Det är olyckligt. Det är jättedåligt varje gång det händer. Men det händer och kommer säkert att hända även i framtiden att någon kommer att behöva omplaceras. Det är oftast en väldigt svår social problematik som är bakgrunden till att en placering äger rum från början.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Är det något som jag är stolt över under den här mandatperioden är det att vi har tagit bort alla de effektiviseringskrav som fanns på socialtjänsten under föregående mandatperiod. När vi hade ett moderat finansborgarråd ställde man varje år besparingskrav på socialtjänsten. Man gjorde inte uppräknings i enlighet med kostnadsökningarna. Man valde i stället att prioritera skattesänkningar.

Det är inte det samhälle vi vill bygga. Vi vill bygga ett annat samhälle, ett samhälle som håller ihop, där vi ser till att vi får den välfärd som vi förtjänar.

Jag bävar för den dag då vi eventuellt har ett moderat finansborgarråd igen, för den dagen kommer det inte att vara socialtjänsten som står högst upp på agendan. Den dagen kommer det att vara ordningsvakter och repressiv politik som dominerar. Vi vet att det kommer att leda till ett farligare och sämre samhälle.

Anförande nr 25

Borgarrådet H e d i n (M): Med ett moderat finansborgarråd är det barnen i den här staden som kommer att stå i centrum, oavsett om vi pratar socialtjänst, skola, förskola eller någon annan del av välfärds- och skattefrågan – precis som det har varit alla gånger Moderaterna har styrt.

Att bli placerad som barn är en av de absolut största riskfaktorerna i ett barns liv. Det visar en rapport som Göteborgs universitet släppte häromåret. Det är en riskfaktor; vi ser att placerade barn i större utsträckning drabbas av psykisk ohälsa, suicid och liknande. Vi som politiker har ett oerhört stort ansvar för just dessa barn eftersom detta utgör ett så stort ingrepp i deras liv.

Då blir jag väldigt beklämd. Det är klart att socialborgarrådet har rätt när han säger att det kan bli en felmatchning. Ja, det kan det bli. Det kan vara en familj som tar på sig ett för stort ansvar, ett för stort uppdrag. Men när det händer nio gånger innan ett barn har fyllt sex år måste det rimligtvis ringa en klocka som signalerar att det är något i systemet som faktiskt brister. Då kan man inte ha gjort tillräckliga kontroller av familjerna. Då kan man inte ha varit där på tillräckligt många besök. Antagligen har det varit för stor rotation bland socialsekreterarna.

Att vi ska få bättre förberedda familjehem är ett önskemål som vi delar. Det är också därför Moderaterna har gått fram med att vi borde ha professionella familjehem, det vill säga familjehem som har en annan arvodering, gör ett större åtagande, får kontinuerlig fortbildning och så vidare. Det har jag inte hört att socialborgarrådet har sagt ja till, men det kanske kommer ett sådant svar i dag. Det vore i så fall väldigt välkommet, för fler barn i vår stad skulle må bra av det.

Något annat som jag inte heller har hört något svar på vare sig i min interpellation eller när Jan Jönsson interPELLERADE är varför man inte vill göra en genomlysning. Man hänvisar till att man tittar på frågorna kontinuerligt. Men med så stora brister borde

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

man vara intresserad av att gå till botten med detta. Man svarade inte heller på min fråga om vilka åtgärder som har vidtagits lokalt, men det kanske kommer nu.

Anförande nr 26

Leif Söderström (SD): Tack för ordet! Interpellationen handlar om att socialtjänsten är lite dysfunktionell, så att säga, så jag tycker att jag håller mig till ämnesområdet.

Jag fick alltså detta häpnadsväckande svar, en uppräkningslista av socialtjänstens öppettider, på en fråga om förvaltningen proaktivt har kontaktat Pär Lundholm efter att bombdådet blev känt. Nu vet man definitivt om det, för nu har jag också lagt fram en skrivelse för nämnden. Men jag gav mig inte. Jag skickade in en skrivelse till och ställde exakt samma fråga en gång till. Då fick jag ett ännu mer häpnadsväckande svar på den här ja/nej-frågan: Med hänvisning till SoL, offentlighetsprincipen och sekretesslagen kan förvaltningen inte kommentera eller lämna ut uppgifter som rör enskilda personer eller specifika ärenden.

Vad gör man då som ansvarsfull medborgare? Man vet att ett barn som har sökt kontakt med socialtjänsten inte har fått kontakt. Då försöker man väcka förvaltningens intresse för frågan och får sådana här, tycker jag, egentligen rätt oförsämda svar. Ska man inte kunna få ett ja/nej-svar på den enkla frågan om förvaltningen proaktivt har kontaktat Pär Lundholm efter att bombdådet blev känt?

Anförande nr 27

Ordföranden: Ditt inlägg gick inte utanför ämnesområdet för interpellationen, Leif Söderström. Det jag påpekade var att vi när det ställs ytterligare frågor i en interpellationsdebatt, även om det är interpellanten själv som gör det, brukar påpeka att det inte är riktigt sjyst.

Anförande nr 28

Borgarrådet Ojanne (S): Fru ordförande! Jag tycker att Leif svarade på frågan själv i sitt andra inlägg. Det är en sekretessfråga att man inte går in på vad enskilda individer har fått och inte fått för stöd.

Andréa Hedin lyfter i sitt inlägg här ett specifikt ärende, och det får jag enligt lag inte kommentera, av samma anledning. Jag kan säga på ett rent allmänt plan att det är extremt ovanligt att någon omplaceras nio gånger. Det kan absolut hända, och oftast rör det sig då om ett väldigt svårt fall. Det är det som gör att det blir många olika omplaceringar och att många olika familjer inte har klarat av att ta hand om barnet i fråga.

Andréa Hedin lyfter också att barnen står i centrum i Moderaternas Stockholm. Det är mycket riktigt: i HVB-kapitalisternas och skolkapitalisternas centrum. Moderaterna

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

ser barnen som något att tjäna pengar på. Det är därför man är emot vår egen-regi-utbyggnad av HBV-hem. Det är därför man är emot vårt arbete för att minska pengarna till friskolorna och deras möjligheter till vinstuttag. Moderaterna ser barnen som en kassako.

Anförande nr 29

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Var detta socialborgarrådets svar till mig? När jag frågade varför man inte gör en genomlysning efter de brister som har uppdagats och om man jobbar annorlunda går socialborgarrådet upp och raljerar – dessutom om något som han vet inte är sant eftersom Moderaterna har varit positiva till många av de här förändringarna i socialnämnden. I en stad med så stora brister som Stockholm faktiskt har borde man använda sina tre minuter åt att prata om de här barnens förutsättningar och hur man ska jobba med de stora problemen.

Vi har föräldrar som är oerhört oroliga för att deras barn ska omhändertas. Då borde man ställa sig frågan: Varför? Politiskt tonläge och attityd skulle kunna vara en delförklaring.

Vi på min sida av salen har gång på gång lyft att placerade barns skolresultat i samtliga ämnen inte följs systematiskt. Socialborgarrådet kan inte tala om hur det ser ut i dag. Det är ett problem, när vi vet att skolan är en av de viktigaste skyddsfaktorerna. Detta hade man kunnat ägna några av de minuter man har i debatten åt. Rotationen bland socialsekreterare, som leder till bristande kontinuitet, hade man kunnat ägna några minuter av sitt anförande åt.

Stockholm måste kunna mycket bättre när det gäller de allra mest utsatta barnen i vår stad. När detta inte fungerar drabbar det både det enskilda barnet och familjen, men det får också konsekvenser långt utanför vår kommuns gränser när de här barnen dessutom hamnar i klorna på gängen och utför allvarliga dåd i andra delar av Sverige.

Anförande nr 30

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag är den förste att erkänna att det är tufft att jobba i socialtjänsten. Vi ser en alldeles för hög personalomsättning. Vi ser den i hela landet; det är en nationell kris. Man ska komma ihåg att Stockholm har lägre personalomsättning än det nationella snittet. Med det sagt är jag såklart inte nöjd med att vi har en personalomsättning på runt 23–24 procent bland socialsekreterare. Det är alldeles för högt. Men med tanke på hur extremt illa det ser ut i hela landet tycker jag att man ska ha det i beaktande.

När det gäller den, ibland rättfärdiga, kritik som kommer mot socialtjänsten ska man komma ihåg att den kommer just för att vi har internkontroller – för att vi har våra socialtjänstinspektörer och funktionshindersinspektörer och för att vi granskas av statliga myndigheter och av medierna.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

När misstag uppdagas och när fel och brister kommer till vår kännedom går vi också in med åtgärder. Är det något som man ska komma ihåg det här styret för efter de här fyra åren är det att vi har tagit tag i otroligt många problem som det föregående styret lämnade efter sig, inte minst socialtjänstens finansiering och alla de effektiviseringskrav som det föregående styret ställde utan att göra uppräknings motsvarande de kostnadsökningar som skedde.

Tack för ordet och tack för en trevlig debatt!

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 7 Frågestund

Fråga nr 1. Tryggheten i äldreomsorgen

Anförande nr 31

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Ordförande, ledamöter! I förra veckan avslöjade Expressen att hemtjänstpersonal anställd av Stockholms stad har åtalats för grova våldtäkter på äldre kvinnor, som är brukare i denna stad. Åklagaren yrkar på tio års fängelse och livstids utvisning för den mannen.

Som vanligt fick vi först höra om detta genom att läsa tidningen. Än så länge har ledamöterna i äldreutskottet inte fått någon som helst information om detta. Båda våldtäkterna ska ha begåtts i höstas, och mannen är dömd sedan tidigare. Han dömdes bland annat under förra året för rattfylleri och narkotikabrott, och han dömdes även för brott 2021.

Det här är givetvis helt fruktansvärt. De äldre är i en väldigt utsatt situation, och risken att de drabbas av övergrepp – ekonomiska eller rent faktiska, som i det här fallet – är tyvärr stor. Därför har vi länge krävt att man ska införa registerkontroller och bakgrundskontroller.

Jag undrar, Torun: Hur är detta möjligt? Och har du sett till att kvinnorna och deras anhöriga har fått stöd?

Anförande nr 32

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Jag tackar för frågan. Jag tackar även för de sjuttioelva frågor om äldreomsorg som jag fick två minuter över två, om jag kommer ihåg rätt. Men det är jätteintressant.

Det är en fruktansvärd händelse; jag håller fullständigt med om det. När det gäller hur vi får reda på saker och ting är det framför allt i första hand stadsdelsnämnden som får reda på det. Äldreutskottet har inget övergripande ansvar på det sättet när det gäller vad som händer ute i stadsdelsnämnderna. Därefter får jag som äldreborgarråd reda på det, eftersom jag har ett övergripande ansvar för allt, bara så att alla förstår hur uppgifter sprids. Stadsdelsnämnden är informerad. Det vet jag. Det är också framför allt de som hanterar frågan. Det är den ordningen vi har i den här staden.

Vi gör bakgrundskontroller på nyanställda i staden sedan årsskiftet. Vi föregrep därmed den lagrådsremiss som föreslås börja gälla från mars nästa år. Däremot har vi ännu inte rätt att göra bakgrundskontroller på personer som anställdes före 2025, vilket gäller i det här fallet. Men det finns en sådan utredning på gång, och när den är färdig kommer vi självfallet att ta till oss den.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Det har redan gjorts juridiska överprövningar i andra kommuner när det gäller detta. Vi kan inte föregripa det ännu, men däremot gör vi nu bakgrundskontroller, inte bara inom hemtjänsten utan inom hela äldreomsorgen i Stockholms stad, alltså även i daglig verksamhet.

Jag håller verkligen med om att äldre som behöver hemtjänst är en väldigt utsatt grupp. Vi måste definitivt göra mer för att skydda den gruppen, och detta måste vi göra genom många olika åtgärder, inte minst genom att satsa på personalen inom äldreomsorgen. Stort fokus har lagts på detta under den här och den förrförra majoriteten. Vi har verkligen jobbat med att till exempel steppa upp utbildning och så vidare.

Anförande nr 33

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Även om det är stadsdelsnämnden som är huvudansvarig för äldreomsorgen i det här fallet måste jag säga att det är häpnadsväckande. När personal som är anställd av Stockholms stad våldtar brukare inom Stockholms stads område – i den hemtjänst som vi bedriver – tycker jag att det borde leda till en stor diskussion, särskilt i äldrenämnden.

Framför allt måste man fråga sig: Hur har detta varit möjligt? Jag vill veta när den där mannen anställdes. Vi riktade krav till er 2023 om att bakgrundskontroller skulle genomföras, men då sa ni: Nej, det ska vi inte göra – det vill vi inte göra. Det är korrekt, Torun, att du stod här för inte så länge sedan och sa att bakgrundskontroller skulle göras från och med 2025, alltså i år. Hade vi kunnat förhindra detta om bakgrundskontroller hade gjorts?

Det som jag framför allt tycker är viktigt att du svarar på och som kanske är viktigast är: Vilket stöd ger vi i Stockholms stad till de två kvinnorna och deras anhöriga? Och har du och styret å hela stadens vägnar bett om ursäkt för det som har hänt?

Anförande nr 34

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag kanske kan ta till mig det där med att jag borde be om ursäkt å Stockholms stads vägnar.

Att vi nu har föregripit lagstiftning beror på att det är en lagstiftning som är på väg in. Vi kan inte föregripa och hitta på helt egna saker som inte har varit lagliga tidigare, så vi har inte kunnat göra det.

När det gäller den omsorg som stadsdelen nu ansvarar för är jag så pass informerad att jag vet att vi har ett stöd för de här personerna i stadsdelen. Jag är inte säker på att sköra äldre kvinnor vill att väldigt många hör av sig till dem. Dessutom är det sekretessbelagda uppgifter. Det är inte så att jag vet exakt vilka kvinnor det handlar om. Jag tror att det är korrekt att jag inte, där jag befinner mig, ska veta precis allting. Det är viktigt att deras integritet värnas i de här frågorna.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 35

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag är ledsen, men jag köper inte riktigt resonemanget om att inte föregripa lagstiftningen. Den presenteras i dag, Torun, och du sa att vi har börjat med detta i år. Det betyder ju att vi har föregripit lagstiftningen. Faktum är att jag misstänker att det hela kanske inte hade hänt om ni hade föregripit lagstiftningen redan när vi bad er om det.

En sak är jag säker på. Om det här hade varit i Växjö eller Helsingborg, till exempel, där man under många år har haft den typen av registerutdrag, hade den där mannen inte anställts. Det här något som vi – ni – har ett stort ansvar för. Därför tycker jag att det är väldigt viktigt att ni – vi – ber om ursäkt till kvinnorna, eller kanske framför allt deras anhöriga.

Det som jag i sig tycker är anmärkningsvärt är att det hände i höstas och att vi fick läsa om det i tidningarna men att vi har inte hört något om det från någon ledande företrädare. Att ingen ledande företrädare i den här staden har hört av sig till de anhöriga är för mig helt obegripligt och inte ett sätt att ta ansvar.

Anförande nr 36

Borgarrådet B o u c h e r (V): När det gäller att vi borde ha föregripit något i lagstiftningen som då inte ens var uppe till diskussion, Christofer, hade ju ni också kunnat göra det under den förra mandatperioden, allvarligt talat. Bättre sent än aldrig, kanske. Vi gjorde inte något annorlunda än ni.

Vi satte igång det här så fort vi fick grönt ljus om att det var på väg. Andra kommuner har blivit fällda för att de har gått för långt i de här frågorna, innan det var juridiskt möjligt. Så är det.

Det här handlar också om att vi stärker äldreomsorgen, som jag sa inledningsvis, och det handlar om utbildning. Det handlar också om vårt krav på heltid och tillsvidareanställning så att vi får ett teamwork där folk känner varandra inom äldreomsorgen, inte timvikarier som kommer och går hela tiden. Det är precis lika viktigt. Det är också viktigt att vi nu kräver färre anställda per chef än vad vi någonsin har haft tidigare, så att cheferna har insyn i vad som händer.

Fråga nr 2. Vad gör borgarrådet för att korta oskäligen betaltider mellan upphandlade huvudleverantörer och deras underleverantörer?

Anförande nr 37

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för ordet! Frågan talar för sig själv. År 2017 var dåvarande finansminister Mikael Damberg ute i medierna och pratade om att de oskäligen betaltiderna måste kortas. År 2017 är nästan tio år sedan, och lite har hänt

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

sedan dess. Vi kan konstatera att Stockholms stad fortfarande har långa betaltider mellan huvudleverantörer och underleverantörer.

En särskilt utsatt bransch är bygg- och anläggningsbranschen, där det är känt att vi har stora upphandlingar och mycket stora huvudleverantörer som i sin tur tar in en drös småskaliga underleverantörer. Det är allt från små snickerier till små VVS-killar, små målerifirmor och så vidare.

Vad gör ni i majoriteten för att säkerställa att de stora huvudleverantörerna betalar sina fakturor i tid så att de små leverantörerna inte behöver vänta i över 90 dagar på att få betalt, som de i många fall får göra?

Anförande nr 38

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Gabriel Kroon, för frågan! Jag kan inte påstå att rubriken talade för sig själv när jag fick frågan, men jag tackar för förtydligandet.

Jag känner inte att jag har ansvar för Mikael Dambergs utspel 2017. Bortsett från det handlar det om en problematik där man inte får betalt i tid, oavsett i vilket led i processen man är. Fakturor ska naturligtvis betalas i tid.

När vi Stockholms stad upphandlar kan vi inte styra hur våra huvudleverantörer i sin tur upphandlar av underleverantörer. De har sina upphandlingar och avtal sinsemellan. Där kan inte vi lagstiftningsmässigt gå in och säga att de måste göra på ett annat sätt, utan det är en process som pågår mellan upphandlande huvudleverantör och underleverantör.

Däremot är det alltid önskvärt att man betalar sina fakturor i tid, oavsett vilken typ av företag och bolag man har. Där jobbar Stockholms stad medvetet med att säkerställa att vi betalar våra fakturor i tid, för det handlar om att vi är en väldigt stor betalare av fakturor och därför har ett avancerat ekonomisystem, Agresso.

Jag vet inte om du är nöjd med svaret på frågan. Jag kan inte ge mer svar om vad Mikael Damberg gjorde 2017 och heller inte lägga mig i avtal mellan upphandlande huvudleverantörer och deras underleverantörer, för det är deras avtal som gäller.

Anförande nr 39

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tycker självfallet att det var ett dåligt svar på frågan, Karin, för du svarade inte på den. Du kanske heller inte aktivt vill ta tag i detta. Det är klart att vi inte kan styra en huvudleverantörs avtal med underleverantörer. Däremot kan vi i Stockholms stad i våra upphandlingar vara väldigt tydliga om riktlinjer och de förväntningar vi har på våra huvudleverantörer. Det står oss fritt att ställa krav och säga att huvudleverantörer som regel ska betala fakturor inom en viss tid.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Det är här jag tror att man måste tänka till. Vågar man gå in och fastställa etiska krav, såsom att leverantörerna ska betala sina underleverantörsfakturer inom 30 eller 60 dagar? Då måste de lämna egenintyg om att de gör detta, och gör de inte det kan det bli avtalsmässiga konsekvenser.

Detta är något som vi råder över här i Stockholms stad. Frågan är: Hur ställer du dig till det? Är du beredd att göra mer för att hjälpa småföretagen, eller kommer du att fortsätta att stå på storbolagens sida?

Anförande nr 40

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag står på stockholmarnas sida, Gabriel, oavsett om de är företagare, arbetare, studerande eller pensionärer.

Det som är intressant i sammanhanget är att du vill att vi ska ställa högre krav än vad jag uppfattar att vi kan göra rent lagstiftningsmässigt. Det är klart att man alltid ska fundera på om man ska ställa höga krav vid upphandlingar, vilket vi i mångt och mycket gör. Att man betalar sina fakturer är *en* del av detta.

Utifrån de upphandlingsrättsliga principerna ser vi kanske inte riktigt att det är proportionerligt när det gäller det som vi kan ställa krav på. Det är inte testat lagstiftningsmässigt i Stockholm, eftersom vi inte har gjort det. Jag tror inte att vi ska sticka ut huvudet och vara först ut i en sådan rättslig prövning, utan vi ska klart och tydligt förvänta oss att man betalar sina fakturer i tid.

Anförande nr 41

G a b r i e l K r o o n (SD): Nu har ju Stockholms stad möjligheten att leda den här utvecklingen och se till att man arbetar med huvudleverantörerna så att småbolagen får betalt i tid i större utsträckning.

Jag tycker att det är beklagligt att du slår ifrån dig i den här frågan, Karin, och säger att det inte är Stockholms ansvar. Vi är Sveriges största och främsta kommun, självfallet mycket bättre än Göteborg och Malmö. Om du väntar på att de ska ta taktpinnen, leda utvecklingen och även få äran för att stå på småbolagens sida tycker jag att det är ganska beklagligt.

Inom LOU ligger en möjlighet för oss att ställa krav, så länge de så att säga är likabehandlande, och det är de ju. Jag tror att det är viktigt att inte, som du gör, bara luta sig tillbaka och hoppas på att huvudleverantörerna betalar i tid, för det gör de inte. Det finns många rapporter om och många bevis för att byggföretag, framför allt småföretagare, går i konkurs därför att de är en bank för storföretagen. När dessa väntar med att betala småbolagen och pressar ut varenda krona ur dem måste vi ju agera.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 42

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är en problematik som inte bara gäller betalningsfrågan utan som är mycket större. Det handlar om när våra huvudleverantörer använder sig av underleverantörer, det handlar om arbetsrättsliga villkor och det handlar om andra principiella ställningstaganden rörande både hur huvudleverantörerna sköter sig i relation till underleverantörerna och hur underleverantörerna sköter sig.

En fråga som Gabriel Kroon lyfte upp är att man ska betala sina fakturor i tid. Självfallet ska man göra det, men vi finner inte att vi har lagstöd för att gå längre än vad vi redan gör i dag.

Fråga nr 3. Hur mycket krångel ska företagare i Stockholm behöva hantera?

Anförande nr 43

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! I förra veckan besökte jag Bar Europa, som ligger vid Bysistorget på Södermalm. De startade sin verksamhet för två år sedan och är en väldigt uppskattad mötesplats.

När vi var där berättade de om sin vardag, som under de två gångna åren har varit rätt besvärlig när det gäller kontakten med Stockholms stad. De har ofta fått vänta länge på besked i olika tillståndsprocesser. De tycker att stadens attityd ofta är väldigt ovälkomnande. De beskriver det som att de får lägga väldigt mycket av sin energi på stadens byråkrati i stället för på sina gäster.

Därför är min fråga: Hur mycket krångel ska företagare behöva hantera i Stockholm egentligen?

Anförande nr 44

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, borgarrådet Jönsson, för frågan! Ja, lagom mycket kanske – inte mycket alls, utan lite lagom.

Det är en tuff bransch att driva företag. Framför allt besöksnärringsbranschen och restaurangbranschen har oerhört tuffa villkor just nu. Vi har lagregler och även egna regler, policyer och riktlinjer som naturligtvis ska följas.

Det handlar om att vi alltid eftersträvar en seriös och rättssäker hantering så att vi har en likabehandlingsprincip. Detta kan uppfattas som krångligt, och det har det säkert varit i enskilda fall. Nu känner jag inte till just det här fallet, men det har säkert hakat upp sig i maskineriet i enskilda fall.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Det finns absolut inget egenintresse hos Stockholms stad att krångla till det i onödan och absolut inget egenintresse hos enskilda handläggare att tänka: Nu jäklar ska vi göra livet surt för en företagare i Stockholm! Snarare är det tvärtom. Våra medarbetare i Stockholm som jobbar med näringslivsfrågor och tillståndsfrågor gör allt de kan för att underlätta kontakten med företagare och säkerställa att dessa får sina tillstånd.

Men de har också en helt annan och viktig funktion: Det ska göras rättssäkert. Svaret på din fråga, borgarrådet Jönsson, är: Det ska vara rättssäkert, det ska vara seriöst och det ska vara så enkelt som möjligt att driva företag i Stockholm.

Anförande nr 45

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag tänkte ta upp några exempel här. Just den här verksamheten har haft problem med buller; i alla fall upplever en granne till verksamheten det så.

De vill verkligen göra rätt. De har gjort tre olika mätningar. Problemet är att när de har frågat miljö- och hälsoskyddsförvaltningen vilka mätningar som bör genomföras har de inte fått några svar. När de har frågat vilka åtgärder de ska vidta har de fått till svar att de måste vända sig till fackmän. När de har vänt sig till fackmän har dessa i sin tur sagt att de inte har någon aning om vad Stockholms stad förväntar sig. Det här kostar hundratusentals kronor varje gång de måste göra det.

Deras intryck är att förvaltningarna är väldigt ointresserade och ovilliga att hjälpa till. Vore det inte bättre om förvaltningarna var behjälpliga och gav råd?

Anförande nr 46

Borgarrådet Wangård (S): Ordförande, fullmäktige! Jag ser en problematik i att det applåderas från publiken när man pratar illa om stadens tjänstemän. Jan Jönsson sa att det finns en illvilja och att man inte vill underlätta för företag, men stadens medarbetare – våra tjänstemän – gör allt de kan för att underlätta.

Sedan kan det ibland hända saker, och det finns kanske en orsak i enskilda ärenden – då hoppas jag verkligen att man har gått vidare med det. Men att våra medarbetare på något sätt inte skulle vara behjälpliga eller inte vill underlätta för företagare är faktiskt falsk ryktesspridning. De gör allt de kan dagligen i sina arbeten för att det ska vara så enkelt som möjligt att driva företag i den här staden, och det är jag oerhört stolt över.

Anförande nr 47

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Nu är det inte jag som tror att tjänstemännen är illvilliga, utan det är den känsla företagen har. Det har att göra med att de inte får svar på sina mejl förrän det har gått ett antal månader.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Exempelvis får de inga besked om vilka ljudmätningar som behöver göras. De gör mätningar, och det enda svar som sedan kommer tillbaka är att det var fel sak som hade mätts. När de frågar vad miljöförvaltningen vill att de ska mäta får de svaret att förvaltningen inte kan svara på det.

Detsamma gäller delvis också socialförvaltningen, som ibland kommer med synpunkter som nästan blir orimliga, till exempel att det sitter personer på uteserveringarna efter stängningstid. Detta faller på något vis på serveringsställets ansvar fast det inte finns någon personal där som kan fösa bort dem.

Sammantaget blir det en väldigt ovälkomnande attityd, upplever företagarna, för det är nämligen flera.

Anförande nr 48

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Om du har ett exempel, Jan, på ett specifikt fall där det inte har gått rätt till eller där det inte har hanterats på ett seriöst och rättssäkert sätt förutsätter jag att man tar upp det med respektive förvaltningsorganisation, högst upp med förvaltningschefen eller med respektive borgarråd eller ansvarig ordförande i nämnden. Sådant vill vi alltid ha reda på.

Jag kan svara för staden generellt, och då handlar det om att stadens tjänstemän varje dag arbetar för att det ska vara enkelt att driva företag i den här staden. Det ser vi också bevis för. Många företagare tycker att det går väldigt bra att bedriva verksamhet i Stockholm och att de får den hjälp och det stöd som de är i behov av.

Om det finns enstaka exempel – gå till rätt förvaltning och lyft dem där!

Fråga nr 4. Mopeder i cykelbanorna

Anförande nr 49

S v a n t e L i n u s s o n (C): Fru ordförande! Vi har den senaste veckan sett i tidningarna att ett tjugotal läkare och många andra vädjar till oss politiker i Stockholms stad att förbjuda bensindrivna mopeder på gång- och cykelbanor.

Det har varit många rapporter om de höga hälsofarorna med dessa tvåtaktsmotorer, som i allt högre utsträckning används av matleveransföretag. Som cyklist kan man hamna bakom en sådan bensindriven moped som står och puttrar på tomgång vid trafikljusen. Man kan utsättas för halter som är upp till 100 gånger högre än från en modern bil. Det är förstås mopedförarna själva som drabbas allra mest.

I många andra delar av samhället jobbar vi hårt för att bli av med tvåtaktsmotorer i trädgårdsredskap, båtmotorer och så vidare, men i trafiken ser vi hur de ökar. Med anledning av detta vill jag fråga trafikborgarrådet: Delar du uppfattningen att

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

fossildrivna mopeder och andra fordon på cykelbanorna utgör en stor risk för cyklisters hälsa och trygghet, och vad vill du göra åt det?

Anförande nr 50

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack för frågan, Svante! Jag instämmer i problematiken och är medveten om den. Cyklister ska inte behöva köra bland avgaser från mopeder.

Miljöpartiet har länge drivit frågan om att antingen inkludera mopeder i miljözon klass 3 eller införa ett specifikt trafikslag: fossilmoped. Detta var något som min föregångare Daniel Helldén drev i den här salen och som han också lämnade in en motion om redan hösten 2022.

Vi vill att de mopeder som i dag går på fossilt ska gå över till att bli elmopeder. Problemet är att vi kastar ut barnet med badvattnet om vi förbjuder mopeder på cykelbanor, för då skulle även elmopeder bli förbjudna och vissa elcyklar också. I dagsläget är det alternativet därför inte helt optimalt, men det kanske är det vi till slut får göra för att få bukt med problemet.

Det finns möjlighet att antingen sätta in moped i miljözon klass 3:s förordning eller skapa en definition som gör att man kan förbjuda just de skadliga mopederna, men det ligger på regeringens bord. Än så länge har regeringen inte gjort något åt detta, men jag har mejlat ansvarig minister. Hans assistent har bekräftat att mejlet har kommit fram, men jag har inte fått något förslag till möte för att diskutera frågan vidare.

Anförande nr 51

S v a n t e L i n u s s o n (C): Tack för svaret, trafikborgarrådet Lars Strömgren! Jag håller med om det olyckliga i att tvåtaktsmopederna har hamnat mellan stolarna i lagstiftningen. Det är väldigt positivt att du har mejlat infrastrukturministern för att man ska se över fordonsklassificeringarna och så vidare, men det innebär inte att det händer något i praktiken nu.

Vi i Centerpartiet vill se både renare luft och ett grönare Stockholm. Vi vill införa förbud mot bensindrivna fordon på stadens samtliga cykelbanor. Det är förstås cyklister som ska prioriteras på cykelbanorna, både av miljöskäl och av säkerhetsskäl.

Vi ska givetvis inte motarbeta de enskilda matkurirer som redan sliter hårt för att få ekonomin att gå ihop, och därför måste budföretagen få tydliga besked om att de måste använda fossilfria fordon för att leverera mat om de ska verka i Stockholm.

Du säger att ni vill få gehör från regeringen, men om du inte får det: Vilka konkreta åtgärder kan du då tänka dig att vidta?

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 52

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack återigen, för frågan, Svante!

Vi har testat några olika varianter. Exempelvis förbjöd vi parkering av moped klass 2 vid Odenplan för att testa den möjligheten att styra uppställningsplatsen. Sedan har vi som sagt rätt att sätta upp en skylt, ”Ej moped”, men då skulle vi även förbjuda elmopeder och starka elcyklar.

En öppen fråga tillbaka till dig, Svante, blir då: Tycker du att vi borde förbjuda moped klass 2 även på stora delar av cykelbanorna, med risk för att vi då förbjuder de elmopeder och starkare elcyklar som folk har köpt? Hur ser ni på de konsekvenser detta skulle få?

Anförande nr 53

S v a n t e L i n u s s o n (C): Det är lite roligt att du nämner just förbudet mot mopeder vid Odenplan, Lars, eftersom det var vår tidigare ledamot i trafiknämnden, Markus Berensson, som drev detta och skapade mycket medial uppmärksamhet kring det. Tack vare oss i Centerpartiet fick vi till slut till ett förbud.

Jag tänker på hur ni i majoritetens budget väljer att utmana lagen genom att testa högersväng mot rött för cyklister. Det är klart att vi som landets största kommun ska gå före och driva på för sådana förändringar, även om jag tycker att ni borde ha gjort det för lite fler korsningar än en.

Jag undrar: Har ni i Miljöpartiet och vänstermajoriteten övervägt att på ett liknande sätt gå före med ett förbud mot bensindrivna mopeder? Eller, om ni inte får regeringen med er, så kanske ni kan förbjuda mopeder på alla cykelbanor i en stor del av den absoluta innerstaden, där problemet är störst och det finns flest vanliga cyklister?

Man kan jämföra med när vi i Centerpartiet tillsammans med er i Miljöpartiet drev igenom att cyklister skulle få köra dubbelriktat på många enkelriktade gator. Då vågade vi tillsammans. Vågar ni nu?

Anförande nr 54

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Risker är hela tiden att man slänger ut barnet med badvattnet. Om vi inte vill att matbud med mopeder ska försvinna helt utan få fortsätta att finnas, men att de ska gå över till el, funkar inte den trubbiga lagstiftning som innebär att man antingen tillåter moped klass 2 eller inte.

Vi kan absolut tänka oss att titta på sträckor där det kan vara lämpligt att förbjuda mopeder helt, men innan det ens kommer på tal behöver vi ta höjd för konsekvenserna. Alternativet att förbjuda moped klass 2 på cykelbanorna är kanske inte heller så bra eftersom de då i stället hamnar på våra vägar. Då de bara går 25 kilometer i timmen riskerar detta att skapa en trafikosäker miljö för dem som använder dessa mopeder.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Eftersom vi från kommunen bara kan bötfälla stillastående trafik blir det återigen upp till polisen att beivra dem som kör olagligt, om vi nu inför ett förbud. Då tycker jag det är bättre att regeringen ändrar lagstiftningen.

Fråga nr 5. Alkohol på stadens äldreboenden

Anförande nr 55

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! I förra veckan kunde vi läsa om bland andra seniorerna Margareta, Åke och Georg, som alla bor på seniorboendet Väduren här i staden. I flera år har de setts på torsdagar och druckit kaffe, och till kaffet brukar de ta sig en liten skvätt päronlikör. Det är alltså inget nytt utan en torsdagstradition som de har haft i flera år.

Jag skulle vilja citera Georg: För många är torsdagsfikat enda gången de kommer ut ur sin lägenhet, och så kommer staden och moraliserar på det här sättet. Det är förnedrande.

Det som har skett är att staden, trots att det är en torsdagstradition som seniorerna har haft i flera år med sina vänner och bekanta, nu har sagt skarpt nej och förbjudit dem att dricka sin lilla skvätt päronlikör till kaffet. Det gör mig förbannad att man omyndigförklarar seniora stockholmare på det sättet.

Min fråga är: Ska det behöva vara på det viset?

Anförande nr 56

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Tack, Nike, för frågan! Jag har ingen annan åsikt än att äldre och seniora personer, som jag själv, själva ska få bestämma över sina liv, även i den här typen av frågor.

Det som nu har skapat rubriker handlar dock inte om ålder över huvud taget. Majoritetens ambition har varit att våra offentliga mötesplatser ska vara öppna för alla äldre, precis som den aktuella mötesplatsen är, att stadsdelen ska ansvara för att det finns aktiviteter och saker som händer där och att det gärna får finnas kaféverksamhet, vilket det gör där.

För sådan kaféverksamhet, liksom för vilken annan kaféverksamhet som helst som är öppen för allmänheten i staden, finns inget generellt alkoholtillstånd. Det brukar det inte göra för kaféverksamheter, för då krävs restaurangkök.

Nu har tillsynsenheten slagit ned på Vädurens aktivitetscenter och konstaterat att gästerna där tar med egen likör att dricka till kaffet i kaféet. Det får man inte göra, och det får man heller inte på Gunnarssons, Vetekatten eller något annat av våra caféer här

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

i staden. Det har alltså ingenting med ålder att göra. Alkohollagstiftningen tillåter inte att man tar med egen alkohol till våra kaféer i staden.

Äldreförvaltningen tog redan förra vintern fram ett stöd till alla våra stadsdelar för hur de ska hantera det här, till exempel genom att ansöka om tillfälligt alkoholtillstånd för exempelvis jul eller påsk, eller hantera ett slutet sällskap i vissa fall, vilket det här skulle kunna vara. Med detta sagt pratar vi om platser där huvudprincipen är att det är mötesplatser som är öppna för alla.

Däremot får personer som bor på seniorboenden, servicehus, vård- och omsorgsboenden och även demensboenden dricka alkohol i sitt eget hus, även i de gemensamhetslokaler som finns på dessa boenden. Där har inte alkohollagstiftningen och heller inte jag något att erinra.

Anförande nr 57

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för svaret! Jag tycker ändå att det är en konstig signal i svaret jag fick av Torun. Ur mitt perspektiv är dessa miljöer inte i första hand kaféer. Det är inte det centrala, utan det centrala är att det är människors hem. De bor där och deras kompisar också.

Att de råkar vara över 80 och är i behov av att bo på ett av stadens boenden betyder inte att just de inte ska kunna ses och dricka lite päronlikör, bara därför att det utöver deras boende också finns ett café. Jag tycker att det sänder en särskild signal. Du och jag, Torun, har möjlighet att gå ut och sätta oss på till exempel en bar eller i en park, men dessa personer har i vissa fall inte den möjligheten. Boendet är deras hemmiljö. Många ser det som sitt vardagsrum, men det sätter ni stopp för.

Hur kommer det sig att det är just under ert styre som man gång på gång rycker bort guldkanterna från de äldres vardag och hand?

Anförande nr 58

Borgarrådet B o u c h e r (V): När det gäller aktivitetscenter i seniorboenden har vi flera i Stockholms stad, något som vi införde under den förrförra majoriteten. Sådana aktivitetscenter är inte en del av seniorboendena. Det är juridiskt komplext, men så är det. De ligger utanför seniorboendena och är öppna för allmänheten. Jag kan gå dit, och min mamma, som inte bor på seniorboende, kan också gå dit, dricka kaffe, delta i alla aktiviteter och så vidare.

På seniorboendet finns också gemensamhetslokaler där man kan dricka kaffe och bjuda in alla sina vänner. Man får även dricka likör där. Men på det öppna stället får man inte det, rent juridiskt. Det är ingenting som jag har hittat på eller har någon åsikt om egentligen, utan så är alkohollagstiftningen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Ni kan tycka att det är fyrkantigt, Nike, men jag kommer inte att tvinga mina förvaltningar att bryta mot lagen. Så är det, punkt.

Anförande nr 59

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! Jag noterar att ni precis slog er för bröstet i en tidigare fråga därför att ni hade föregripit lagen, men just i det här fallet kan ni inte tänka er att tolka regelverket på ett annat sätt. Det är faktiskt inte glasklart i alkohollagen huruvida man ska tolka det på det sätt som staden har gjort.

Jag noterar också att det har skett i flera år. Är det äldreborgarrådets uppfattning att vi har brutit mot lagen i decennier, ända sedan Kristdemokraterna satt i regering och var det parti som gjorde det lagligt och möjligt att dricka på äldreboenden, vilket det inte var en gång i tiden?

Det handlar också om själva inställningen och det svar som de äldre har fått i det här särskilda fallet. Det är inte en samarbetsvillig ton från styret. Det är inte fråga om att säga: "Om ni gör på det här viset löser det sig. Vi kanske kan ändra det här. Vi kanske kan avgränsa borden där ni brukar sitta eller liknande." Det är tvärt nej. Man säger nej till den guldkant som människor har i sin vardag och som de har haft i flera år. Jag tycker att det är en tråkig inställning gentemot Stockholms seniorer.

Anförande nr 60

Borgarrådet B o u c h e r (V): Den typen av aktivitetscenter på seniorboenden eller ens den typen av seniorboenden fanns inte när Kristdemokraterna styrde äldreomsorgen i regeringsställning, utan det är ganska nytt. Det är på ingång och fortfarande under utveckling. Vi började med det under den förrförra mandatperioden och har utvecklat det under den här tiden.

Det har också funnits vissa diskrepanser kring att man inte riktigt har förstått vad som är vad. Det är som sagt fullt möjligt att dricka alkohol på seniorboendet i de gemensamhetslokaler som finns på boendet. Nu har tillståndsenheten kommit fram till att man inte får göra det i aktivitetscentret. De kan i princip stänga aktivitetscentret; det är ju det de gör när alkohollagen inte följs. Det tycker jag skulle vara ett väldigt dåligt resultat av det här.

Fråga nr 6. Möjligheten att ta ett glas vin på träffpunkter

Anförande nr 61

Borgarrådet H e d i n (M): Jag tar vid där min kollega Nike Örbrink slutade. När jag besökte seniorboendet Väduren i förra veckan fick jag med mig informationsbladet *Gällande alkoholrestriktioner*. Genom detta blad informerades Åke, Margareta med flera om att det efter sex år med likör till kaffet nu plötsligt hade hänt något i staden

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

den senaste veckan. Man skrev uttryckligen att seniorerna nu i stället får gå till kringliggande barer.

Det här blir väldigt märkligt. Seniorernas fråga till äldreborgarrådet var: Vad är det som har hänt den senaste veckan som fått dig att göra den bedömningen, Torun? Jag hörde att du sa till Nike att det handlar om att det är en öppen träffpunkt, men jag kan berätta något för äldreborgarrådet. Om man går in i stadens system och tittar på listan över öppna träffpunkter finns inte den träffpunkten med. Det är för att den finns på ett seniorboende – det är ingen öppen träffpunkt.

Anförande nr 62

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det är ett aktivitetscenter på äldreboendet, Andréa, så du får kanske söka på aktivitetscenter. Alla aktivitetscenter är öppna träffpunkter för alla medlemmar. Förvaltningen har svarat att man kan hjälpa till så att de får göra det inom seniorboendet men inte på aktivitetscentret.

Det som hänt är som sagt att tillståndsenheten har varit där och sagt att de inte får hålla på med det där. Det är en fråga som har varit uppe flera gånger, och vi har haft den diskussionen ett antal gånger. Vi har också fått reda på att man i en del stadsdelar redan har följt äldreförvaltningens olika råd om hur man kan komma runt det här och, som jag sa inledningsvis, skapat tillfälliga alkoholtillstånd för vissa tillfällen men också slutna grupper med föranmälan, så att det inte är öppet.

I ett öppet kafé, som det handlar om här, får man inte ha med sig egen likör. Jag tänker inte recensera vår personal som jobbar ute i stadsdelarna och hur de gör. Vi för däremot för närvarande en ganska omfattande dialog med dem om vad som gäller, och det som gäller är att vi inte kan gå emot lagstiftningen.

Anförande nr 63

Borgarrådet H e d i n (M): Låt mig vara jättetydlig, Torun: Det är inte personalen utan er politik som vi recenserar. Varje gång du och jag står i talarstolen här tar du avstånd från den politiken. Den 18 november förra året sa du till mig: Jag har ingen annan åsikt än du. De ska dricka alkohol om de vill. De ska äta godis om de vill. Det här kommer att lösa sig. I budgetdebatten häromveckan stod du och sa samma sak, att det håller på att lösa sig. Sedan ramlar det här in på stadens seniorboenden.

Jag har självfallet sökt på aktivitetscenter också. Det finns inte. Om man mejlar stadsdelen och frågar om det är en öppen mötesplats får man veta att den inte finns med på listan, så det där är hittepå.

Därför blir min fråga till äldreborgarrådet: Vid vilken ålder omyndigförklaras man som senior i ert Stockholm? Är det vid 65, 75 eller 85 års ålder? För då har det skett.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 64

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det här är väldigt märkligt, för förvaltningen själv har svarat att de är beredda att se till att seniorerna får göra allt det där på seniorboendet, dock inte på den öppna mötesplatsen. Det var förvaltningens eget svar – jag har själv sett och läst det.

Jag vet inte varifrån du har fått uppgiften. Det verkar helt konstigt, för förvaltningen gör precis den distinktionen, att det är en kaféservering som alla får gå till. Det är också precis det som tillståndsenheten har huggit ned på.

Det finns en ganska tydlig lagstiftning som säger att man får dricka alkohol på sitt äldreboende. Det finns ingenting som förbjuder en att göra det. Det finns heller inga politiska riktlinjer i den här staden som förbjuder någon att göra det. Det handlar bara om att när det är en öppen mötesplats – en kaféservering som alla får gå till – gäller samma regelsystem som på Gunnarssons, Thelins, Vetekatten eller whatever.

Anförande nr 65

Borgarrådet H e d i n (M): På plats efter plats runt om i vår stad omyndigförklaras nu seniorer som är friska och myndiga. Min fråga, Torun, är: Har du mött de här seniorerna? Har du varit och träffat Margareta och hennes vänner på Nytorgsträffen under ett och ett halvt år? Har du varit och träffat Bosse och hans vänner på Hornstulls servicehus? Du har i alla fall inte varit och träffat Åke, Georg med flera på seniorboendet Väduren. När ni blir inbjudna kommer ni inte dit.

Det här kan ni lösa. Du hänvisar till tjänstemännen, men de jobbar ju under din ledning. Så sent som för en och en halv månad sedan röstade ni nej till min motion, där jag tog upp två lösningar. Den ena var att ni kan söka alkoholtillstånd hos er själva i kommunen. Den andra var att ni kan göra om de lokala ordningsföreskrifterna så att seniorerna får ha medhavd alkohol. Alla ni röstade nej till det. Därför får de inte dricka vin eller glögg där.

Anförande nr 66

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det är klart att vi kan rösta nej till olika motioner. Arbetet är ju redan på gång. Vi har redan instruktioner och förtydliganden från äldreförvaltningen om hur man ska göra. Vi har stadsdelar som redan har gjort det, och vi har stadsdelar som är på gång att göra det. Även den här stadsdelen tittar på det just nu.

Jag är ju borgarråd, så det är jag som får de här frågorna nu. Annars har jag min ordförande i äldrenämnden, och han har träffat dem allihop – flera representanter. Han pratade i telefon med en av dem från Väduren senast i fredags om de här frågorna. Så jo, vi har kontakt med dem. Det finns delade meningar även bland de boende om de här frågorna.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Det är ganska uppenbart att vi har en alkohollagstiftning som handlar om de öppna mötesplatserna. Vi har verktyg för det, som vi också har spridit till alla stadsdelar. Det är stadsdelarna som äger den här frågan och hur man ska gå till väga. Vi för just nu en dialog med väldigt många stadsdelar om det här.

Fråga nr 7. Anser borgarrådet att det kommersiella är vägen framåt för kulturen i Stockholm?

Anförande nr 67

T a p a n i J u n t u n e n (SD): Fru ordförande! Jag har en fråga till kulturborgarrådet Torun Boucher, som får tala i dag också.

Vi har i vår budget gjort en liten ekonomisk rockad där vi plockar 10 miljoner kronor från Liljevalchs konsthall och petar in dem i evenemangsavdelningen. Man kan säga att vi vill öka Liljevalchs självfinansieringsgrad för att försöka få fram en verksamhet som har ett högt besöksantal. Man kan också säga att vi vill träffa det folkliga och även exploatera de mer kommersiella delarna i konstutbudet för Liljevalchs.

Jag vill fråga dig, Torun: Hur tänker du kring det kommersiella i kulturen i Stockholm?

Anförande nr 68

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack för frågan, Tapani! Jag tycker att det är lite oklart. Det finns ett kommersiellt kulturutbud i Stockholm som står på egna fötter och som vi inte ger bidrag till, inom både teater, musik och annan verksamhet i Stockholm. De klarar sig utmärkt själva.

Sedan finns till exempel barnteatrarna, som turnerar över hela Sverige. Dem ger vi ganska stora bidrag till, för de skulle inte klara sig själva. Det är jätteviktigt för barnkulturen i hela Sverige, inte bara i Stockholm. De turnerar över hela Sverige men bor i Stockholm, så de får bidrag från oss. De spelar ju i Stockholm också.

Att sno en massa pengar från Liljevalchs skulle direkt höja deras entréavgifter. Då får vi det problemet. Det är samma sak med Kulturhuset Stadsteatern, till exempel, som ett parti här vill privatisera. Då skulle biljettintäkterna dubblas omedelbart för att det ska gå runt.

Det kanske finns en bra anledning till vi stöttar våra egna institutioner så att vanligt folk har råd att ta till sig kultur. Det är mitt korta svar. Jag har ökat stödet till det fria kulturlivet under den här mandatperioden, och det gör att många fria kulturutövare har fått bättre förutsättningar än de annars skulle ha haft här i Stockholms stad.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 69

T a p a n i J u n t u n e n (SD): Om vi håller oss kvar vid Liljevalchs har vi fått presentationer i kulturnämnden om att det är väldigt varierande besöksantal beroende på vilken verksamhet man har. Liljevalchs har ju redan i dag en viss självfinansieringsgrad. Den vill vi öka för att få in fler verksamheter och utställningar som har potential för ett stort besöksantal. Då kan man kanske hålla igen lite grann på höjningar av entréavgifter och dylikt.

Anförande nr 70

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det tror jag är fel analys. Det är redan fullt av folk där med de entréavgifter som finns, så de kommer inte att kunna ta in mer intäkter än vad de gör i dag. Om de ska bli mer självfinansierade måste de höja priset. Det är en ganska enkel ekvation.

Det vi har gjort bland annat genom att öka stödet till Liljevalchs är att öppna en barnverksamhet, vilket inte har funnits där tidigare. Det är en jätteefterlängtd verksamhet på Liljevalchs, så det är jag väldigt glad över.

Med Sverigedemokraternas budget skulle vi vara tvungna att lägga ned ungefär alla bibliotek i Stockholms stad, Tapani. Den siffra som ni har dragit ned kulturbudgeten med är ungefär vad biblioteken i Stockholms stad kostar. Oavsett vad vi gör och även om ni lägger mer pengar till evenemangsavdelningen för kulturfestivalen och så vidare kommer ju neddragningarna på totalen att bli förskräckliga.

Anförande nr 71

T a p a n i J u n t u n e n (SD): Det var bra att du nämnde evenemangsavdelningen, Torun, för där ger vi mer bidrag. Du nämnde också Stockholms kulturfestival. För övrigt sitter man i Göteborg nu och försöker hitta på ett nytt namn på Göteborgs kulturfestival. Det kanske vi också borde göra och få ett lite mer kommersiellt anslag.

Förvaltningen skulle behöva fundera på hur man kan utveckla kulturfestivalen och aktivera fler kommersiella aktörer, till exempel inom mat och dryck. Vi pratade ju om dryck här. Det är inte bara äldre som vill dricka, utan det finns säkert andra medborgare som skulle uppskatta det. Där vill vi utveckla själva kulturfestivalen så att den får fler kommersiella inslag.

Anförande nr 72

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det är ganska många kommersiella inslag som vi bekostar för att det ska vara gratis för stockholmarna att ta del av all kultur. Det gör vi alltså redan. Mat, öl, dryck och så vidare finns det redan ett ganska stort utbud av på kulturfestivalen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Det finns inget som direkt hindrar någon från att ansluta sig och bjuda in folk och så vidare, men vår idé med kulturfestivalen är att den ska vara gratis, att alla får komma dit och delta och att det finns ett brett utbud av många olika saker för alla stockholmare, såsom gammeldans, dansbandsmusik, disco, silent disco och folkmusik. Det finns många olika kulturuttryck precis bredvid varandra på kulturfestivalen. Det är väldigt roligt att se, för det betyder att alla möjliga sorters människor från precis hela Stockholm är där.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 16 Stockholms stads kemikalieplan 2025–2031

Anförande nr 73

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Runt omkring oss, överallt, i vår vardag finns kemikalier. De finns i kläder, mat, vatten, möbler, leksaker, byggmaterial och inomhusmiljöer. Mängden kemikalier blir bara större och större. Produktionen av kemikalier i världen har ökat dramatiskt över tid. På 1950-talet producerades mindre än 10 miljoner ton per år, och numera är det 1 miljard ton. Till 2030 väntas det ha fördubblats till 2 miljarder ton.

Alla kemikalier är inte farliga, men många kan påverka vår hälsa negativt. Även djur, natur och hela ekosystem kan påverkas. Vi har till exempel evighetskemikalier runt omkring oss, det vill säga konstgjorda kemikalier som aldrig bryts ned. Om vi får in dessa kemikalier i våra kroppar ökar halten och byggs hela tiden upp. Ingenting försvinner.

Kemikalierna kan orsaka cancer, fertilitetsproblem, allergier, försämrad fysisk hälsa och neurologiska nedsättningar. Allra känsligast är barn och unga, som fortfarande växer och utvecklas. Ett litet barn med en liten kropp är förstås extra utsatt, och allra känsligast är barnet innan det föds. Därför är det viktigt att utöver att ha fokus på barn och unga ha särskilt fokus på kvinnor i fertil ålder.

Vi har som kommun ett ansvar att göra vad vi kan för att få bort skadliga kemikalier och skapa en hälsosam miljö för alla stockholmare. Sedan flera år tillbaka bedriver därför Stockholms stad ett ambitiöst kemikaliearbete där vi har prioriterat barn och unga och även haft särskilt fokus på stadens kvinnodominerade arbetsplatser. Under de här åren har vi fasat ut tonvis med skadliga kemikalier från stadens förskolor och andra verksamheter.

Men mer behöver göras. Med stadens nya kemikalieplan tar vi nästa steg i kemikaliearbetet och höjer ambitionerna ytterligare. Jag ska nämna några exempel på vad staden ska göra framöver med hjälp av inte minst experterna på stadens kemikaliecentrum: Vi ska fortsätta att utbilda medarbetare i skolor, förskolor och fritidshem i vilka åtgärder de kan genomföra rent konkret för att få bort skadliga kemikalier. Vi ska ta fram vägledningar för gymnasiet och vuxenutbildningen för hur de kan jobba med att få bort skadliga kemikalier i sina verksamheter. Vi ska uppdatera de vägledningar som redan finns för förskolor, skolor och fritidshem så att de blir ännu mer verkningsfulla.

I budgeten för 2026 skjuter vi också till helt nya pengar till skolorna för kemikaliearbete, och vi höjer den summa som finns sedan tidigare för förskolor. Vi ska inventera förskolegårdar, skolgårdar, lekplatser och parklekar och se om det finns konstgräs, platsgjutet gummi eller annat material som kan misstänkas innehålla skadliga kemikalier. Denna inventering ska vi ha med oss när vi bygger om eller

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

renoverar så att vi då kan välja mer naturliga material. Vi ska sprida information till ungdomar om vad de ska tänka på för att undvika att exponeras för farliga ämnen i exempelvis mat, smink, elektronik och kläder.

Vi ska ta ett särskilt grepp kring kylanläggningar och värmepumpar, som relativt nyligen har identifierats som en källa till betygande PFAS-utsläpp. Här ska miljöförvaltningen tillsammans med berörda nämnder och bolag se över hur staden kan fasa ut de anläggningar som riskerar att släppa ut PFAS och byta till anläggningar som inte gör det. Vi ska arbeta mer i vårt tillsynsarbete framöver med att uppmärksamma verksamheter på att de har en skyldighet att inte använda skadliga kemikalier när det finns bättre alternativ. Detta var några exempel på vad vi ska göra framöver.

Ordförande! Med denna nya kemikalieplan tar vi nästa steg i stadens viktiga kemikaliearbete. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 74

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Tack för ordet! Det är jättebra att det blir en kemikalieplan.

Vi har i många år bott ute på Djurö i Stockholms skärgård. Till den gränsar något som heter Kanholmsfjärden, och där hade staden planerat att dumpa giftiga muddermassor. Jag undrar naturligtvis: Vad har Miljöpartiet gjort för att förhindra att detta skulle ske?

Anförande nr 75

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi i majoriteten har lyft den här frågan till den politiska nivån, och sedan har vi som styre kommit överens om att vi inte ska genomföra detta. Jag tänker att detta är ett väldigt välkänt och tydligt besked som vi har gått ut med. Det är vårt tydliga ställningstagande att vi ska hantera de här massorna på ett annat sätt. Jag tycker att vi har landat bra i frågan, som också har engagerat många människor. Det visar på ett tydligt engagemang för miljöfrågorna, och det tycker jag att vi ska sätta stort värde på.

Anförande nr 76

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Självklart är vi i Centerpartiet väldigt glada för att staden tar fram en ny kemikalieplan. Kommunen har ett ansvar för att skapa en ren och hälsosam omgivning för alla stockholmare, gammal som ung.

Samtidigt blev man ganska orolig när man i helgen kunde ta del av Aftonbladets avslöjande av hur en återvinningsjätte i vår stad, närmare bestämt i Hässelby, krossar värmepumpar med grävmaskin med resultatet att miljöfarliga gaser, sannolikt till och

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

med PFAS, släpps ut i vår närmiljö. Det här är alltså ämnen som vi vet är direkt farliga, inte minst för barn och för kvinnor i barnafödande ålder.

För Centerpartiets del är det jätteviktigt att tillsynen och kontrollen ökar av de verksamheter som riskerar att släppa ut PFAS i staden. Aktörer som den i Hässelby måste förstås stoppas omedelbart, och jag utgår från att stadens tjänstemän ser till att göra det. Staden måste helt enkelt bli tydligare och bättre på att identifiera utsläppskällor. Men Stockholm behöver också skarpare riktlinjer och hårdare krav i upphandling av varor och tjänster för att kunna eliminera PFAS. Dessutom behöver särskilda satsningar göras för att vi ska kunna satsa på att med ny teknik och i samarbete med miljöexperter och forskare rena vatten och jord från de här evighetskemikalierna. Mer måste helt enkelt göras för att minska PFAS utrymme i samhället och i vår miljö.

Stockholm ska vara en giftfri miljö, inte minst beträffande PFAS. Tyvärr ser vi att det inte finns tillräckligt tydliga åtgärder och prioriteringar i planen för att vi ska kunna nå målet. Därför vill vi från Centerpartiet yrka bifall till den gemensamma alliansreservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 77

F r i t z L e n n a á r d (M): Ordförande! I kväll ska vi fatta beslut om kemikalieplanen. Det är ett styrdokument som spänner över många områden och verksamheter och som hanterar frågor som kan få väldigt många olika konsekvenser på kort och lång sikt. Det gäller föroreningar av vår natur som kan ha effekt på biologisk mångfald, men det gäller också sådant som kan riskera människors hälsa.

Mycket i planen är bra och känns igen från tidigare planer. Till stor del handlar det om att minimera spridningen av oönskade och skadliga kemikalier i miljön. Många ämnen har också, som nämnts, lång nedbrytningstid och kan därför ansamlas i naturen, där koncentrationen byggs upp över tid, exempelvis i näringskedjorna men också i våra vattendrag. Några av dessa kemikalier är de av de tidigare talarna nämnda evighetskemikalierna, som ibland också kallas överalltkemikalierna, där bland annat PFAS-gruppen ingår. Staden arbetar redan med att spåra och minimera utsläpp av PFAS, vilket är välkommet.

Även inom upphandlingsverksamheten har det gått framåt, men här skulle vi vilja se att takten ökas ytterligare. Jag har exempelvis fått veta att det tidigare i år uppmärksammades att delar av andningsapparaturen som våra brandmän använder till hundra procent består av PFAS. Det finns alltså mer i upphandlingsarbetet att göra. Att fasa ut PFAS är förstås svårt, för detta är material som har väldigt många användbara egenskaper. Jag kan inte undgå att tänka att det på så vis finns likheter med tidigare supermaterial som exempelvis asbest, som också tog väldigt lång tid att fasa ut ur produktion och användning just därför att det har väldigt praktiska egenskaper.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Men på grund av att det tog så lång tid har vi fortfarande mycket asbest som vi behöver sanera i dag.

När det kommer till sanering finns det skäl att anta att det finns delar i staden som kommer att behöva saneras från PFAS framgent. Det kommer helt klart att bli en dyr och besvärlig process. Från den borgerliga sidan har vi i nämnden lyft behovet av att börja kartlägga vilka områden som kan bli aktuella för detta och börja planera inför en eventuell sanering. Det ligger dock utanför den här kemikalieplanen, och när det kommer till att motverka PFAS är det viktigaste arbetet förstås inte att ta hand om redan gjorda synder utan att se till att det inte släpps ut mer PFAS i naturen. Då är spårnings- och källarbetet väldigt viktigt.

Det finns mycket som är bra med planen, men vi från Moderaternas sida anser att det skulle behövas ytterligare fokus på just PFAS-frågan. Med det önskar jag yrka bifall till den gemensamma reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 78

B j a r n e S n i s S i g t r y g g s s o n (S): Ordförande och fullmäktige! Stockholmare ska kunna bo i en stad där luften vi andas och vattnet vi dricker är säkert. Därför är kampen mot skadliga kemikalier en kamp för en tryggare och mer ansvarstagande stad. Kemikalier har viktiga funktioner i dagens samhälle, men många vållar också i flera fall allvarliga hälso- och miljörelaterade problem.

Sedan flera år tillbaka bedriver staden därför ett ambitiöst kemikaliearbete, där vi har prioriterat att minska mängden skadliga kemikalier i barns och ungas närmiljö eftersom vi vet att de är en särskilt känslig grupp. Tonvis av skadliga kemikalier har de senaste åren fasats ut från stadens förskolor och andra verksamheter, men arbetet tar inte slut där. Just därför har vi ett särskilt mål om detta i vårt miljöprogram, och i vår kemikalieplan konkretiserar vi vilka åtgärder som behöver vidtas av stadens verksamheter för att nå just det målet.

Uppdelat på sju verksamhetsområden presenteras vad som ska göras och vilken verksamhet som är ansvarig. En särskild roll i implementeringen har miljöförvaltningens expertgrupp Kemikaliecentrum, inte minst när det kommer till upphandlingsfrågor. Den kompetensen och det samarbetet behövs när hela staden ska arbeta för vår vision om en giftfri, ren och hälsosam framtid.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 79

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande och fullmäktige! I dag antar vi den tredje kemikalieplanen för Stockholms stad. Staden har redan sedan tidigare ett strukturerat kemikaliearbete, och nu uppdateras planen så att den stämmer överens med vårt

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

miljöprogram. Syftet är att skydda både människor och miljö från skadliga kemikalier med fokus på de mest sårbara grupperna, det vill säga barn, unga och gravida.

Kemikaliecentret på miljöförvaltningen är stadens expertorganisation inom kemikaliearbetet, och där finns spetskompetensen i frågorna. Men det är inte där kemikaliearbetet sker. Kemikaliearbetet angår alla förvaltningar och bolag inom staden, och det är ute i verksamheterna man gör skillnad. Skadliga ämnen ska fasas ut, och spridningen av dem i miljön ska förhindras. Kemikaliefrågan är central i upphandling och inköp av till exempel städning och när man väljer byggmaterial. Den är central i förskolor och skolor, där barn och ungdomar vistas och på kvinnodominerade arbetsplatser där gravida jobbar.

Utöver utfasningsämnena och de prioriterade riskminskningsämnena har vi i miljöprogrammet pekat ut just PFAS, bisfenoler och ftalater som prioriterade ämnesgrupper som ska fasas ut i stadens verksamheter. Även mikroplaster, som tidigare omfattades av en egen handlingsplan, inkluderas i den nya kemikalieplanen. Kemikaliearbetet är ett väldigt frustrerande område. Det borde till exempel inte vara tillåtet att ersätta ett utfasningsämne med ett snarlikt ämne som är lika farligt men som inte finns med på utfasningslistan, utan försiktighetsprincipen borde gälla.

De skadliga kemikalierna finns överallt i samhället och i vardagliga produkter som vi använder, om än i små mängder. Så länge det är fritt fram att beställa giftiga kläder från till exempel Temu kan vi som stad helt enkelt inte göra hela jobbet, trots att vi ska göra det som ligger i vår makt. Det handlar till exempel om att gå ut och berätta om farorna för stadens invånare. Det som vi gör här i Stockholm spelar faktiskt roll. Vi kan dock inte axla hela ansvaret själva, utan vi behöver en mer effektiv lagstiftning på nationell nivå och på EU-nivå inom kemikalieområdet.

Med det sagt: Vi ska göra det som vi kan göra. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 80

E l i n H j e l m e s t a m (L): Ordförande! Liberalerna välkomnar att det läggs fram en ny kemikalieplan som innehåller mycket bra miljöpolitik för vår stad. Det är viktigt för vår hälsa, inte minst för barn och unga kvinnor, som nämns här, och för naturen.

Men jag vill instämma i vad Centern och Moderaterna har tagit upp vad gäller evighetskemikalierna. Vi vet hur farligt PFAS är men ser hur det fortfarande sprids inom Stockholms stad, bland annat genom vårt vatten. Enligt planen som läggs fram ska stadens upphandlingar vara PFAS-fria, men jag ser inte att det som läggs fram kommer att vara tillräckligt för att följa upp att det här verkligen genomförs och blir verklighet. Därför hade jag velat att kemikalieplanen innehöll kraftfullare verktyg så att stockholmare kan bli av med evighetskemikalierna.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 81

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Jag vill tacka för kloka synpunkter. Vi har i den här salen en opposition som ibland pressar oss att bli ännu bättre, och det uppskattar jag verkligen väldigt mycket. Tack för engagemanget!

En sak som ni lyfter i ert särskilda uttalande är vikten av tillsyn och kontroll. Det är en bärande del i arbetet. Vi kommer att bli skarpare när det gäller tillsynen av till exempel köldmedier och värmepumpar. Jag tror att vi är många som har tagit del av artikeln i Aftonbladet, där man skriver om PFAS-gas som kan gå rakt ut i luften. Det är helt oacceptabelt. Vårt bolag SVOA, alltså Stockholm Vatten och Avfall, jobbar tillsammans med tillsynsmyndigheterna och vår egen miljöförvaltning med att spåra och identifiera punktkällor för PFAS. Vi har också gjort särskilda satsningar i budgeten just för att kunna identifiera källorna. Vi renar också på Lovö med ny teknik för att få bort PFAS på ett bättre sätt. Men vi behöver hitta källorna.

Provtagningen och det utökade utrymmet för förvaltningen att genom ett sänkt intäktskrav kunna lägga tid på de svårare tillsynsärendena, där man kanske inte ens vet vem det egentligen är som ligger bakom föroreningarna, är väldigt viktigt för att vi ska kunna lägga tid på detta framöver och hitta källorna.

Också upphandlingen är såklart väldigt viktig. Vi ställer skarpa krav, och vi har god nytta av vårt Kemikaliecentrum i staden, som är expert på frågorna och stöttar upp. Det finns en mängd exempel där vi har jobbat med att få bort PFAS: i brandsläckare, i kaffemuggar och i papptallrikar, det vill säga i engångsartiklar. Det kan också gälla yrkeskläder, byggmaterial och så vidare. Det pågår alltså ett arbete.

Jag vill också instämma med Maria Mustonen i att vi behöver draghjälp, inte minst från EU-nivån. Det handlar om totalförbud mot PFAS, för det är förstås helt oacceptabelt att det här släpps ut dag efter dag. Det påverkar inte minst barn i våra samhällen på ett väldigt allvarligt sätt. Det här är viktiga frågor, så tack för synpunkter och engagemang!

Anförande nr 82

J o n a s N a d d e b o (L): Ordförande och Åsa! Med risk för att hamna lite utanför debatten om själva kemikalieplanen: Du tog också upp återvinningsjätten i Hässelby som krossar värmepumparna med grävmaskiner. Vi har ju haft tidigare utmaningar med sådana som kallar sig återvinnare. Det är till exempel Think Pink i Botkyrka och i många andra kommuner, där man verkligen inte gör det man ska.

Jag tänkte egentligen ställa den här frågan under frågestunden till dig, men det blev inte så. Vad har du som miljöborgarråd och förvaltningen gjort efter att denna information uppdagades? Vad finns det för åtgärder? Är det verkligen på det här sättet det har gått till? Och vilka miljörisiker har den här aktören orsakat? Har du koll på de här frågorna? Har ni följt upp detta, åtminstone så sent som i dag? Det här är ju

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

verkligen en miljöskandal utan dess like, så jag hoppas att du kan ge lite information om vad ni från majoriteten har gjort i frågan. Vad har ni tagit reda på om den här aktören?

Anförande nr 83

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi har såklart haft kontakt med förvaltningen, och de jobbar med frågan. Sedan har inte jag dagsaktuell information om status just i dag, men det är klart att det som har skett är otroligt allvarligt. Tillsynen har en jätteviktig roll i detta för att se vad som har hänt och varför och hur vi ska säkerställa att det inte händer igen. Man ska såklart alltid ta in signaler om det finns andra verksamheter som vi behöver se till att få ett stopp på.

Jag tycker att det är positivt att det har klarlagts i Aftonbladet att det här har skett. Det är klart att det tas på största allvar från förvaltningen. Detta kommer vi att fortsätta följa också från politiken.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 17 Uppföljning av budget 2025 – Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti samt ärenden som sambehandlas med tertialrapport 2

Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete dnr 171-1405/2015, upphör att gälla, dnr KS 2025/1129

Föreningen Stockholm Pride Samarbetsavtal, dnr KS 2025/1058

Revidering av Elhandelspolicy samt Elhandelsstrategi för kommunkoncernen Stockholms stad, dnr KS 2025/1064

Nulägesrapport om stadens arbete mot våldsbejakande extremism, dnr KS 2025/904

Uppföljning av förändrade ersättningsnivåer inom daglig verksamhet (LSS), dnr KS 2025/854

Gemensam upphandling av statistiktjänster, dnr KS 2025/749

SHIS Bostäders underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 samt framställan om sociala merkostnader år 2026 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända (Stiftelsen Hotellhem), dnr KS 2025/725

Anförande nr 84

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! För knappt 14 dagar sedan diskuterade vi budgeten för 2026. När T2:an därefter kommer kan det bli en repris av den debatten, eller så kan man fokusera på allt det goda som Stockholms stad och alla våra fantastiska medarbetare gör och har gjort under årets första åtta månader.

Det står utom allt tvivel att detta är en stark tertialrapport. Verksamhetsresultaten i välfärden är goda. Stärkta förutsättningar för stadens verksamheter gör att även kvaliteten stärks. Att Stockholms stad i tider av hög inflation och uteblivna statsbidragshöjningar har kunnat värna välfärden och skydda den för stora sparkrav gör att resultaten stärks. Det är lätt att se den motsatta utvecklingen – vad löften om ofinansierade skattesänkningar skulle innebära för omsorgen och skolan i vår stad. Stadens ekonomi är fortsatt god. Under årets första åtta månader klarade staden stora investeringar i framför allt vatten och avlopp med betydligt lägre nyupplåning än väntat.

Vi har stärkt arbetet med investeringar så att vi har bättre kostnadskontroll än under förra mandatperioden. Vi har prioriterat hårdare. Inte minst har vi ordning i driftsekonomi, vilket genererar överskott som vi kan använda till att betala investeringar. Det är lätt att se den motsatta utvecklingen med en politik som inte prioriterar, som lovar mer och som vill sänka finansieringen genom ofinansierade skattesänkningar. Det hade inneburit att skuldsättningen ökat.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Staden gör vad vi kan för att minska arbetslösheten. Sedan valet 2022 har Sverige fått 100 000 fler arbetslösa. Arbetslösheten är nu bland de högsta i Europa samtidigt som tillväxten är bland de lägsta. Den svenska krisen drabbar även Stockholm. Det är därför så viktigt att vi nu stärker insatserna för att fler unga ska komma i jobb eller utbildning. Det är lätt att se den motsatta politiken med sparkrav på jobbpolitiken och privatiserad undermålign vuxenutbildning som ökar avståndet till arbetsmarknaden för allt fler.

Det saknas inte utmaningar i Stockholm. Att bostadsbyggandet har avstannat nationellt syns tydligt även i Stockholm. Det gör det svårt för oss att uppnå de mål som vi vill uppnå. Att samhällsklimatet har blivit hårdare, med mer öppen rasism och främlingsfientlighet, påverkar alltför många i Stockholm. Att den nationella politiken ökar utsläppen gör nu våra mål för trafik och klimatpolitik svårare att nå. Men vi kämpar på! Staden ska inte stanna av i klimatarbetet, bostadsbyggandet eller arbetet mot rasismen, utan vi går framåt.

Jag vill också säga några ord om att vi i och med detta ärende också fattar beslut om ett samarbetsavtal med Stockholm Pride. Pride är inte vilket evenemang som helst. Det är en av våra viktigaste mötesplatser och en manifestation för öppenhet, frihet och rätten att vara den man är. Det är en del av Stockholms identitet. Samtidigt har vi nått av uppgifter om interna problem inom föreningen, och det är problem som föreningen måste ta på allvar. Vi förväntar oss därför att frågorna utreds och åtgärdas skyndsamt på ett tillfredsställande sätt, och vi kommer naturligtvis att följa arbetet noggrant. För Pride är glädje och fest, men det är också allvar. Det är en påminnelse om den kamp som fortfarande behövs och som bedrivs varje dag i den här staden.

Avslutningsvis: Jag vill tacka alla medarbetare för de här första åtta månaderna på året och för det idoga arbete ni utför varje dag. Staden vore ingenting utan stockholmarna och medarbetarna och deras arbete. Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag i T2:an.

Anförande nr 85

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet, ordförande! Jag kan väl avslöja att jag inte kommer att låta lika munter som Karin Wanngård just gjorde. Jag skulle vilja börja med att säga att det känns lite tjugigt, men framför allt sorgligt, att prata om att staden ännu en gång gör ett miljardöverskott. För att förklara varför jag tycker att det är sorgligt skulle jag vilja måla upp en så tydlig och konkret bild som möjligt av den verklighet som vänsterstyret i Stockholm inte tycks se.

Det är nämligen många stockholmare som på riktigt har svårt att få ekonomin att gå ihop och som på riktigt måste väga kronor och ören varje månad. Det är äldre som behöver välja mellan att betala räkningar och köpa broddar till skorna inför vinterns halka. Det är föräldrar som behöver välja mellan julklappen under granen och julmaten på bordet. Det är en verklighet ute i många stockholmarnes hushåll, och den är väldigt långt bort från den verklighet som tycks råda i det här huset. Samtidigt som

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

stockholmarna har svårt att få sin ekonomi att gå ihop tycks vi mer eller mindre bada i pengar här.

Styret har alltså roffat åt sig så mycket pengar av stockholmarna genom sina två skattehöjningar att flera miljarder läggs på hög i den här staden. I detta läge väljer majoriteten att behålla den högsta kommunalskatt stockholmarna någonsin har betalat samtidigt som många stockholmarna har den svåraste ekonomiska vardag de någonsin har haft. Vi går alltså med mer överskott nu, konstateras det, än vad ni får in på era skattehöjningar. Det Karin Wanngård står och säger om att vi inte hade klarat av att finansiera välfärden om man inte hade tagit så här mycket pengar från stockholmarna stämmer helt uppenbarligen inte när vi i år igen går med mer i överskott än vad ni har tagit in på era två skattehöjningar.

Stockholms ekonomi går – utöver att ni skuldsätter seniorerna och barnfamiljerna rekordhög – på det hela bra. Kristdemokraternas ingångsvärde i ett sådant läge, när vi har miljarder i överskott som läggs på hög, är: Ge tillbaka lite till stockholmarna! Fokusera på kärnuppgifterna! Minska slöseriet, och låt stockholmarna få behålla mer av de pengar som de själva faktiskt har tjänat ihop! Då kanske vi inte kommer att låta lika tjatiga och den här läsningen kommer inte att vara lika sorglig nästa år.

Anförande nr 86

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vill tillrättalägga några sakargument. Vi pratar om 2 miljarder i överskott. Vi kan upprepa hur det har varit när tidigare majoriteter har styrt den här staden: Överskottet år 2022 var 5 miljarder, år 2021 var det 1,8 miljarder och år 2020 var det 5,8 miljarder. Det är inget ovanligt i staden att vi har en väldigt bra budgethushållning. Det handlar mycket om de intäkter vi får från exploateringskontoret, det vill säga det som är oerhört svårt att budgetera för. Den här principen har vi varit överens om över blockgränserna, så du, Nike Örbrink, presenterar nu uppenbarligen en helt annan budgetprincip som du vill tillämpa.

Sedan påstår du på fullaste allvar att det är något som läggs på hög. Vi betalar tillbaka på lånen! Det är inte så konstigt att vi tar överskottet och betalar tillbaka på lånen – något som ni från er sida ofta tjar om.

Anförande nr 87

N i k e Ö r b r i n k (KD): Då får väl jag rätta de två sakerna. Det är helt riktigt att överskottet är 2 miljarder. Men skattehöjningen ni tog in motsvarar 1,8 miljarder. Ni har alltså tagit 1,8 miljarder mer av stockholmarnas plånböcker och fickor samtidigt som staden går med överskott på 2 miljarder. Ni hade alltså kunnat behålla skattetrycket på den nivå som våra partier ville och samtidigt gå med överskott på 200 miljoner och spara eller betala tillbaka lån – lån som för övrigt inte hade varit så höga

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

om vi hade fått styra. Vi hade nämligen inte tagit 1 miljard i ytterligare lån för att köpa tillbaka ett antal fastigheter i Hjulsta.

Karin Wanngård säger att det inte är någon ovanlighet att gå med överskott. Nej, men när vi gick med överskott lät vi också stockholmarna behålla mer av sina pengar. Då sänkte vi skatten. Det visar att man kan sänka skatten, man kan låta stockholmarna behålla mer av sina pengar, man kan minska skuldsättningen och man kan samtidigt gå med överskott – om man lär sig att prioritera.

Anförande nr 88

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Stockholm är förstås på många sätt en mycket trevlig och fin stad att bo i. Jag håller också med om att det är ett fantastiskt arbete våra medarbetare utför; jag möter mycket av det vid de besök jag gör ute i verksamheterna varje vecka. Men det gör det också lite anmärkningsvärt att det i den här rapporten över huvud taget inte nämns att en stor del av stadens personal fick sina personuppgifter röjda i den stora dataläckan i augusti. Med tanke på hur viktiga våra medarbetare är för oss borde det kanske ha nämnts i rapporten.

Jag konstaterar också att även om staden är mycket fin och trevlig att bo i är inte alla samhällsproblem lösta. Men ofta finns det ingen självkritik från det rödgröna styret, och initiativen uteblir. När vi tittar på dagordningarna från kommunstyrelsen under det senaste året kan vi bara konstatera att de huvudsakligen har innehållit olika initiativ och motioner från oppositionen.

En väldigt viktig fråga för oss är förstås skolresultaten. Vi tycker att det är oroande att frånvaron fortsätter att vara på en alldeles för hög nivå och att det påverkar resultaten i matematik så till den grad att det nu är det ämne som oftast avgör om man klarar gymnasiebehörighet eller inte. Vi ser att många skolor lämnas ensamma i att hantera väldigt komplex skolfrånvaro när socialtjänsten avvisar orosanmälningar. Socialtjänsten behöver i enlighet med den nya socialtjänstlagen ta ett stort kliv framåt. Då behöver de förstås också få resurser. Vi har under det gångna året sett att personal har flyttat från exempelvis Skärholmen när man har känt sig alltför ekonomiskt pressad.

Vi kan också konstatera att personer som får stöd och service på grund av funktionsnedsättning måste gå och lägga sig klockan halv tre på dagen på grund av ekonomin i den stadsdel där just det här enskilda fallet fanns.

Avslutningsvis: Majoriteten vill fortfarande inte ta tag i de övergrepp som skedde på Eolshälls pojkhem. Det är lika skamligt nu som då.

Anförande nr 89

Gabriel Kroon (SD): Tack för ordet! Tertiärrapporten markerar en av de sista perioderna, kan man väl ändå säga, av majoritetens fyra år. Resultatet är två

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

skattehöjningar i Stockholms stad. Partikollegorna i regionen har också höjt skatten, så det är totalt tre skattehöjningar. Som tur är har regeringen sänkt skatten, så det kommer att balansera det hela lite grann.

Det är fördyringar på löpande band av fastighetsprojekt, av Slussenprojektet och av SVOA. Det är dålig skötsel av investeringsobjekten. Numera är det också väldigt stora fastighetsinvesteringar i Hjulsta. Detta kommer att vara ett olönsamt förvärv om man inte höjer hyrorna i fastigheterna, vilket kommer att slå mot dem som bor där.

Sverigedemokraterna har en annan prioritering för kommunen. Vi vill hålla en låg skatt samtidigt som vi fokuserar på en stark välfärd. Det budgeterar vi för i budgeten, och vi visar att det är möjligt. Samtidigt sänker vi avkastningskraven för bostadsbolagen och ser till att pengarna stannar i bolagen så att människor kan leva med rimliga hyror.

Vi säger nej till samarbetsavtalet med det korruptionsanklagade Stockholm Pride. Deras styrelse har uppenbarligen inte agerat korrekt. Man har köpt varor och tjänster av vänner som är kopplade till ordföranden. Det är väldigt oroande att staden trots turbulensen inom toppskiktet i föreningen väljer att gå vidare med bidragen. Nu skulle såklart Socialdemokraterna kunna säga: Sverigedemokraterna hatar alla homosexuella, och det är därför ni inte vill bidra till Stockholm Pride. Det stämmer såklart inte. Anledningen till att vi inte vill bidra till Stockholm Pride är delvis korruptionsanklagelserna. Det måste vara ordning och reda i de organisationer vi ger pengar till. Men det beror också på att Pride i likhet med andra organisationer ska kunna bära sig själv. Det finns ett stort socialt engagemang för Pride. Vi står bakom att Prideparaden ska kunna gå i Stockholms stad; det är inga konstigheter med det. Däremot är det ett problem att Stockholms skattebetalare finansierar Stockholm Pride. Det ska de inte göra, utan denna verksamhet ska liksom andra verksamheter, till exempel Stockholm Marathon och andra offentliga evenemang, finansiera sig själv helt och hållet.

Med det sagt yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 90

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande! Jag noterar att Sverigedemokraterna har tagit bort de siffrersatta bostadsmålen i sin budget. Nu nämns även Hjulstahem här. Det finns fortfarande inga planer på några särskilda hyreshöjningar, utan det här är en affär som har gjorts med goda ekonomiska intentioner. Man har gjort flera utredningar som visar på att detta är en god ekonomisk affär, vilket även kommer att anföras i nästa kommunfullmäktige när vi ska debattera frågan återigen.

Jag noterade också att du, Gabriel Kroon, pratade om sänkta avkastningskrav på bostadsbolagen. Med det sagt: I våra bostadsbolag går hela vinsten tillbaka till hyresgästerna, till renoveringar och till upprustning av det befintliga bostadsbeståndet. Hur tänker ni med era avkastningssänkningar? Är ni beredda att se till att grannarna

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

inte får sitt trapphus upprustat, att man inte ska byta ut lamporna och att man inte ska fortsätta med de nödvändiga renoveringar som bostadsbeståndet står inför?

Anförande nr 91

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack så mycket för ordet! Jag tycker att väljarna förtjänar att få det här tydligt framför sig. När ni tar avkastning från bostadsbolagen återinvesterar ni detta i nybyggnation, köp av Hjulsta, hyresrätter och upprustning av andra fastigheter. Det vi vill göra är att sänka avkastningskraven och se till att man inte höjer folks hyror. Det här har Hyresgästföreningen själv så sent som under budgetdebatten delat ut flygblad om, utanför det här huset, bland annat till dig. De har varit väldigt tydliga med sitt budskap: Se till att hålla hyrorna låga! Ni får inte låta målet om att bygga fler hyresrätter gå ut över målet om att hålla hyrorna låga!

Det är tyvärr det ni gör från Vänsterpartiet. Ni har satt er i knät på Socialdemokraterna. Ni har helt köpt målet om att bygga fler hyresrätter. Det sker tyvärr delvis på bekostnad av dem som bor i befintliga hyresrätter. Det här är en annorlunda prioritering än vad vi från Sverigedemokraterna gör. Vi vill hålla hyrorna nere, och vi vill ge bostadsbolagen incitament och verktyg för att göra det.

Anförande nr 92

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Du pratar väldigt mycket om skattehöjningar, Gabriel Kroon. Skattehöjningarna säkerställer att vi kan hålla en god välfärd i Stockholm trots den sverigedemokratiskt styrda regeringens neddragningar.

Det leder oss in på utjämnningssystemet. Vi har ökat våra inbetalningar till utjämnningssystemet med 2,5 miljarder under den här mandatperioden för att ni inte vill putta in mer pengar på nationell nivå. Det innebär att vi är uppe i över 6 miljarder kronor. Med förslaget till nytt utjämnningssystem, som du satt med och tog fram, skulle vi utöka inbetalningarna med 1,5 miljarder. Det skulle innebära ganska stora skattehöjningar i den här staden. Hur ser du på det, Gabriel Kroon?

Anförande nr 93

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag ser på det precis på samma sätt som alla andra partier som satt med i utredningen och ställde sig bakom den, inklusive Socialdemokraterna. Ni var de främsta förkämparna för att man skulle få igenom utredningen, och sedan blir ni till och med besvikna över att regeringen nu lägger den i byrålådan.

Det kommunala ekonomiska utjämnningssystemet är såklart en otroligt känslig fråga, men det är också en väldigt teknisk fråga. Å ena sidan måste man justera utjämningsparametrarna. Å andra sidan har också vi sverigedemokrater sagt att vi gärna skulle vilja lägga systemet åt sidan och i stället låta staten ta över hela ansvaret.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Det har vi också sagt i den här utredningen. Men de utredningsdirektiv som fanns då handlade om att justera i det liggande systemet, och man måste ju följa de direktiv som man jobbar efter. Vi uppfattade då att vi hade gjort den bästa lösningen, precis som Socialdemokraterna som satt i kommittén försökte göra den bästa lösningen. Hade inte vi varit med och påverkat hade det blivit flera miljarder mer för Stockholm, så det här är åtminstone ett steg i rätt riktning.

Anförande nr 94

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Herr ordförande och ledamöter! Stockholm är en stad med en enorm potential. Det är en motor för hela Sverige och en plats för innovation, företagande och framtidstro. Men den potentialen hotas i dag av ett socialdemokratiskt styre som har tappat greppet om stadens ekonomi. Gång på gång ser vi ansvarslöshet och felprioriteringar gå före stockholmarnas bästa. Det här S-styret leder Stockholm fel, mot rekordhög skatt, skenande skuldsättning, utbredd otrygghet, fallande skolresultat, försämrat företagsklimat och exploatering av populära grönområden och villaområden.

Vi moderater tror på en annan väg. I vårt Stockholm är det rättvist att den som anstränger sig får lön för mödan. Vi hjälper fler familjer att försörja sig och känna framtidstro så att de kan ge barnen de där nya vinterkläderna eller en julklapp eller kanske unna sig ett restaurangbesök. Det här är möjligt eftersom vi sänker skatten för en helt vanlig barnfamilj med 4 000 kronor.

Stockholms stad prognostiserar återigen miljardöverskott. Det är såklart välkommet, men det reser också allvarliga frågor om Socialdemokraternas förmåga att styra den här staden. Trots att staden alltså gör överskott i mångmiljardklassen tvingar ni tillsammans med era vänner i regionen stockholmarna att betala den högsta samlade kommunalskatten i stadens historia. Det tycker vi är ansvarslöst. Ni i vänsterstyret ser Stockholms skattebetalare som en outsinlig kassako för era ideologiska projekt. I stället för att aldrig ta ut mer pengar än vad man verkligen måste och säkerställa att varje enskild skattekrona går till det absolut nödvändigaste som skolan, omsorgen och tryggheten ser vi slöseri. Pengar som borde ha gått till fler lärare i klassrummet och tryggare gator för våra barn spenderas i stället på att köpa upp privata hyresrätter i Hjulsta och sedan betala ränta på det allt större skuldberget.

Faktum är att skulden skenar. Den närmar sig nu snabbt 100 miljarder, den högsta skuld någon kommun någonsin har haft i Sveriges historia. Räntekostnaderna kommer att bli 3 miljarder per år. Det är en direkt attack på stockholmarnas välfärd. När pengar som behöver gå till skolan och äldreomsorgen i stället måste betala växande räntekostnader i en aldrig tidigare sedd omfattning drabbas stockholmarna.

Vad kommer ni att skära ned på när räntan på skulderna ni drar på Stockholm ska betalas? Är det skolan, äldreomsorgen, socialtjänsten eller det förebyggande arbetet

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

mot kriminalitet? Den som tappar greppet om ekonomin tappar greppet om hela staden, och den som är satt i skuld är aldrig fri.

Anförande nr 95

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Låneskulden är alltså drygt 80 miljarder. Det är vad vi kommer vi hamna på, men du säger 100 miljarder. Jag noterade också er kampanj här utanför fullmäktigesalen där ni påstår att vi lånar 1 miljon i timmen. Då har ni tagit de här 80 miljarderna och delat på antal timmar under hela året. Det är alltså en medvetet vilseledande kampanj.

Ovanpå det här ärvde vi ju ett härke. Ni hade inte koll på Slussens skenande ekonomi. Ni hade inte koll på Stockholm Vatten och Avfall med Stockholms framtida avloppsrening. Det här är någonting som vi har tagit tag i och som vi de facto också levererar på.

Först vill du inte gå med överskott. Sedan vill du inte låna pengar. Du har inte funderat på att de här två delarna hör ihop?

Anförande nr 96

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det måste ha varit ett fel i kampanjen. Det är inte så att vi lånar 1 miljon kronor i timmen; under förra året lånade vi *över* 1 miljon kronor i timmen – varje timme, dygnet runt, året om.

Det är fascinerande att höra det här styret och dig, Karin Wanngård, för ni är så präglade av nånannanismen. Det är alltid någon annan. Det är alltid någon annan som har ansvar för ekonomin, för att skulden skenar och för att pengarna inte räcker till det som du pratar om. Det är alltid någon annan som ska ta ansvar. Men det jobbiga är att den där någon annan till syvende och sist alltid är en skattebetalare i Stockholm. Det är en konsekvens av att Stockholm har gjort så här. Stadsledningskontoret har skickat ett rop på hjälp och sagt att vi snart inte kan refinansiera lånen i Sverige. När de säger att skulden vid årsskiftet 2026/27 ser ut att passera 100 miljarder, och 3 miljarder i ränta, är det stockholmarna som betalar. Varje ny stockholmare föds med 100 000 kronor i lån. Det är oansvarigt.

Anförande nr 97

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Uppföljning är absolut viktigt. Men den här debatten ... ja, jag ska verkligen göra mitt yttersta för att inte bidra till en upprepning av förrförra veckans budgetdebatt. Men det finns ändå några saker som vi inte kan lämna helt okommenterade.

När man lyssnar till Karin Wanngård verkar solen skina över varenda vrå i den här staden. Det finns inga utmaningar som man inte har löst. Men vi ser att Stockholm står inför stora utmaningar och tycker att det blir ganska tydligt i tertialrapporten att

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

vänsterstyret gör för lite för att möta dem. Vi står fortfarande mitt i en akut bostadskris. Majoriteten lovar runt och håller tunt och gör som man brukar: skyller ifrån sig på någon annan, troligtvis marknaden eller regeringen. Det är anmärkningsvärt att man gör så lite för att möta bostadsbehoven, främst hos de grupper som har små ekonomiska förutsättningar. Det räcker inte att skylla ifrån sig på konjunkturen, för det blir tydligt att det också råder brist på handlingskraft och att man sänker takten i bostadsbyggandet.

Stockholms stad måste verkligen vara världsledande i att minska sina utsläpp och bli en förebild för andra. Vi anser att både vänsterstyret i Stockholm och Tidöregeringen gör för lite på den punkten. Ta till exempel klimatpåverkan från måltider. Där verkar vi inte möta våra målsättningar. Det tydligaste beviset för detta är att flera verksamheter har fått höra att det är bättre att köpa ekologiska äpplen från Chile än konventionellt odlade äpplen från Sverige trots att det senare är bättre både för klimatet och för livsmedelsberedskapen. Jag kan också lyfta andelen matavfall till biologisk behandling, där vi är jättelångt ifrån att nå kommunfullmäktiges årsmål.

När det gäller tryggheten lyfter tertialrapporten problem med gängkriminalitet och dödligt våld som påverkar staden som helhet. Vi måste göra mer här. Centerpartiet har såklart föreslagit ett dubblerat antal ordningsvakter, en särskild avhopparverksamhet för kvinnor och ett särskilt lämnaprogram för våldsutsatta vuxna och barnfamiljer.

Jag övergår nu till att tala om skolan. Barn och unga har rätt till trygghet och kvalitet i sin skola. Centerpartiet var det parti som lade mest resurser 2025 på att se till detta, för vi ser att flera indikatorer pekar på att utvecklingen går åt fel håll och att andelen elever som går i årskurs 9 med godkänt i alla ämnen minskar.

Arbetslösheten skjuter i höjden, och det oroar oss. Ryggmärgsreflexen hos majoriteten blir att skylla ifrån sig på regeringen. Vi måste sopa rent framför vår egen dörr innan vi skyller på någon annan. I Centerpartiets budget hade vi högre ambitioner.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 98

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Vi har en av de svåraste byggkriserna i landets historia. Vissa hävdar att den här byggkrisen till och med är värre än 90-talets byggkris. Trots detta har vi lyckats bygga eller komma fram med en hel del byggnation i Stockholm under de här åren. Det gäller Kista äng, Norra Djurgårdsstaden och Slakthusområdet, bara för att nämna några exempel. Stadens mål om 140 000 bostäder ligger fast, om än förskjutet till 2035.

Samtidigt sitter det ett gäng här med Moderaterna, som vill överge målet, Kristdemokraterna, som varierar sig lite från dag till dag och Liberalerna, som också går lite upp och ned. Då är frågan: Med vem vill du bygga, Jonas Naddebo – med oss eller med dem som inte vill bygga?

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 99

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack så mycket för frågan, Anders! Du vet mycket väl att Centerpartiet har höga ambitioner. Det gäller bland annat att bygga mer i Stockholm, på rätt sätt och på ett smart sätt såklart. Ni är på er sida så otroligt stolta över de 650 bostäder som ni hittills har byggt under den här mandatperioden. Det kan man faktiskt inte vara nöjd med, utan jag tror att vi behöver se till att göra allt vi kan för att få igång så mycket byggande som möjligt.

Vi måste dock också titta på vilka möjligheter det finns att använda det bestånd som vi har. I den frågan, Anders, får jag kalla handen från vänsterstyret när det gäller att se hur vi kan hantera allmännyttan och fördela den efter behov i stället för längst kötid. Det borde vara en fråga som engagerar er mer. Vi har i dag verktyg i allmännyttan för att faktiskt kunna hantera de unga som vill flytta hemifrån, de som kanske är 27 år och inte kan starta sitt liv på arbetsmarknaden för att de inte kan få en bostad. De sakerna engagerar jag mig i och tänker kämpa för efter det här valet.

Anförande nr 100

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Det har cirkulerat uppgifter kring de här äpplena från Chile. Jag tror att det var någon aktör som ville ha undantag från kravet att leva upp till målet om 70 procent ekologiskt. Det gäller ju både våra egna verksamheter och upphandlade verksamheter. Detta kommer vi inte att medge, utan vi ska jobba mot målet. Det finns inget krav på att köpa ekologiska äpplen från Chile; jag vill bara vara tydlig med det. Det viktiga är att man på totalen når målet om 70 procent ekologiskt, och sedan får man lösa det hur man vill. Jag vill bara motsäga detta, för jag har hört den här uppgiften förut.

Det är jätteviktigt att vi tar fler steg framåt med livsmedel och mat i staden. Det kommer att komma ett nytt matprogram som är väldigt ambitiöst. Utbildningsförvaltningen kommer också att dra igång stora utbildningsinsatser och verkligen jobba offensivt med frågan. Vi har kommit en bit på väg, men vi kommer att ta rätt många viktiga steg framåt också. Det är viktiga frågor som du lyfter, och jag ville kommentera dem.

Anförande nr 101

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande och Åsa! Ett till program löser säkert biffen direkt, eller ... Jag vet att det inte är så, men det är ju så vi styr i den här staden. Vi löser problemen handlingsplan för handlingsplan. Det är visst så vi löser världsfreden.

När det gäller 70 procent ekologiskt når vi inte själva upp till den ambitionsnivån. Men vi ställer stenhårda krav på våra aktörer, som levererar till exempel äldrevård, att nå målet. Vi har inte något emot ekologiskt per se, men det skjuter bredvid målet när man tittar på klimatpåverkan och när det handlar om svensk produktion. Vi från Centerpartiet vill att man ska kunna köpa svenskt i så stor utsträckning som möjligt.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Då skulle vi kunna använda konventionellt odlade äpplen och minska klimatpåverkan. Men i stället säger man nej från stadens förvaltningar och hänvisar till att aktörerna måste köpa det som faktiskt har större klimatpåverkan än det svenskproducerade äpplet. Det är tråkigt.

Anförande nr 102

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag ska vara så ödmjuk att jag går upp i talarstolen och citerar mig själv. "Det saknas inte utmaningar i Stockholm" sa jag i mitt inledningsanförande. Det du försöker framhäva att jag sa stämmer alltså inte. Det handlar om att mycket går bra i Stockholm. Vi har en stark ekonomi, men det saknas inte utmaningar. Vi har utmaningar, och vi ser utmaningar framför oss, bland annat när det gäller den växande arbetslösheten och att få människor i arbete och ha en bra utbildning för det.

När det handlar om bostadsbehoven vill du att hyresrätter ska förmedlas efter behov. Problemet är att du vill ha färre hyresrätter. Du sitter alltid med i en majoritet som säljer ut hyresrätter. Så hur ska du göra när du ska styra ihop med Alliansen? Ska du fortsätta att sälja ut hyreslägenheter?

Anförande nr 103

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Det är spännande, Karin, när vi klumpas ihop med andra. Jag vill säga att vi i Centerpartiet har varit väldigt tydliga, åtminstone under den här mandatperioden, med att vi ser att hyresrätten är en otroligt viktig del. Men vi har också sagt att vi kan tänka oss att ombilda hyresrätter i de stadsdelar som har 96 procent hyresrätter. Där vill vi ha ett blandat boende, så det kan absolut finnas anledning att göra vissa ombildningar när det gäller de stadsdelar som helt och totalt domineras av hyresrätter.

Men du vill inte använda alla de 75 000 bostäder som finns i allmännyttan och undersöka vad vi kan göra med de hyresrätter som faktiskt har rimliga hyror. Hur skulle vi kunna använda dem för att möta den bostadsutmaning som vi har i Stockholm? Det är stora utmaningar. Det är många som är strukturellt hemlösa i den här staden och som inte har den bostad som de egentligen vill efterfråga. Där tycker jag att ni är svaret skyldig. Ni borde också se till dem som har små ekonomiska möjligheter att efterfråga en bostad.

Anförande nr 104

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande och fullmäktige! T2:an visar alltså att staden väntas nå de inriktningsmål som styret har satt för verksamheterna såväl som de finansiella målen. Det går bra för Stockholm. Lyssnar man på flera av er kan man tro att Stockholm antingen är på väg att hamna i *Lyxfällan* eller att vi har för mycket pengar och gör för stort överskott. Men så är inte fallet, och vi måste ändå hålla oss till något slags fakta här.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Överlag minskar stadens lånebehov. Karin Wanngård delade ut tårta här för inte så länge sedan för att kreditbetyget står sig. Vi ser att mycket av det som vi har gjort kring investeringsstyrningen har börjat ge resultat, men självklart är vi inte nöjda. Vi har fortsatt byggkris i Sverige. Vi har klimatkris. Vi har en välfärd som på vissa områden är sönderprivatiserad.

Vi är glada att staden tar ansvar när regeringen sviker, och vi är beredda att låta välfärden kosta det den gör i stället för att skära ned. Det är tack vare att vi har finansierat välfärden som den kan leverera; det ska vi inte glömma. Vi står för att välfärden alltid går före skattesänkningar. Vi tar ansvar i den här staden när regeringen sviker landets kommuner, som står för ökade kostnader.

Några andra saker jag skulle vilja lyfta i T2:an är redovisningen av gratis sommarlovsaktiviteter. Dessa nådde 29 000 besökare, barn, ute i våra stadsdelar i somras. Det tycker jag verkligen är ett kvitto. Om man satsar på välfärden och satsar på fritiden ger det resultat.

Flera har varit inne på att vi nu fattar beslut om avtalet med Pride. Vi ska fortsätta att utveckla Pride, som ska finnas på en självklar plats i vår stad. Vi ska fortsätta att fira allas rätt till kärlek.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 105

S a r a S v a n s t r ö m (L): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte uppehålla mig lite kring uppföljningen av skolans resultat. När vi pratar om skolans resultat pratar vi faktiskt om alla barns framtid i Stockholm, och i Stockholm ser vi tyvärr en utveckling som är långt ifrån tillräcklig. Skolresultaten står stilla, skillnaden mellan skolor växer och allt fler barn riskerar att hamna fel redan vid tidig ålder.

Det som kanske är mest oroande är att flera av de mest centrala indikatorerna inte förbättras i den takt som krävs. Matematikresultaten är särskilt svaga, och i själva verket är det ett av de ämnen som barnen presterar sämst i, och som Jan Jönsson nämnde är matematik ett av de ämnen, eller det ämne, som kanske framför allt avgör om man får gymnasiebehörighet.

Samtidigt är skolfrånvaron fortsatt hög. Även om den har minskat från 10 till 9,8 procent kan vi inte vara nöjda med det, utan vi måste verkligen få bukt med den frånvaro vi har i dag.

Det vi vet är också att skillnaderna mellan skolorna är alldeles för stora, och de växer. På vissa skolor når över 90 procent av eleverna behörighet till ett nationellt program i årskurs 9 medan det på andra skolor är 40 procent. En av fem elever i dag går ut utan behörighet för att få läsa alla gymnasieprogram.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Vi vet att kunskap är den mest effektiva jämlikhetsskapande kraft som vi förfogar över och den kanske enskilt viktigaste skyddsfaktorn för att bryta kriminalitet och social utsatthet. Därför är det ledsamt att se hur socialtjänst och skola fortfarande inte arbetar tillräckligt tätt för att tillsammans bryta frånvaro och säkra tidiga insatser. De skolsociala teamen behöver vara en integrerad del av det sociala arbetet, inte en sidosstruktur som går parallellt. När skolan larmar om ett barn som inte kommer måste hela staden agera snabbt och samlat.

Trots de stagnerande resultaten lyser tyvärr reformer med sin frånvaro hos majoriteten. Stockholm behöver därför en skolpolitik som inte bara ser problemen och erkänner dem utan också agerar kraftfullt. Vi behöver mer av tidiga insatser i språk och matematik redan på lågstadiet, vi behöver ett fortsatt kraftfullt arbete mot skolfrånvaro, vi behöver fler skickliga lärare i skolor som har störst behov, vi behöver mer studiero, vi behöver skärpt uppföljning av skolor med långvarigt svaga resultat och vi behöver också riktade resurser som når eleverna och inte fastnar i administrationen.

En bra skola är inte en fråga om vilken huvudman den har utan en fråga om kvalitet, resultat och ansvar. Vi behöver verkligen lyckas, för varje barn som inte når sin fulla potential är ett misslyckande som vi hade kunnat förhindra.

Med det yrkar jag bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 106

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Tack, Sara, för att du lyfter en viktig fråga! Jag delar verkligen oron och understrykandet av vikten av att fler barn klarar skolan.

Därför har jag varit så orolig de senaste åren när vi runt om i Sverige har kunnat se en kraftig nedgång av skolresultaten. I Stockholm har vi lyckats hålla emot. Skolresultaten har de senaste åren i stort varit stabila – en liten nedgång men i stort stabila. Det är förstås ingenting man kan vara så väldigt glad för, men jämfört med övriga landet, där resultaten har gått ned, är det här en jätteviktig signal att vi lyckas hålla ihop.

En av våra stora utmaningar är i stället just jämlikheten i skolan, och det har vi lagt fokus på i vår budget med förstärkningar på precis de områdena – matten, som Sara Svanström pratar om, skolfrånvaron och riktade insatser till skolor med låga resultat.

Det jag funderar på när jag hör Sara Svanström är hur ni ska kunna arbeta för att minska skillnaderna mellan stadens skolor när ni ska samarbeta med partier som vill skära ned på det riktade stödet till precis de skolor som har det tuffast.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 107

S a r a S v a n s t r ö m (L): Vad man kommer överens om i ett eventuellt samarbete får man ju ta senare. Men det jag kan säga är att Liberalerna sätter skolan först, och det betyder att det är där vi satsar våra resurser. Att säkerställa förbättrade resultat och att fler går ut grundskolan med fullvärdiga betyg så att de faktiskt har en framtid är prio ett. Det kommer vi inte att göra avkall på.

Anförande nr 108

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande! Jag vill hålla med Karin Wanngård om att Stockholm står inför utmaningar. Vi står inför en stor demografisk utmaning. Stockholmsborna blir äldre, och födelsetalen sjunker. Trots detta beräknas Stockholm ha 70 000 fler invånare om tio år. I en stad där vi redan lever trångbott kan vi alltså konstatera att vi behöver bygga fler bostäder. Har man inte möjlighet att flytta hemifrån går det inte heller att planera sin egen framtid. Det handlar inte bara om ekonomi; det handlar också om att bilda familj och leva ett fritt liv. Den möjligheten saknas när boendet är tillfälligt, dyrt eller osäkert. Det är inte rimligt att man står på plats 195 i bostadskön eller att man aldrig har råd att köpa den där fyran när andra barnet kommit. Men trots att Tidöregeringen har lämnat oss kommuner i sticket växer ändå allmännyttan i Stockholm. Bara de senaste 20 åren har vi byggt bostäder motsvarande ett helt Uppsala.

Vi står också inför en annan utmaning, nämligen skillnaderna i levnadsvillkor. Därför är jag stolt över att vi i den rödgröna majoriteten bedriver en politik som *vill*, en aktiv, ekonomisk politik för att gynna barnfamiljer och stockholmsborna – en politik där vi väljer frukost i förskolan framför skattesänkningar, fritidsgårdar framför övervakningskameror och hyresrätter framför villamattor.

Nu visar tertialrapporten att staden tack vare att skatten faktiskt har justerats klarar att värna dessa verksamheter från regeringens nedskärningar, samtidigt som stadens låneskuld har hållits nere. Det är ta ansvar för ett Stockholm som håller ihop.

Anförande nr 109

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Jag vill passa på att hålla med om inledningen på det som Karin Wanngård pratade om, nämligen att Stockholms anställda och den personal som finns i de många viktiga verksamheterna i staden gör ett fantastiskt arbete!

Det är dock för den här debatten kanske inte den stora frågan, utan frågan är om vi i den här salen, kanske framför allt på er sida, klarar av att ge dem förutsättningar för att kunna göra så också i framtiden. I T2:an finns det många mål som vi når, och det är naturligtvis bra, men jag skulle vilja säga att det finns tre faktorer som underminerar stadens styrka. Borgarrådet Mattsson tycker inte att vi ska prata om det, för vi måste hålla oss till fakta. Men låt oss ta dessa tre viktiga faktorer för att kolla om vi klarar

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

ekonomin framöver – eller enklare uttryckt, klarar vi företagsklimatet, klarar vi skuldsättningen och klarar vi skattetrycket?

Här blir det på något sätt uppochnedvända världen, där det som ska gå upp går ned och det som ska gå ned går upp. När det gäller företagsklimatet sjunker vi nämligen som en sten. Den stora anledningen är inte att Stockholm inte är en innovativ stad som saknar entreprenöriell förmåga; vi är en av de mest innovativa och entreprenöriella städerna i hela världen. Men jobben i den här staden skapas *trots* stadens insatser, inte tack vare dem, för det är just stadens attityder och arbetssätt gentemot företagare som drar ned den här delen.

Tittar vi på det som borde gå ned men som snarare går upp, ja, då har vi skuldsättningen som vi har diskuterat många gånger i den här salen. Här hörde vi finansborgarrådet säga att vi går med överskott så att vi kan betala av det. Men skulden ökar ju. Det måste vara historiens sämsta återbetalning ni administrerar.

Det sista som också har varit uppe är skattetrycket. Ni säger ju gång efter gång att staden går med överskott. I dessa tider när stockholmarna kanske är bland de mest pressade hushållen i hela Sverige tar vi alltså in mer pengar – utan att vi hade behövt det. Överskottet är ju mångfalt större. Det är delvis skattehöjningen, sedan är det naturligtvis också så, om man tittar i tabellerna, att man får mer statsbidrag från staten även om det inte alltid låter så från majoriteten. Men så står det svart på vitt i er egen T2:a.

Nog gör stadens medarbetare ett fantastiskt jobb, men det finns mycket stor sannolikhet att de kommer att få sämre förutsättningar. Och riktigt dåliga förutsättningar är det om vi skulle jämna alla villamattor med marken, ungefär som borgarrådet Butros avslutade med. Hellre hyresrätter än villamattor – idén att de här ska stå emot varandra är ju komplett vansinne! Det här är inte en stad som byggs stark; det är en stad som byggs fattig!

Anförande nr 110

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! En tertialrapport kan ses som en temperaturmätare för vår stad, så vad får då stockholmarna för de höjda skatterna och den ökade skuldsättningen? Jo, trånga klassrum, sjunkande skolresultat, fler hemmasittare och fler handlingsplaner som skolorna måste jobba med.

Snart ska föräldrar som har barn födda 2020 välja skola, och vilket val de gör kan få väldigt stora konsekvenser för barnens framtid, rent statistiskt alltså. Om du bor i västerort och väljer Vinsta västra kommer ditt barn att gå i en skola där 84,3 procent av eleverna gick ut med godkända betyg i somras. I Grimstaskolan, en kort promenad bort, är samma siffra 42,3 procent, det vill säga hälften. Låt oss ta in den siffran en kort stund – hälften! I Sätmaskolan i söderort gick 76,6 procent av eleverna ut med

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

godkända betyg i somras. Det är inte kanon, men det är helt okej. I Lillholmsskolan en kort promenad längs röda linjen var siffran 31,3 procent.

Jag lyssnar gärna när skolborgarrådet såväl som Vänsterpartiets Tina Kratz eller Miljöpartiets skolpolitiker Aida Badeli ska förklara varför nästan 69 procent av eleverna på en skola inte klarar att få godkänt. Kanske kommer det någonting om att det inte är så låga resultat, kanske kommer det någonting om att det beror på friskolorna som man inte styr över eller så kommer det någonting om att om vi bara fortsätter med en tillräckligt stor socioekonomisk omfördelning som ensam lösning så vänder det vilket år som helst nu.

Jag tror att svaret är någonting helt annat. Jag tror att skolklasserna har blivit alldeles för stora och att våra skolor skulle må bättre med mindre klasser. Jag tror att andelen ämnesbehöriga lärare är för låg och behöver höjas. Jag tror att det är förödande att vi har en skolfrånvaro som har permanentat sig på runt 10 procentenheter, och det är också därför vi ger svaren på de utmaningarna i vår budget.

Det finns dock ett problem som överskuggar allt annat, och det är att de sjunkande skolresultaten, år efter år, inte adresseras vare sig i den här salen eller i ansvarig nämnd. Det är klart att om man aldrig på riktigt pratar om de utmaningar som finns, då blir de väldigt svåra att lösa.

Bifall till Moderaternas reservation!

Anförande nr 111

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I Grimstaskolan gick jag i sjuan, åttan och nian – en trevlig skola, måste jag säga!

Borgarrådet Hedin gör lite förenklade analyser, och det förstår nog de flesta här i salen. Det handlar ju till syvende och sist om vilka förutsättningar man har som barn, och det är de här orättvisorna i samhället som vi försöker utjämna. Det är de här orättvisorna som ni spår på genom att ni vill ha skolor där inte alla barn får möjlighet att utvecklas till sin bästa potential. Ni vill ju hellre se att vi har det här systemet där en del kämpar jättemycket med alldeles för få resurser, för ni vill hellre ha ett system där varje elev är värd en påse pengar. Det systemet måste vi göra upp med en gång för alla och ta bort!

Anförande nr 112

Borgarrådet H e d i n (M): Karin Wanngård har ju suttit i den här salen sedan 90-talet, och därför vet hon mycket väl att det hon säger inte stämmer. Vi har också en socioekonomisk omfördelning, men vi tror att man som skolhuvudman måste ha en tanke om hur de pengarna ska användas. Om man bara lämnar en påse pengar till enskilda rektorer riskerar man den här utvecklingen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Grimstaskolan må vara en trevlig skola, men trivsel ger inte ökade kunskapsresultat. Grimstaskolans och Lillholmsskolans resultat har sjunkit med 25 procentenheter under ert styre eftersom man inte haft någon tanke om hur man ska jobba med de här barnen. Det är därför vi tar drygt 80 miljoner av det socioekonomiska stödet och låter det stanna i skolorna men riktar det till mindre klasser och till barn med särskilda behov. Det skulle göra skillnad på riktigt.

Anförande nr 113

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Jag tycker inte att vi ska hänga ut enskilda rektorer i talarstolen. Jag tror absolut att de kan avgöra hur pengarna bäst ska användas i deras skolor.

Jag tänker också att forskningen är väldigt entydig när det gäller vad det är som avgör hur det går för eleverna i skolan: Den största faktorn är föräldrarnas utbildningsbakgrund; det säger all forskning. Att därför komma och säga att Grimstaskolan skulle vara dålig – det är ju inte det som avgör. Däremot måste vi tidigt, som vi gör nu redan i förskolan, kompensera för de här skillnaderna och säkerställa att alla barn i våra skolor ska få så jämlika förutsättningar som vi bara kan.

En fråga som jag vill ställa till borgarrådet Hedin handlar om det socioekonomiska stödet som ni vill avskaffa. Ni tycker alltså att elevernas bakgrund fortsatt ska spela den största rollen i hur det går för barnen.

Anförande nr 114

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Problemet just nu är att skillnaderna mellan Stockholms skolor ökar. Det var precis det som var poängen med hela mitt anförande. Hade jag varit skolborgarråd hade min ambition varit att oavsett vilken skola du väljer i Stockholm ska ditt barn ha de bästa förutsättningarna. Min jämförelse handlade om att det inte blir fallet utan att du måste göra väldigt aktiva val.

Vi vill inte avskaffa det socioekonomiska stödet, och det vet du om du närvarade under budgetdebatten. Vi har sagt att vi behöver utvärdera det, för om man har en strukturersättning på 2 ½ miljard är det ju rimligt att då och då som ansvarsfull politiker se om det hjälper de barn som har störst behov av dessa pengar.

Jag sa också att vi inte har någon pengatävling, även om vi hade vunnit den eftersom vi lägger mer på skolan än vad ni gör.

Anförande nr 115

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag ber att få yrka bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Jag tänkte säga någonting om skolan och någonting om bostäder, och ni blir inte ett dugg förvånade över att det är just de ämnena som jag tänkte säga några ord om. Det som faktiskt har gjort mig lite förvånad under den här debatten är att när vi lägger mer pengar, mer resurser och kronor och ören på skolan och konstaterar att ni inte lägger lika mycket plötsligt inte är just resurserna till skolan eller resurssystemet som är det viktiga, utan då är det viktiga föräldrarna och föräldrarnas möjlighet att hjälpa sina barn. Jag ställer upp varenda dag och varenda timme året om på att det stämmer, men det är ju just därför som vi måste lägga mer pengar på skolan. Det är rätt anmärkningsvärt hur ni kan stå och säga att skolans kompensatoriska uppgift inte är så intressant för er.

När det gäller frågan om bostäder kan jag lugna min vän Anders Österberg och att säga att det inte är upp och ned när det gäller Liberalerna och bostadsbyggandet. Det är endast upp! Stockholm är inte färdigbyggt. Stockholm blir aldrig färdigbyggt. Stockholm kommer att vara stätt i ständig utveckling, och det är också därför vi har en mycket aktiv bostadspolitik. Och det är den jag undrar över, för ni får inga bostäder byggda alls. Det är jätteroligt att höra borgarrådet Butros säga att på 20 år har vi byggt ett helt Uppsala i Stockholms allmännytta. Jo, men det tror farmor det, för 12 år av de 20 åren har ju Alliansen styrt, så det är fullständigt självklart att det har gått bra att bygga allmännytta.

Och även om ni styr kan ni ju uppmana till att använda Stockholmshuset mycket mer och få fler bostäder byggda genom ekonomiskt genomförbara projekt. Det är ett av bekymren i dag att ni lägger en massa olika fokusområden. Där händer det ju ingenting annat än att – just det, planer som vi har tagit fram nu byggs, precis som det brukar vara. Men det är så skralt med era egna idéer och era egna genomförda projekt.

Bifall igen till Liberalernas T2-alternativ i kommunstyrelsen!

Anförande nr 116

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Det händer ingenting i fokusområdena, säger Björn, men bara de senaste 72 timmarna har vi lanserat Vetenskapens Hus i Kista, SVFF bygger ett nationellt träningscentrum för fotbollen i Kista och i dag skrev dessutom Ericsson kontrakt med kåren på 39 000 kvadratmeter. Det är underbara dagar i fokusområdena!

Men nu kommer något ännu bättre, så vänta lite med applåderna! Det som känns ännu bättre är att Björn Ljung är här som en garant för att Stockholm ska bygga. Vi behöver ju bygga för den som vill flytta hemifrån och för den talang som vill komma till Stockholm, och vi behöver även bygga bort trångboddheten.

Därför hoppas jag att Björn Ljung ser fram emot att göra det ihop med oss, för vi vet ju att Moderaterna inte längre vill göra det.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 117

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige! Jag höll på att citera någon som sa någonting i något sammanhang, men jag ska inte göra det.

Det viktigaste är inte bara vad man gör utan också vem man gör det med, tycker jag. I det här fallet har det ingen betydelse. Vi lägger fram aktiva planer på hur vi ska bygga, och det kommer vi att göra i alla sammanhang.

Det Anders tog upp nu är jättebra grejor, men det var inte direkt några bostäder, utan det var två andra saker som, låt vara, kan dra till sig boenden och fler som vill etablera sig i området. Det är suveränt, men det är skrämt när det gäller att få bostäder byggda, och det är där jag menar att man måste ha ekonomiskt genomförbara planer. Då är det knepigt att hänvisa till platser där det är svårt att hyra ut och svårt att sälja bostadsrätter.

Anförande nr 118

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är klart att man reagerar när man hör en falsk varudeklaration av hur verkligheten har sett ut de senaste åren. Då måste jag ändå påminna Björn Ljung och alla andra att 2014–2018 när vi styrde tog vi fram godkända planer på typ 33 000 lägenheter. Ni styrde sedan i fyra år, och då var det ungefär 25 procent färre. Nu har det varit tuffa år, men vi har ändå, ofta gemensamt med Liberalerna och även Centern, fått fram 27 000–28 000 lägenheter i godkända planer, i dag över 100 000 i projekt som är igång. Det är sämre med, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna som säger nej till väldigt mycket.

Vi har en rejäl portfölj, och vi är ett föredöme i det här landet när det gäller att ta fram en portfölj och vara beredda när konjunkturen vänder. Den har varit tuff. Vi har startat 2 500 bostäder varje år här, vilket är betydligt mer än vad någon sa tidigare. Det brukar vara betydligt mer, men när konjunkturen vänder är det naturligtvis den ekonomiska tillväxten och drivkraften som är mest avgörande, och därför är det otroligt tragiskt att se Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna motarbeta vart och vartannat projekt.

Anförande nr 119

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det är inte ovanligt att ha en sådan mängd byggfärdiga planer för bostäder; det har vi nästan alltid. Bekymret är att de planer som ligger nu inte är ekonomiskt genomförbara, och det är det jag menar är oroande – att det till och med är så att vi i allmännyttan inte kan bygga våra Stockholmshus därför att det hela tiden är någonting någonstans som hakar upp sig. Vi gör vad vi kan, men till syvende och sist får ni försöka ta på er en del av ansvaret. Jag är verkligen angelägen om att vi ska kunna få fram fler bostäder i allmännyttan och särskilt Stockholmshusen.

När jag talar med branschen säger de att nej, vi har ingen möjlighet att bygga de planer som vi har erbjudits.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 120

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! För att understryka det som har sagts från allianshåll är det viktigt att vi bygger med kvalitet. Det tror jag i grunden att vi är överens om på högersidan. En utgångspunkt från Moderaterna den här mandatperioden är att vi måste göra upp med de volymmål som vi länge, nästan i decennier, har stått här i talarstolen och kämpat för ska vara så höga som möjligt. Det har varit destruktivt för politiken, kan vi komma fram till nu, och har skapat förutsättningar och spelregler som har gjort att vi i dag exempelvis har många ettor i oattraktiva områden som helt enkelt inte går att sälja. Människor bor trängre, och människor flyttar ifrån Stockholm i stället för att flytta hit. Jag skulle därför tycka att vore smakfullt av Socialdemokraterna att bara kunde kosta på sig att peka på att ja, det finns problem med hur vi har byggt i dag.

Tyvärr gör ni inte det, utan i stället kommer den ständiga sifferdiskussionen som alltid har varit ointressant för människor. I grunden måste vi börja bygga med kvalitet, och då menar jag att det är upprörande att ni inte ser problemet med att grönytor försvinner i högre utsträckning. Områden som i dag anses attraktiva ska vi inte förstöra! Jag vill vädja till Miljöpartiet att stå stadigare i sin hållning – där hade vi en bättre samsyn när vi styrde tillsammans.

Det senaste projektet i västerort, där vi alltså säger att vi ska utöka naturreservatet till att handla även om det området, pratade vi om på senaste fullmäktige. Nu visar det sig att Socialdemokraterna ska slänga fram ytterligare ett projekt: I just den här dungen ska det fram allmännyttiga hyresrätter – 50 stycken ska man försöka hitta en kalkyl för att få fram – detta just i ett villaområde.

Det här är direkt symbolpolitik från Socialdemokraterna. Ni bygger utifrån era ideologiska skygglappar och på sätt förstör ni områden. Ni verkar inte känna någon respekt gentemot de barnfamiljer som flyttar ut från den här staden utifrån att det här inte längre är en stad där man kan verka och leva eller vill bo. Visa lite mer respekt gentemot de stockholmare som vi faktiskt borde vilja ha kvar i staden!

I grunden är det väldigt ekonomiskt försvarbart att hitta nya områden att bygga villor i. Det skulle faktiskt innebära ett bättre skatteunderlag som innebär att vi kan bygga den här staden starkare, vilket också är en poäng som har gjorts tidigare. Men när det kommer till villor vet jag att ni säger att Stockholm är färdigbyggt. Det är det som är det konstiga med ert sätt att se på hur Stockholm ska utvecklas. Därför har vi gjort en omläggning som vi tror på.

Med det vill jag yrka bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 121

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Borgarrådet Wedin pratar om att bygga med kvalitet, men Moderaterna och att bygga med kvalitet hör inte riktigt

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

ihop. Det var ni som tog fram konceptet med enkla idrottshallar. Enkla idrottshallar, om det är någon som undrar, innebär att det i dag är mögel och kakel som ramlar ned. De hallarna är inte funktionsdugliga. Är det att bygga med kvalitet, Dennis Wedin? Det är så ni bygger för att ni vill dra ned på investeringar i den här staden. Därför bygger ni med extremt dålig kvalitet som kostar skjortan när det ska åtgärdas.

Moderater bygger inte med kvalitet, Dennis Wedin!

Anförande nr 122

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Om det är någon som hindrar idrottsprojekt från att komma fram i Stockholm är det ju Socialdemokraterna. Nyligen pratade vi alltså om Riksby, där ni bantar bort flera olika idrottskvarter från området som vi började planlägga för. Det är ni som stegvis hindrar idrotten från att komma fram i den här staden, och det innebär dessutom att ni inte betar av på den underhållsskuld som vi har i många idrottsfastigheter. Det tycker jag är väldigt beklagligt. Inte nog med att ni hindrar privata investeringar och hindrar idrotten från att själv investera i sina hallar; ni klarar inte heller själva av att hantera de här hallarna som ni så prompt vill äga.

När det kommer till att bygga enklare är Spånga ett jättefint exempel på en fotbollshall som var billig att få fram, och den står kvar än i dag. Det går! Vi ska bygga utifrån kvalitet, och vi ska försöka bygga billigt. Jag förstår att det är otänkbart för Karin Wanngård att bygga billigt, för du krossar alla budgetar som går!

Anförande nr 123

Borgarrådet B u t r o s (V): Fullmäktige, åhörare! Det vi precis har fått lyssna på är en allianspolitik som inte håller ihop. Vi hör: Bygg mer – men bygg inte hyresrätter i Bromma! Ta ansvar för ekonomin – men bygg gärna nya villaområden i staden!

Värna grönytor och hitta nya områden för villor – hur får du ihop den politiken, Dennis Wedin? Ta ansvar för ekonomin men bygga olönsamma villamattor? Bygg mer men inte hyresrätter? Bygg billigt men inte här och nu?

Jag får inte ihop det. Det är kanske är enkelt när man inte behöver sitta och styra staden!

Anförande nr 124

Borgarrådet W e d i n (M): Jag har haft den ärorika post som du innehar, Deniz Butros, och i Brommaprojektet som jag nämnde ska du alltså lyckas få fram 50 hyresrätter i allmännyttan. Jag skulle verkligen vilja se den kalkylen. Jag kan berätta för dig att det kommer inte att gå ihop ekonomiskt.

Jag ansträngde mig för att vi skulle få fram Stockholmshus som kan passa in i flera områden när vi väl bygger. Det är du som redan har lagt grunden för ekonomiskt

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

oförsvarbara beslut för att du prompt och ideologiskt vill att allmännyttan ska bygga. Det är därför som ni också gör den här fruktansvärda affären i Hjulsta, där ni alltså köper existerande hyresrätter. För hyresrätter som redan finns ska ni öka vår belåning med 1 miljard helt i onödan, vilket i grunden kommer att innebära att du kommer att höja hyrorna för dessa människor.

Det är vad Vänsterpartiets politik innebär. Vi lyssnar in, tar ansvar för ett Stockholm som ska utvecklas och vill att barnfamiljer ska stanna i Stockholm.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 18 Genomförandebeslut samt överenskommelse om exploatering med försäljning för bostadsändamål inom fastigheten Gubbängen 1:1 i Gubbängen med Guldmyran nr 12 BRF, projekt Bordsvägen

Anförande nr 125

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack så mycket för ordet! På temat dåliga förtätningsprojekt har vi nu ett framför oss. Ett fint område som i dag delvis är en grönskande park ska förtätas med flerbostadshus. Sverigedemokraterna säger nej till de här ovarsamma förtätningarna i färdigbyggda områden, och det verkar som om vi är det enda parti som kommer att göra det i detta ärende.

Med det sagt vill jag yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 126

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Det här ärendet handlar om ansvar – ansvar för Stockholms bostadsförsörjning och ansvar för att använda den mark som vi redan har tagit i anspråk på ett klokt sätt.

Exploatering av Gubbängen 11 tillsammans med bostadsrättsföreningen Guldmyran 12 är ett exempel på hur vi kan bygga i ett redan bebyggt och kollektivtrafikhärligt område. Stockholm behöver fler bostäder, marken måste användas effektivt och nybebyggelse ska integreras i den befintliga stadsbilden. Det här genomförandebeslutet lever upp till de principerna. Vi stärker underlaget för service och kollektivtrafik, och vi gör det i en överenskommelse som ställer krav på ansvarstagande från exploatören.

Sverigedemokraterna reserverar sig, som så ofta i exploateringsärenden, med argument om att det byggs för mycket, att stadsdelens karaktär hotas och att otryggheten skulle öka. Sverigedemokraterna säger nej men presenterar inte heller något hållbart alternativ för alla dem som behöver en bostad i Stockholm. Att gång på gång bromsa de här lägena är i praktiken att svika både dem som står i bostadskön i dag och kommande generationer. Stockholm behöver bygga bort trångboddheten. Vi behöver också se till att den som vill flytta hemifrån ska kunna göra det, och vi behöver göra plats för nya stockholmare.

Gubbängen med sina olika kommunikationer och sin redan etablerade struktur är just en sådan plats. Valet står därför inte mellan att bygga och bevara utan mellan planerat och ansvarsfullt byggande och att blunda för bostadsbristen. Med det här beslutet tar vi ansvar för både stadsdelars utveckling och stockholmarnas behov av bostäder.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 127

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för ordet! Det finns ett alternativ, och det är att inte bygga dessa 90 bostäder som gör en ytterst marginell skillnad för Stockholms bostadsförsörjning men som innebär hela världen för dem som det berör – de närmaste grannarna som får ett hus direkt framför sig och som även såklart med tvång integreras och beblandas med diverse människor, något som vi vet att ni vill göra.

Vi vet ju vad ni har för ambitioner. Det ni vill göra är att få till fler hyresrätter och gärna fler billiga bostäder överlag i områden som Gubbängen och områden utanför Gubbängen och helt enkelt blanda Stockholms befolkning så mycket som det går. Är inte det er uttalade ambition? Vad säger ni till de barnfamiljer som bor i området och som är tydliga med att de vill bevara det som det är? De säger: Vi vill inte ha nya bostadshus där, utan vi vill bevara vår park och våra grönområden – snälla Anders Österberg, låt oss vara ifred!

Anförande nr 128

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Vi vill att Stockholm ska fortsätta att växa. Vi vill ha en högre tillväxt i Stockholm, men vi vill också bygga bort trångboddheten och se till att kunna bygga för den stockholmare som vill flytta hemifrån. Men till den stockholmare som vill flytta hemifrån har Gabriel Kroon och Sverigedemokraterna inget svar. De säger ”bo kvar hemma”, om det ens är ett svar till alla de människorna.

Det handlar också om att vi måste kunna locka till oss människor. Stockholm är en världsstad som lockar till sig människor från hela världen som vill vara med och utveckla, arbeta och bo i vår stad. Det är självklart att vi ska välkomna dessa människor, och när vi exploaterar ska vi göra det varsamt.

Säg ja till det här i dag – det här är bra för Stockholm och det är bra för Sverige!

Anförande nr 129

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det här ärendet är också uppe för antagande i stadsbyggnadsnämnden nu – antagande av detaljplan i stadsbyggnadsnämnden, den 11 december.

Ja, det är viss naturmark och en del träd som fälls. Det är givetvis tråkigt, men här handlar det faktiskt inte om några höga ekologiska värden. Vi tycker naturligtvis också att det är viktigt med relevant ekologisk kompensation, men som sagt, det är inga höga ekologiska värden som det handlar om. Det finns även medel avsatta för den här kompensationen.

Vi bifaller kommunstyrelsens förslag till beslut.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

*§ 20 Avgäldsperiod för förnyad tomträttsupplåtelse till Stockholms konserthusstiftelse
av fastigheten Konserthuset 2 i Stockholms kommun*

Anförande nr 130

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande, ledamöter! Jag brukar inte gå upp i ärenden där vi är eniga, men i dag vill jag göra ett undantag just för att understryka hur viktigt det här ärendet är och hur glädjande det är att vi står enade över partigränserna.

Det här beslutet garanterar Konserthusets verksamhet och därmed en central del av vår kultur under lång tid framöver. Konserthuset är hem för Kungliga Filharmonikerna och en av våra viktigaste scener för orkestermusik med ett brett utbud av konserter året runt. Byggnaden är dessutom ett av våra mest välkända landmärken – ett blått hus mitt i staden som i snart 100 år har varit en symbol för Stockholms och Sveriges musikliv. Här äger också några av de mest högtidliga och uppmärksammade evenemangen rum, till exempel Nobelprisceremonin, vilket sätter både Konserthuset och staden på den internationella kartan.

Minst lika viktigt är dock det som sker i vardagen, alla de konserter och arrangemang som samlar stockholmare i alla åldrar. Konserthuset når inte bara den redan inbitna publiken utan arbetar även aktivt med barn och unga, med skolkonserter och pedagogiska satsningar som ger nästa generation tillgång till musik i världsklass. Genom att säkra förutsättningarna i dag ger vi fler stockholmare oavsett bakgrund möjlighet att ta del av detta inte bara nu utan även om 20–30 år.

Avslutningsvis är det här beslut som vi kan vara stolta över. Kultur är inget sidospår utan en grundläggande del av ett öppet, levande och sammanhållet samhälle. I dag visar vi att vi tar det ansvaret på allvar. Jag vill rikta ett stort tack till exploateringsnämnden som också har arbetat hårt med det här beslutet. Ett extra stort tack också till oppositionen som antagligen går med på det här ärendet eller inte har läst handlingarna!

Anförande nr 131

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Jag kan inte låta bli att förlänga debatten lite grann, helt i onödan.

Jag vill verkligen instämma med Anders Österberg i allt han sa. Jag vill också som kulturborgarråd säga att jag blev involverad i den här frågan på ett väldigt tidigt stadium, och även om jag inte har särskilt mycket inflytande över själva frågan har jag ändå följt den med stort intresse under hela perioden. Vad jag framför allt är nöjd med är att vi verkligen kom överens – alltså att Konserthusstiftelsen och staden kom överens och att båda var nöjda.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Det är möjligt att Jonas inte håller med mig om det här, men min upplevelse är i alla fall ganska stark att jag har fått väldigt mycket kredd, trots att jag är helt oskyldig, för att vi faktiskt kom framåt i den här frågan.

Anförande nr 132

J o n a s N a d d e b o (C): Det här är inte mot dig, Torun, utan mot Anders som på slutet slängde in en brandfackla. Jag hann inte trycka på replik när han sprang ned från talarstolen och hävde ur sig sådana konstiga ord.

Självklart är vi otroligt glada över att ni har hittat en lösning på den här frågan! Jag satt i Konserthusstiftelsens styrelse under den förra mandatperioden, och man började arbeta med frågan redan då, för det här är så viktigt. Jag var faktiskt på Konserthuset i går och lyssnade på en fantastisk konsert.

Det är verkligen en väldigt viktig funktion, och det är väldigt viktigt att staden på det här sättet tar sitt ansvar för att säkerställa att verksamheten kan få fortsätta. Det här är liksom inte något som bara är Stockholms och Sveriges, utan det är hela världens. Kungliga Filharmonikerna är en sådan viktig kulturaktör, så jag är väldigt glad att ni har hittat en lösning på detta.

Anförande nr 133

Borgarrådet B o u c h e r (V): Eftersom jag ändå har en kontrareplik får jag väl säga att det är fantastiskt att vi är överens och att vi verkligen tycker att det här är en bra lösning!

Anförande nr 134

O r d f ö r a n d e n : Å de medelålders kulturtanternas vägnar får även jag uttrycka min stora belåtenhet med detta, utan att för den skull delta i debatten!

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 22 Stockholms stads barnombudsmans rapport 2025

Anförande nr 135

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! I mitt tycke är det här faktiskt en av årets viktigaste rapporter, och det är på många sätt en beklämmande läsning.

Det är många barn som lever i bostadsosäkerhet i Stockholm, och det påverkar verkligen deras liv mycket negativt ur nästan alla aspekter. Det påverkar skolan, hälsan och kompisar. De barn som lever i otrygga boendeförhållanden får hela sina livsvillkor negativt påverkade.

Det som oroar mig är att fler barn vräktes 2024 än 2023, faktiskt hela 42 procent fler. Bakom varje ny vräkning ser vi ett barn som har förlorat sitt hem och sin trygghet. Men även i de fall som inte går så långt som till vräkning påverkas barn negativt bara av hotet att kanske behöva flytta en gång till. Det påverkar dem i lika hög grad som att faktiskt vräkas.

Ordförande! Det finns spår av positiva tecken i den här rapporten – exempelvis tycks barnfattigdomen och trångboddheten minska något. Men mörkertalet är fortfarande stort. Det är ett stort problem som behöver åtgärdas genom tydligare definitioner och bättre statistik. Men vi behöver också göra det väldigt mycket enklare att få en bostad i Stockholm. Vi behöver få till ett system där behovet av bostad går före ens antal år i kön. Det skulle göra stor skillnad för de här barnen. Såklart måste också det vräkningsförebyggande arbetet prioriteras och stärkas.

Det finns alltså svårare och lättare åtgärder för att komma till rätta med den bostadsosäkerhet som många barn lever i, och det är dags att vi börjar med det nu. Det är dags att vi vänder på alla stenar. Jag vill tacka Barnombudsmannen för en välskriven och mycket viktig rapport.

Anförande nr 136

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande! Egentligen är det här bara ett tack till Kristin Jacobsson för att hon lyfter en så viktig fråga som vräkning av barnfamiljer. Staden har en nollvision för detta, så det här är någonting som vi i den rödgröna majoriteten tittar väldigt noga på. Vi följer även upp varje enskilt fall noga med stadsdelarna.

Anförande nr 137

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Tack för de orden! Ur det perspektivet är det faktiskt jätteilla att 42 procent fler barn vräktes 2024 jämfört med 2023. Keep up the good work och öka ansträngningarna!

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 138

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, fullmäktige! Rapporten från stadens barnombudsman om otrygga boendeförhållanden visar att 21 barn i Stockholm påverkades av avhysning under 2024. Det är en ökning från föregående år, vilket Kristin Jacobsson precis påvisade.

Varje siffra är ett barn som har förlorat sitt hem och sin trygghet. Man kanske måste byta skola och med det tappar man kontakten med sina kompisar. Sannolikt är också mörkertalet stort eftersom den statistik som finns över vräkningar endast fångar barn som har haft ett hem att avhysas ifrån. Många barnfamiljer tvingas flytta innan den formella vräkningen sker.

Som före detta socialsekreterare som har arbetat med just vräkningsärenden har jag sett hur snabbt en familjs situation kan förvärras när skulder skenar och stöd kommer in för sent. Utifrån min erfarenhet handlar de flesta vräkningar om hyresskulder, skulder som oftast hade kunnat undvikas med tidiga signaler och insatser från socialtjänsten.

Liberalernas uppmaning är därför tydlig: Stadens styrande måste säkerställa att tidiga varningssignaler till socialtjänsten blir rutin, långt innan skulderna hunnit bli ohanterliga. Det kräver att vi bygger ett tätt samarbete mellan bostadsbolag, förvaltningar och socialtjänst samt satsar på förebyggande stödinsatser för barnfamiljer. Varje barn räknas, och är det någon gång som vi ska sträva efter en nollvision är det just när det gäller barn som blir vräkta från sitt hem.

I övrigt hänvisar jag till det gemensamma särskilda uttalandet i kommunstyrelsen från Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet.

Anförande nr 139

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Trygga och långsiktiga boendeförhållanden är en grundläggande förutsättning för barns hälsa, skolgång och framtidsmöjligheter. Kostnadskrisen, ökade hyror och minskat byggande har pressat barnfamiljer. Ändå har den rödgröna majoritetens insatser redan minskat antalet barn i osäkra boenden med 36 procent. Fler förmedlade bostäder, stärkt stöd till våldsutsatta och ett sammanhållet arbete för stadigvarande boende visar att sociala investeringar ger resultat.

Att staden köper tillbaka lägenhetsbestånd är ett bra steg i den riktningen. Med ett större lägenhetsbestånd som vi har egen rådighet över har vi större möjlighet att säkra trygga boendevillkor. Vi ska inte sälja ut allmännyttan.

Samtidigt är trångboddheten omfattande. Staden ska fortsätta att stärka allmännyttan och bygga större lägenheter så att familjer kan bo kvar och barn få utrymme att utvecklas. Vi behöver bygga mer. Regeringens borttagande av investeringsstödet har förstärkt byggkrisen och bland annat gjort att fler familjer lever med arbetslösa vuxna.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Barnperspektivet ska vara styrande i stadens beslut. Därför tas nu den här handlingsplanen fram för att stärka barns rättigheter, inflytande och tillgång till välfärd och service.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 140

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Tack så mycket, Ewa! Det finns en risk för att det här blir ett slags bostadspolitisk debatt, men du hade verkligen det fokuset i ditt anförande och sa att vi måste bygga mer.

Ni har ju byggt så otroligt lite den här mandatperioden! I stället lägger ni en hel del pengar på att köpa in en massa lägenheter, men ni gör ju ingenting för dem som har en strukturell bostadslöshet, det vill säga de barnfamiljer som verkligen har behov av ett rum till eller som har behov av att flytta till andra bostadsförhållanden. I stället ägnar ni er åt att försvara den här bostadskön som verkligen sätter dem med störst ekonomiska och sociala behov ganska långt bak eftersom de inte har tillräckligt många år i bostadskön. I stället låter ni dem som har flest dagar i bostadskön få de bästa lägenheterna.

Om det nu slår så hårt mot barnfamiljer som har den här utmaningen, borde inte Socialdemokraterna då göra någonting åt allmännyttan och fördela lägenheterna efter behov i stället?

Anförande nr 141

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Jag är väldigt stolt över att vi har köpt tillbaka Hjulstahem, för då har vi en rådighet över de bostäderna. Man vet ju inte var de här lägenheterna hade hamnat om de hade sålts någonstans i världen. Så det är jag väldigt stolt över.

Vi vill väldigt gärna bygga. Det som byggs nu förbereddes ju för ungefär fyra år sedan. Vi väntar på det stöd för byggande som vi inte längre får från regeringen.

Anförande nr 142

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Barnombudsmannens nya rapport är viktig och oroande. Det är verkligen positivt att barnfattigdomen i staden minskar. Men bakom förbättringen finns en utveckling som är mörkare, och det är att antalet barn som vräks ökar. Bara under 2024 var det 21 barn som påverkades av avhysning i staden, och det är en ökning med 9 barn jämfört med förra året.

Ett tryggt boende är inte bara tak över huvudet, utan det är grunden för allt annat, som skolgång, hälsa och trygghet. Det motsatta gäller också: Otrygga boendesituationer ökar risken för ohälsa och skolfrånvaro och för att dras in i kriminalitet. Vi vet att det

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

skapas en djup otrygghet hos barn som tvingas flytta ofta eller bollas runt mellan olika tillfälliga boendelösningar. Samtidigt saknar staden en samlad och enhetlig statistik över hur många barn som faktiskt lever i strukturell hemlöshet. Vi vet alltså inte hur det ser ut.

Stockholm behöver arbeta betydligt mer systematiskt med att följa barns boendesituation. Vi delar därför Barnombudsmannens slutsats att staden behöver sammanhållen statistik med tydliga definitioner som även fångar upp de barn som inte har kontakt med socialtjänsten.

Anförande nr 143

L i s a C a r l b o m (MP): Ordförande! Att boendesituationen i Stockholm är komplicerad är ingen nyhet, och att vi de senaste åren har upplevt en hög inflation och har en regering som skär ned på sitt stöd till kommunerna och även till Arbetsförmedlingen hjälper inte. Jag skulle särskilt vilja nämna jobben för utrikes födda kvinnor, de så kallade extratjänsterna, som Moderaterna och Sverigedemokraterna valde att ta bort. Ni har också precis sänkt aktivitetsersättningen till arbetslösa med 3 000 kronor per månad. Det hjälper inte, men det är ett bra exempel på hur man får ut ännu fler människor i ett ekonomiskt utanförskap.

Vi i den rödgröna majoriteten arbetar med den bostadsmarknad som Stockholms stad har haft i många år, och vi gör det vi kan. Vi har ökat andelen förmedlade lägenheter till personer med kort kötid. Vi har tagit fram ett Bryt upp-program för våldsutsatta med stöd och hjälp för att hitta ett stadigvarande boende. Antalet barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden har också minskat.

Men för att kunna få ett stabilt boende behöver man ofta en anställning. Det har vi i den rödgröna majoriteten också prioriterat. Under denna mandatperiod har vi prioriterat välfärden, arbetsmarknaden och stödet till just barnfamiljer. Arbetsmarknadsförvaltningen har prioriterat att få utrikesfödda kvinnor ut i arbete. Stadsdelarna har ökat andelen feriejobb, och unga kommer att vara prioriterad arbetskraft i den gröna omställningen. Rapporten visar att antalet barnfamiljer som har beviljats bistånd för akut boende faktiskt har minskat sedan förra året.

För att vi ska lösa problemet med barn som lever i otrygga boenden behöver vi arbeta tillsammans. Vi behöver stärka välfärden och även kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Det gör vi inte genom att sänka bostadsbidragen, göra utrikesfödda kvinnor arbetslösa, sänka a-kassan och lägga ett tak på försörjningsstödet till familjer med många barn.

Vi i den rödgröna majoriteten tar vårt ansvar och ser de brister som finns. Vi tar vara på det som fungerar och ser till att göra det som redan är bra ännu bättre.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 144

Borgarrådet H e d i n (M): Att Miljöpartiet var emot den nya bidragsreformen, aktivitetskravet och att faktiskt hjälpa fler ut på arbetsmarknaden var tydligt. Men jag hade velat höra Lisa Carlboms analys kring att fler är arbetslösa i Stockholm än snittet nationellt. Vad är det som gör att fler barn har vränts i år jämfört med förra året, givet det du precis redogjorde för?

Anförande nr 145

L i s a C a r l b o m (MP): Det var två stora frågor, och jag önskar att jag hade lösningen på dem!

Jag kan inte säga att jag står här med ett färdigt svar, men det vi har gjort är att öka stödet till arbetslösa i Stockholm. Vi behöver inte ha jobbtorg; vi har valt att ha dem för att komplettera Arbetsförmedlingens insatser. Arbetsförmedlingen når man bara digitalt. Ert parti tog bort extratjänsterna för kvinnor, särskilt utrikes födda kvinnor som var nyanlända. På mitt förra jobb hjälpte jag ganska många av dem att söka a-kassa när de hade blivit av med extratjänsterna, och då såg jag att de kanske inte mådde så bra av att ha blivit av med jobbet.

Vi gör det vi kan för att hjälpa familjerna på bostadsmarknaden, men det vore ju bra om ert parti också ville hjälpa till nationellt.

Anförande nr 146

Borgarrådet M a t t s o n (V): Ordförande, fullmäktige! Stockholms stad har nu haft en barnombudsman i tio år, vilket firades under barnrättsveckan häromveckan. Rapporten vi fattar beslut om i dag handlar om barn i otrygga boendeförhållanden. Det är en viktig rapport som visar på vikten av att vi, det allmänna, tar ett större ansvar för att säkerställa allas rätt till en bostad. För Stockholms del innebär det bland annat att barn bör ges större möjligheter att ta plats, vara en del av och komma till tals även i bostadsfrågan.

Majoriteten arbetar hårt för att säkerställa allas rätt till en bostad. Vi har stoppat ombildningarna och utförsäljningarna av människors hem. Vi har minskat avkastningskraven för bostadsbolagen och sänkt inkomstkraven. Vi pressar hyror i nyproduktion för Stockholmshusen, och vi arbetar för att fler större lägenheter ska byggas åt trångbodda barnfamiljer. Vi har också stärkt det vräkningsförebyggande arbetet i samverkan med Kronofogden och även de privata värdarna.

För att barns rättigheter ska kunna tillgodoses behöver barnen ha det grundläggande, nämligen någonstans att bo. Så är det, och så har det alltid varit. Socialtjänsten kan inte själv lösa bostadskrisen. De bygger inga bostäder, utan det är upp till oss i politiken att komma med de stora, strukturella lösningarna.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 23 Näringslivspolicy och etableringsstrategi för Stockholms stad

Anförande nr 147

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Stockholm är en stad som många vill ta del av, och det är vi oerhört stolta över. Men det är också ett ansvar, för bakom varje nytt företag, varje investering och varje arbetstillfälle finns människor som har valt att satsa just här, och deras förtroende kan vi aldrig ta för givet. Den nya näringslivspolicy som vi lägger fram här i dag handlar om just det här: att vi lyssnar, drar lärdom och skapar ännu bättre förutsättningar för företag att starta, verka och växa i hela Stockholm.

Under arbetet har vi mött företag och andra organisationer från alla branscher och i alla storlekar. De har varit generösa med sina erfarenheter och tydliga med sina behov, och det har gjort det möjligt att forma en policy som både håller ihop helheten och svarar på verksamheternas praktiska utmaningar. Det här handlar inte bara om en enskild fråga som handläggningstider eller tillstånd. Det handlar om hur Stockholm ska fungera, kännas och utvecklas.

Därför bygger den här policyn på sju villkor: effektiv myndighetsutövning och god företagsservice, tillgång till efterfrågad kompetens, trygg och attraktiv stadsmiljö, god infrastruktur, bra framkomlighet och internationell tillgänglighet, innovationsklimat som främjar hållbarhet, god livskvalitet och internationell positionering och marknadsföring.

Det här tillsammans speglar den helhet som företagen efterfrågar, och det är områden där staden faktiskt har stor rådighet.

Den här policyn riktar sig i första hand till våra medarbetare. Den tydliggör ansvar, prioriteringar och arbetssätt och hjälper oss att dra åt samma håll. Det är en påminnelse om att varje möte mellan staden och ett företag spelar roll. Vi lever i en tid där förutsättningarna förändras snabbt. Därför måste vi vara ödmjuka inför att vi inte alltid har alla svar men också trygga i att vi har kraften, kompetensen och viljan att skapa de bästa förutsättningarna för Stockholms företagare.

Det ska vara enkelt, attraktivt och tryggt att driva företag i den här staden. När företag växer, då växer Stockholm.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 148

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! I en stad där både handel och kultur blomstrar kan också resurser frigöras för att stötta dem som behöver mer stöd i vårt samhälle. Det bidrar förstås också i sig till en levande stad, vilket gör att det blir roligt att bo här.

Bilaga 4. Yttranden 2025-12-01

Ska företagarna vilja etablera sig är dock väldigt viktigt med en välkomnande attityd gentemot företag och företagare. När vi är ute och möter olika företagare är det just attityden som många företagare ställer sig kritiska till. Man upplever nämligen inte att staden är serviceinriktad och problemlösande utan att man i stället möts av misstro. Det är förstås väldigt tråkigt att den känslan finns där, men när de får berätta själva är det ändå så.

En annan viktig grund är förstås att nya företag kan etablera sig, och vi är därför väldigt kritiska till den nya inriktningen för nyföretagarrådgivningen, framför allt att man från och med nu till tvingas delta i någon form av gruppterapi innan man bedöms vara kvalificerad för att få något stöd eller inte. Alla de nya och även gamla företagare som vi har pratat med säger att det finns inte särskilt många som vill avslöja alla sina affärshemligheter i de här gruppsamtalen, så hela den idén är faktiskt helt felaktig i förhållande till det behov det ska fylla.

När det gäller tillstånd och tillsyn är det, precis som Karin Wanngård nämnde, väldigt viktigt att det sköts enkelt och på ett sätt som är rättssäkert. Men det ska också vara lätt att göra rätt. Det är lätt att begå administrativa fel eller små misstag, och då måste stadens inställning vara att man kan få rätta till det och så småningom återkomma när det är åtgärdat för att dra ett streck över det hela. Det är fullt möjligt inom nuvarande regelverk men tillämpas tyvärr inte fullt ut.

Det är också viktigt att vi har en god dialog med näringslivet, inte minst vad gäller trafikplaneringen där behoven i dag ofta är stora till exempel när det gäller att få information om olika avstängda vägar och möjligheter till leveranser och liknande. Avslutningsvis behöver vi utveckla Arlanda så att vi blir en internationellt tillgänglig stad.

Därmed yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 149

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Visste ni att Airbnb startade med att tre killar i San Francisco hyrde ut luftmadrasser i sin lägenhet för att ha råd med hyran och kallade företaget för Air Bed & Breakfast? I dag värderas företaget till över 70 miljarder dollar.

Ikea grundades när en 17-årig Ingvar Kamprad cyklade omkring och sålde tändstickor i Småland. I dag har det blivit ett företag som revolutionerat möbelmarknaden globalt.

Post-it-lapparna uppfanns av misstag när en forskare på 3M som försökte skapa ett superstarkt lim misslyckades, så att det blev lätt att ta av i stället. I dag hör det till världens mest sålda kontorsmateriel.

När jag startade företag berättade man om de här inspirerande historierna, och jag kommer ihåg det, för det är häftigt. Jag menar, vem vill inte förändra en hel marknad?

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Vem vill inte förändra världen med en liten idé som blir stor? Det är också häftigt att Stockholm i dag är så framstående. Vi har en av världens mest innovativa företagsmiljöer och flera kluster som är absolut världsledande. Det här måste vi ta vara på och stärka förutsättningarna för att de ska kunna fortsätta att förbättra världen med sina idéer.

Men jag kommer också ihåg att det var något som skavde lite i mig när jag satt på den där rådgivningen. Jag kände nämligen inte helt igen den här inspirationen om unicorns och att bli globalt ledande. När jag startade företag ville jag bara starta ett företag för att driva min passion i det lilla och låta det vara min sysselsättning. Jag tror att det är viktigt att vi kommer ihåg det, för om vi bara pratar om de här stora, världsledande exemplen riskerar det att leda oss fel. Missförstå mig rätt; det är otroligt häftigt med dessa innovationer, men samtidigt startas det 70 000 nya företag varje år i Sverige, varav 10 000 av dem i Stockholm, inom samhällets alla sektorer, inom service, handel, IT, teknik, nöjesliv och den gröna omställningen med flera. Bredden är otrolig, och företagens kraft är avgörande för hela samhället.

När vi i dag tar en ny näringslivspolicy för Stockholms stad är jag därför stolt över att den nya policyn har fokus på helheten. Det är en policy med en hög målsättning som ser till både de små och de enormt stora företagen – för vi har både och i Stockholm.

När vi tar den här policyn gör vi det med en samlad målsättning om att Stockholm ska vara Europas bästa stad att starta och driva framtidens företag i.

Ordförande! Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 150

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Europas bästa stad för företagande tycker jag låter som en väldigt positiv vision. Men då måste man ändå fråga sig hur ni har tänkt kring det här med Nyföretagarcentrum. Vi var båda på ett väldigt intressant samtal hos Företagarna, och som du kanske noterade var det som fick absolut mest applåder när vi var ett antal som kritiserade just de gruppworkshoppar som nu är införda i nyföretagarrådgivningen. Man vill helt enkelt inte delta i den typen av gruppterapi, och man vill inte avslöja sina affärshemligheter för andra företagare.

Hur kommer det sig att ni har infört detta och insisterar på att alla måste genomgå det här momentet, trots att det är den individuella rådgivningen som företagarna vill ha och som förmodligen skulle gagna nyföretagande i Stockholm mycket mer?

Anförande nr 151

Arvid Vikman Rindvall (S): Tack Jan Jönsson, och tack för den roliga liknelsen! Man undrar ju vilken terapi du brukar gå på om det är den typen av samtal som känner igen!

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Hur som helst är liknelsen inte särskilt välbeskrivande, för så här ligger det till: Genom att göra en omläggning av nyföretagarstödet i Stockholm gör vi det möjligt för ännu fler att få hjälp. Vi har nu sett till att det är lättare att komma in i en bred grupp där många får rådgivning samtidigt. Det är ingen gruppterapi, utan det handlar om att få kvalificerad rådgivning: Hur startar jag? Vilka farhågor har jag? Hur gör jag en affärsplan?

Det är ännu lite för tidigt att säga, men vi börjar se de första preliminära resultaten. Just nu ser vi att det inte är så många som vi hade trott som väljer att gå vidare med en enskild rådgivning – man tyckte att det där första gruppmomentet faktiskt räckte för det man behövde information om.

Här är vi alltså någonting på spåret när det gäller att hitta ett effektivare sätt att jobba så att fler kan få stöd. Och Jan, är det inte kul om gruppterapin slutar lyckligt?

Anförande nr 152

Claes Nyberg (C): Ordförande! Arvid, jag håller med om att beskrivningarna av de stora drakarna och unicorns är inspirerande, men det är egentligen inte det vi försöker åstadkomma. De som kommer med de helt ”disruptiva” idéerna kan såklart behöva en start, men de hittar ofta kapital ganska snabbt och får också internationellt stöd på ett annat sätt.

Det vi pratar om är i stället den stora gruppen företag – den absolut största gruppen som faktiskt bygger vår arbetsmarknad, som ser till att vi har kompetenser på alla nivåer som kan få arbete och där affärsidéer kan bygga ett familjeföretag och annat. Det är dem vi är ute efter, och det är där ni har monterat ned.

När du säger det här om gruppterapi – jag har också pratat med personer som har genomgått ett par av de här. De använder inte ordet, men det är precis det som de beskriver, och de upplevde det faktiskt inte alls som särskilt positivt. Jag har själv gått till en av de här rådgivarna för länge sedan. Då hade vi allmän information i grupp, men vi hade även alltid tillgång till enskilda samtal. Nu väljer staden vilket företag som får enskilda samtal. Hur ska det öka antalet småföretag där jobben växer fram?

Anförande nr 153

Arvid Vikman Rindvall (S): Tack, Claes! Jag tycker att vi tar en vända till om hur det såg med nyföretagarstödet och anledningen till varför vi gjorde om det: Det handlade just om de här småföretagarna som är seriösa och som behöver få rätt stöd. Ni hade byggt upp en kundvalsmodell där de företag som ville kunde skriva in sig i kundvalsmodellen och sedan erbjuda sitt stöd till staden. Vi hade över hundra olika leverantörer som gav stöd till stockholmare som ville starta eget. Vi kunde inte följa upp deras resultat, vi visste inte vilka som hade gått till dem, hur det hade gått vidare och om någon startade. Vi har också fått beskrivningar. Senast när vi hade en debatt hos Företagarna i förra veckan träffade jag en man som beskrev att han hade

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

varit hos en av de här oseriösa aktörerna på rådgivning som inte var seriös och som inte fyllde syftet.

Hörni! Företagande och drömmarna om framtiden är för viktiga för att vi ska låta dem hamna i klorna på någon som bara vill ta ut våra skattepengar på ett icke kvalitetsdrivande sätt. Därför är det bättre att vi har styrt upp det här och får ordning och reda och kan ge alla det stöd som de förtjänar.

Anförande nr 154

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Näringslivet är en partner och en möjliggörare för att möta fler av Stockholms ambitioner och utmaningar i det dagliga arbetet. Företag bidrar till staden bland annat som leverantörer, utförare eller anordnare av vissa kommunala verksamheter, till exempel som byggaktörer för bostäder, arbetsplatser och infrastruktur men också som en innovationskraft för att möta Stockholms ambitioner inom exempelvis miljö- och klimatområdet.

Med denna nya näringslivspolicy hjälper vi också företagen i deras miljö- och klimatarbete, och främjar småföretagande genom att till exempel etablera en väg in till staden genom stadsdelarna. Staden ska främja investeringar och etableringar inom miljöteknik, den gröna omställningen och stärka Stockholms roll som ett kluster för företagande inom hållbarhet.

Genom vår roll som upphandlare driver vi på utvecklingen av innovation och en hållbar och cirkulär ekonomi som stimulerar fler företag att minska sina utsläpp och införa hållbara affärsmodeller.

Stockholm ska också prioritera etableringar som främjar hållbar tillväxt, innovation, konkurrenskraft och arbetstillfällen. Vi ska främja hållbar stadsutveckling, grön omställning och cirkularitet och främja en trygg, sammanhållen och attraktiv stad.

Stockholms mångfald av näringsgrenar och den stora branschbredden ska värnas, samtidigt som vårt proaktiva och aktiva etableringsarbete särskilt i policyn ska prioritera startups och företag inom tech, life science, grön omställning, besöksnäringen och kulturella och kreativa branscher.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 155

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Även du, Martin, var ju med på det här trevliga samtalet, får man väl säga, hos Företagarna och hörde då också att reaktionen på gruppworkshopparna inte är särskilt positiv hos företagarna. De är faktiskt jättenegativa.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Ni har också bestämt vilka typer av företagsidéer som ska få företagarrådgivning, trots att vi hörde Arvid säga att det finns alla möjliga konstiga idéer från början som sedan har blivit väldigt stora företag.

Min fråga är därför: Varför vet ni bättre än företagarna själva vad de har behov av? Vittnesmålen från dem som var på det här samtalet med Företagarna var ju att det är den individuella rådgivningen som man vill ha. Man vill inte sitta och avslöja affärshemligheter tillsammans med andra i grupp.

Anförande nr 156

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Ja, jag var med på samma debatt. Jag noterade att det ändå i mångt och mycket rädde rätt mycket samsyn under samtalen, så det är kanske lite symtomatiskt att ni behövde lyfta fram det enskilda exemplet som kanske inte säger så mycket om helheten kring det. Vi får såklart titta på det.

Jag tycker dock att det är rätt inriktning att vi fokuserar mycket på de områden där Stockholm verkligen är starkt i dag. Det är inte tokigt alls. Det är inom startup, det är inom tech, det är inom life science, grön omställning, besöksnäring, kultur och kreativa näringar. Det är där Stockholm är världsledande i dag, så det är såklart där vi också ska prioritera, stärka och hjälpa ännu mer.

Anförande nr 157

C l a e s N y b e r g (C): Det finns en risk för upprepning här, men vi har ändå ganska svårt att förstå. Om det nu fanns brister i det upphandlingssystem som vi skapade tillsammans med Miljöpartiet när vi satt i majoritet, eftersom vi var ganska överens om att det behövde göras och att det skulle finnas lite större frihet i det – jag kan hålla med om att det säkert fanns brister i det systemet, men då går man in och gör justeringar i systemet. Man kastar inte bara ut det och börjar om.

Jag tycker ändå att ni är svaret skyldiga. Varför är det här viktigt? Nyföretagarrådgivningen ska ju fånga upp en bred grupp av samhällsaktörer, kanske personer som sitter med en affärsidé för sin familj eller som behöver hjälp att till och med klara av att vara enmanskonsult eller att bygga en verksamhet där man kan anställa de första en, två och tre personerna? Varför tycker ni då att det är viktigt att gå in och begränsa extremt hårt vilka typer av branscher, affärsidéer och områden och vad syftet för den personen ska vara i stället för att låta idéerna blomma? Varför?

Anförande nr 158

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag tror att ni missförstår. Det är alltså inga begränsningar, utan det här handlar om prioriteringar. Det är ju vissa områden som lyfts fram, som prioriteras, som ges extra stöd. Det innebär såklart inte att staden med de här policyerna inför begränsningar.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Vi noterar också att den här policyn välkomnas också av näringslivet. Svenskt näringsliv tycker att den är väldigt offensiv, bra och ambitiös. Den förra policyn var också helt okej, men den här policyn stärker ännu mer fokus på innovation, hållbarhet och miljö- och klimatarbetet, och det är vi såklart väldigt nöjda med.

Anförande nr 159

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! Det är svårt att förstå den här näringslivspolicyn och kanske framför allt den rödgröna spagaten som jag skulle vilja påstå att man försöker sig på.

Man säger sig vilja värna den fria konkurrensen men vill införa miljözoner som snedvrider just konkurrensen. Man säger sig vilja främja förbindelserna till och från Stockholm men förbjuder flygresor till och från Stockholm. Man säger sig vilja värna tryggheten för företagare men avskedar de bland företagarna väldigt uppskattade kommunala ordningsvakterna. Man säger sig vilja främja innovation men detaljreglerar så till den grad att det är svårt för innovation att hitta en plats i vår stad. Man säger sig vilja främja kommunikationen och framkomligheten men drar ned på parkeringsmöjligheter och leveransmöjligheterna.

Vi kristdemokrater gillar politik som är på riktigt och inte bara ord. Vi vill se fler ordningsvakter och tydligare trygghetsfokus i näringspolitiken, inte bara snacka om det. Vi vill ha fler flyglinjer till och från Arlanda än till och från Kastrup, inte bara snacka om det. Vi vill ha ett näringslivsråd där näringslivet får komma in tidigt i processerna, inte bara snacka om det. Vi vill återupprätta stödet till nyföretagarna så att de får stöd och rådgivning där det behövs som mest, inte bara snacka om det. Vi vill ha upphandlingsskolor så att även små och inte bara stora aktörer kan delta i våra upphandlingar, inte bara snacka om det.

Framför allt vill vi göra saker för ett blomstrande näringsliv i Stockholm, inte bara snacka om det!

Bifall till Kristdemokraternas reservation!

Anförande nr 160

C h r i s t i n a T u f v e s s o n (L): Ordförande, ärade ledamöter och åhörare! För oss liberaler är fri företagsamhet ett uttryck för individens möjlighet att förverkliga sina drömmar och en grundförutsättning för vårt gemensamma samhällsbygge. Det är genom företagens möjlighet att växa som jobb skapas. Fler jobb i växande företag betyder nya livschanser för människor, minskat utanförskap och i förlängningen ökade skatteintäkter, vilket i sin tur finansierar den gemensamma välfärden.

Vi liberaler tror att människors frihet gynnas av ett gott företagsklimat. Vår välfärd, vårt välstånd, en effektiv och inkluderande arbetsmarknad samt vår säkerhet och försvarsförmåga förutsätter framgångsrika företag. Vår frihet förutsätter

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

framgångsrika företag. Det råder oro i världen, vilket påverkar svenska företag negativt. Vi måste se till att underlätta för och uppmuntra såväl nyföretagande och småföretag som innovativa och forskningstunga företag med internationell potential.

Självklart ska Stockholm ha Sveriges bästa företagsklimat. Stockholm behöver ha ett förhållningssätt där företagarna ses som partner och möjliggörare, inte som problem. Det ska vara lätt att vara företagare i Stockholm. Majoriteten av alla företag i Stockholm är små och medelstora företag med färre än 250 anställda. De har en avgörande betydelse för Stockholms tillväxt. Vissa av dem hamnar kanske så småningom på Stockholmsbörsens Large Cap, för vilket det bland annat krävs ett marknadsvärde om minst 1 miljard euro. Flera av dessa svenska företag är nu världsledande på sina respektive områden, vilket betyder mycket för vår gemensamma välfärd.

Alla stora företag har någon gång startats som små företag för att någon eller några haft idéer som de trott benhårt på och varit beredda att arbeta mycket hårt för att förverkliga. Därför bör stödet till nyföretagande och entreprenörskap inte försvagas utan i stället förstärkas. Det är inte självklart att det går bra för företagen i Stockholm, men det är av fundamental betydelse för oss alla att företagandet i Stockholm är framgångsrikt.

Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 161

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Sedan vänstermajoriteten tog makten ser vi fler konkurser, stigande arbetslöshet, minskad tillväxt och minskat nyföretagande i Stockholm, detta samtidigt som Tidöregeringen ytterligare har ökat regelbördan och byråkratin för företagen. Det nästan ett år försenade förslaget till näringslivspolicy ger sken av höjda ambitioner, men verkligheten är en annan. Fortfarande är det nämligen bara en av tre nyföretagare som är kvinnor, och unga – vet vi och ser – har väldigt låg kunskap om att starta och driva företag.

Den lokala nyföretagar- och näringslivspolitikerna ser alltmer ut att vara en ren arbetsmarknadsåtgärd i vissa delar. Det visar vilken märklig syn ni har på vad ett företag är och vad företagande ger samhället och staden. Tydligast har vi sett detta genom beslutet att i praktiken lägga ned nyföretaganderådgivningen, som nu i stället får en väldigt stark begränsning. Jag citerar från stadens webbsida som jag plockar fram nu: ”Genom vårt affärsutvecklingsprogram får du som har en grön idé eller utländsk bakgrund möjlighet att utveckla din affärsidé i grupp och med individuell coachning.” That’s it. Nyföretagande i Stockholm som lever på servicenäring är mycket, mycket större än så.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Allt ges till ett fåtal platser på fasta datum i grupp där staden sedan ensidigt fattar beslut om vilka som får chansen till individuell rådgivning. Endast en enda grupp är så här långt planerad att starta 2026; jag har ringt och kontrollerat detta senast i dag.

Fanns det brister ska det förstås justeras, men detta är faktiskt en total dränering. Centerpartiet vill i stället att Stockholm ska se till att företag inte slussas runt i sina kontakter med staden, något som nu sker ofta, utan få en enda väg in till en lots eller en kontaktperson. Det ska också göra den löpande dialogen med de många företagen bättre och djupare.

Vi behöver ha ett större fokus även på trygghetsfrågor för att förebygga rån, hot och våld mot företagare, något som är ett stort problem hos många av våra familjeföretagare inom servicenäring och handel. Vi behöver också förbättra samverkan mellan stadens skolor och företag, exempelvis genom möjlighet att sommarjobba som egen företagare – det skulle vara utmärkt för många elever att kunna göra det som en förlängning av sina UF-företag.

Företagarna är våra främsta jobbskapare och ska känna att staden står på deras sida i kampen mot regelkrångel, byråkrati, bedrägerier och brottslighet. Där har vi långt kvar att gå. Och när vi pratar om arbetsmarknad är det förstås så att långtidsarbetslösa i stället främst ska få stöd att läsa in gymnasiet eller utbilda sig till ett specifikt bristyrke, samtidigt som vi stärker sfi och stärker kraven på att den som får bistånd ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Men här finns en generell och olycklig sammanblandning mellan näringslivspolitik och arbetsmarknadspolitik.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 162

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Jag känner ett behov av att säga någonting mer om det nyföretagarstöd som vi har i staden, eftersom det kommer tillbaka nu i debatten. Det tidigare system som vi hade handlade inte om att ge bäst stöd till dem som ville starta företag utan om att ha så många olika företag som möjligt i systemet, Claes Nyberg. Det är lite symtomatiskt; även i de debatter vi har nu, till exempel budgetdebatten, argumenterar ni genom att säga att stödet till Nyföretagarcentrum har dragits in. När vi hade över 100 aktörer var Nyföretagarcentrum en av de aktörerna. Nyföretagarcentrum finns i nästan hela landet och är erkänt skickliga på att ge stöd till nyföretagare. Nu har vi i stället gjort en upphandling för att sikta på kvalitet och hitta dem som kan ge bäst stöd. Nyföretagarcentrum hör till de två som har vunnit den här upphandlingen i staden och fortsätter att kunna arbeta med nyföretagarstödet. Det här är ett sätt att ta ansvar för att fler ska kunna få den mest kvalificerade rådgivningen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 163

C l a e s N y b e r g (C): Nej, Arvid, jag har varken i budgetdebatten eller nu pratat om Nyföretagarcentrum. Jag har verkligen inte gjort det. Jag vet precis vad det är jag pratar om. Jag har själv gått där i rådgivning förut. Det handlar inte alls om det. Du påstår även i den här debatten att det är det vi pratar om, men det är det inte alls. Det jag pratar om är nyföretagarrådgivning.

På stadens webb står det inte ens att ni erbjuder nyföretagarrådgivning. Det heter inte så, utan det heter affärsutveckling för dem som har utländsk bakgrund eller en grön affärsidé. Det är faktiskt det ni erbjuder. Ni har egentligen i grunden låtit det bli en ren arbetsmarknadsåtgärd i stället. Jag har självklart inget emot att ge nyföretagarstöd till gröna affärsidéer, och givetvis ska vi göra det även till personer med utländsk bakgrund. De behöver verkligen stöd att komma in, och många kan skaffa sig egen försörjning. Det var också målet med det förra systemet.

Jag kan helt hålla med om att det fanns brister i det tidigare systemet. Den utvärdering som gjordes tycker jag att alla ska läsa. Det påstås att det inte har gjorts någon utvärdering, men det gjordes en av SBR. Där står det att man uppnådde de flesta av de mål som handlade om att nå just de här grupperna. Bland dem var det fler som deltog i nyföretagarrådgivning då.

Anförande nr 164

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande! Bakom varje framgångsrikt företag finns det väldigt många små företag. De stora företagen är beroende av mindre underleverantörer, restauranger, speditörer, åkerier, cateringfirmor och mycket mer. Kanske är det för att jag är något så ovanligt som en vänsterpartist som kommer från det privata näringslivet och har arbetat i företagsnätverk som jag känner mig ganska trygg när jag säger att jag vet några saker som det privata näringslivet gillar. Oavsett om det gäller ett multinationellt bolag, ett Large Cap-bolag eller den lokala cykelverkstaden behövs tydliga spelregler och långsiktiga politiska överenskommelser som gör att näringslivet vågar investera. Att vi i Stockholms stad i den här policyn vågar prioritera miljöteknik, förnybara drivmedel och besöksnäring gör att vi tydliggör för företag vad som gäller, så att de vågar fatta de investeringsbeslut som de annars kanske skulle tveka inför.

Företag vill ha ambitiös klimatpolitik. Företag vill ställa om, men de bromsas av den rådande klimatpolitiken från regeringen. I vårt rödgröna Stockholm håller vi kvar en ambitiös klimatpolitik, och det gynnar företagen. Att det offentliga går före gynnar ambitiösa företag och gör det lätt att göra rätt. När staden tar tag i oseriösa fastighetsägare och bedriver gemensam tillsyn underlättar man för de företag som vill göra rätt för sig.

Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag till ny näringslivspolicy. Den har tydliga mål och tydliga uppföljningsmekanismer och förenklar företagens vardag. Men

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

jag vill också understryka att den här näringslivspolicyn inte är allt som staden har. Stadens politik för näringslivet är så mycket större än en policy. Den syns i vår bostadspolitik, i vår klimatpolitik och i hela stadens budget.

Anförande nr 165

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack så mycket för ordet! För två veckor sedan var alla partier inbjudna till Företagarnas debatt för att diskutera företagarpolitik, framför allt småföretagarpolitik. Det är ett branschförbund i Stockholms stad som samlar ihop alla småföretagare, och det är framför allt dessa som träffas av den här strategin. Vänsterpartiet var det enda parti som inte fanns företrädd där. Då undrar jag om det har att göra med att ni inte vill vara med i de här sammanhangen och inte vill träffa de här företagen. Eller var det helt enkelt så att era 3 heltidsarvoderade borgarråd och 16 kommunfullmäktigeledamöter inte hade tid eller lust att närvara?

Anförande nr 166

Borgarrådet B u t r o s (V): Jag var den som skulle närvara, Gabriel Kroon. Jag kan inte säga annat än att anledningen till att jag inte var med var att jag hade två sjuka barn hemma. Det är alltså helt enkelt vab-november som är svaret på den frågan.

Anförande nr 167

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Stockholm är den fantastiska stad den är tack vare århundraden av innovationer, idéer och strävsamhet. Det är tack vare företag som Stockholm är Stockholm. Det är tack vare företag som vi över huvud taget kan stå här i de flesta av debatterna. Utan skatteintäkter finns det faktiskt inte så mycket pengar att fördela eller att prata om över huvud taget. Utan Stockholms företagare – ingen skola, ingen vård, ingen omsorg. Så enkelt är det.

När vi styrde den här staden hade vi grönbå som mål att Stockholm skulle ha Sveriges bästa företagsklimat. Ur vissa aspekter hade redan Stockholm det. Att det är nära till ett stort kundunderlag och att det finns närhet till några av världens bästa universitet skapar också goda förutsättningar för dem som vill starta eller driva ett företag i Stockholm eller få ett företag att växa här.

Men någonting håller på att hända i Stockholm. Vi är vana att Stockholm går som tåget, oavsett om det är pandemi, finanskris eller krig i världen. Men i det Stockholm som Socialdemokraterna leder är arbetslösheten högre än i resten av landet. Nyföretagandet är lägre nu än på drygt 15 år och minskar mer här än i resten av landet. Tusentals företagare menar att den inställning och hjälp som man förväntar sig från staden har blivit sämre – inte för att tusentals företagare över en natt skulle ha börjat ägna sig åt oegentligheter utan för att man upplever att staden har gjort det till sin uppgift att leta fel även bland dem som försöker göra rätt för sig.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Ni i majoriteten har med all önskvärd tydlighet visat att ni har övergett idén om att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. Ni har strukit den målsättningen och ersatt den med att vi ska ha en stad med hållbar tillväxt. Det här är en olycklig ambitionssänkning som riskerar både vårt välstånd och vår välfärd.

Fru ordförande! Företagare efterfrågar inte fler administrativa processer eller politiska pekpinnar. De efterfrågar en stad som är en möjliggörare, en stad där det är lätt att göra rätt. Men de möts i stället av en tillståndsdjungel och en nedlagd näringslivsrådgivning. De möts av en majoritet som motarbetar livsviktig infrastruktur som flyget, vår port till världen, och för den delen Östlig förbindelse. Det är en majoritet som höjer skatterna och aktivt bekämpar och baktalar de företagare som stöttar våra barn i skolor och förskolor eller vårdar och tar hand om våra äldre.

Moderaternas alternativ är tydligt. Vi vill inte ha en policy för misstro utan en företagspolitik som är byggd på tillit och ambition. Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anförande nr 168

Arvid Vikman Rindevall (S): Jag blev lite förvånad när jag såg er reservation i kommunstyrelsen, Christofer Fjellner. Ni skrev att vi skulle ha en ambitionssänkning för att ni inte hittade just målsättningen att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat, vilket var det mål ni satte upp tidigare. Svaret på varför det är så är ganska enkelt. Vi har ju höjt målsättningen. Vi har sett att Stockholm i dag konkurrerar på en internationell marknad som är både europeisk och global. Därför har vi sagt att Stockholm ska ha Europas bästa företagsklimat. Vi har höjt ambitionerna för att vi har sett att det behövs. Det blir inte rättvisande att jämföra oss med mindre kommuner runt om i Sverige. Det är det enkla svaret. Jag hade kanske trott att ni inför dagens debatt skulle ha läst den slutliga produkten och sett att det är en höjd ambition som ligger framför oss och inte ett borttagande av det tidigare målet.

Anförande nr 169

Borgarrådet Fjellner (M): Så ni har höjt ambitionsnivån? And how is that going? Ni har ju fallit som en sten i varenda företagsrankning, Arvid Vikman Rindevall. Stockholm är en fantastisk stad för företagare, men inte tack vare er utan trots er, trots att ni bekämpar de företag som faktiskt tar hand om våra äldre och utbildar våra barn.

Stockholm Business Region påpekade att den tidigare målsättningen om Sveriges bästa företagsklimat 2025 var syftesdrivande och motiverande. Att ersätta den med att Stockholm ska vara en stad med hållbar tillväxt – ursäkta mig, det är inte det som gör att Stockholm får Europas bästa företagsklimat. Det är en politisk pekpinne. Ni vill tala om för företagarna vilken typ av företag ni vill ska starta i Stockholm. Men entreprenörskap funkar alltså inte så.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 170

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för ordet! Man blir inte en näringslivsvänlig stad bara för att man uppdaterar en näringslivspolicy, utan man blir det genom de stora beslut som fattas i och med budgetarna. Man blir det genom att hålla nere kommunalskatten, vilket det här styret inte har gjort. I stället har man höjt den två gånger under mandatperioden. Man blir det genom att se till att kollektivtrafiken – pendeltågen, bussarna och tunnelbanan – går i tid. Det ligger visserligen inte på Stockholms stad, men de socialdemokratiska kollegorna har misslyckats med detta i regionen. Man blir det framför allt genom att minska regelkrånglet för företagen. Det har inte det här styret gjort någonting för att hjälpa till med.

Jag tror inte att det finns ett enda exempel på att det tagits fram en stor strategi, riktlinjer eller en handlingsplan och det här styret har sagt: Hörni, det är för mycket regelkrångel i detta – låt oss dra tillbaka det! Låt oss avskaffa det här dokumentet, som vi har tagit fram politiskt, för att vi vill hålla nere den administrativa bördan! Nej, i stället har man pressat ut nya riktlinjer, visioner, ambitioner och strategier i rekordfart. Och varje ny strategi är ju en pålagd administrativ börda som företagen måste hantera. Jag ser inte hur ökade regler kan leda till att man blir en mer näringslivsvänlig stad.

Framför allt vill jag framhålla hur man har behandlat flyget från den här majoritetens sida. Man har varit negativ till både Bromma och Arlanda och pratat om att alla ska åka tåg. Glöm inte att vi är ett land i den norra delen av jordklotet! Det är svårt att åka tåg överallt. Hade Stockholm legat i Centraleuropa hade det kanske varit annorlunda. Men vår stad finns i Sverige, som hör till de nordligaste länderna i världen.

Vi sverigedemokrater vill avslå den här strategin. Det som vi vill se är en helt annan plan, med regelförenklingar. Vi vill att man drar tillbaka de många dokument som ni har tagit fram på miljösidan och på andra sidor. Vi vill se till att man arbetar mycket mer riktat för att få mer EU-pengar till våra företagare. Det finns ju regioner som får delinvesteringar från EU för nyföretagarsatsningar, till exempel när en företagare ska skaffa material för att starta ett företag. Det finns i stort sett inte i Stockholms stad. Vi måste vara mycket mer på tårna för att söka EU-pengar och ge våra företagare förutsättningar att också få hjälp finansiellt.

Ni står här och använder ord som att vi ska vara den bästa huvudstaden i Europa och så vidare, men det är någonting ni bara pratar om. Jag kan inte se att ni skulle ha gjort någonting konkret som faktiskt hjälpt företagen. De små grejer som ni kunde ha gjort utan att betala för dem själva, som just att jobba mer med EU-medel, har ni tyvärr inte gjort. Det har saknats helt.

Sedan tycker jag att det är väldigt intressant med det som centerpartisten just sa om det här med Nyföretagarcentrum och hur man ensidigt har riktat in verksamheten mot utlandsfödda. Det är såklart väldigt beklagligt. Vi vet alla att kunskapen och nyföretagandet sitter hos alla stockholmare, inte bara utlandsfödda. Med det sagt yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 171

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Gabriel Kroon står här och räknar upp en massa saker som han anser att företagarna efterfrågar. Men till det som de efterfrågar mest hör fler billiga lägenheter. Den kompetensbrist som företagarna möter i Stockholm, bristen på möjligheten att anställa för att expandera sina verksamheter, hör ihop med den bostadsbrist som vi ser i Stockholm.

Ni sverigedemokrater vägrar bygga, Gabriel Kroon. Ni har någon principiell inställning. Ni kanske anser att Stockholm är färdigbyggt. Ni vill inte se fler lägenheter – framför allt inte hyresrätter, för då kommer skygglapparna fram direkt. Hur tror du, Gabriel Kroon, att våra företag ska kunna rekrytera när det inte finns någonstans att bo?

Anförande nr 172

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för ordet! Det finns väldigt många detaljplaner för utveckling av Stockholm, och många av dem står vi bakom. Vi står bakom att bygga tiotusentals nya bostäder i Stockholm. Sedan finns det många detaljplaner som har beslutats men inte genomförts, och vi står bakom även en hel del av dem. Det här handlar inte om att vi på något sätt skulle begränsa tillförseln av bostäder.

Jag vänder mig starkt emot att vi ska bli en attraktiv stad genom att bygga enkla bostäder. Det man får är så kallade miljonprogramsområden. Det är enkla industriellt producerade bostäder med låg kvalitet som blivit intryckta. Det leder till utanförskap och segregation. Hur ska vi då kunna attrahera internationella företag med människor med goda inkomster, höga krav på sin levnadsmiljö och höga krav på att vara nära naturen, Karin Wanngård? Det som du säger till dem är: Här har du en lägenhet i Rinkeby – var så god och bo där! Men det är klart att man väljer bort att bo i det området. Det är ingen hemlighet. Folk vill gärna bo i småhus. Man vill gärna bo i radhus. Man vill gärna ha nära till grönska. Man vill inte ha kriminalitet utanför sin dörr. Allt det här har ni misslyckats med under mandatperioden.

Anförande nr 173

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Man slås faktiskt lite av förvåning när man läser delar av det här dokumentet. Ni i majoriteten skriver i ärendet att det är effektiv myndighetsutövning och god företagsservice som behövs. God infrastruktur och bra framkomlighet har finansborgarrådet slagit fast att vi måste ha. Men detta är precis motsatsen till den politik som det rödgröna styret faktiskt driver.

Ni pratar om internationell tillgänglighet. Men det finns exempelvis inget styre som har varit så emot att bygga ut Arlanda som det här. När vi pratar Östlig förbindelse är det alldeles uppenbart: Näringslivet skriker efter hållbara långsiktiga spelregler, men ni spottar dem rakt i ansiktet och säger: Vi skriver under det här dokumentet – och nu, kolla här, haha, det spelar ingen roll!

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Ni säger aktivt nej till statliga miljarder för att förbättra Stockholms infrastruktur. Men det är uppenbart att ni inser att ni måste skriva till näringslivet att det här är någonting som behövs. Vi måste ha en fungerande infrastruktur, men ni verkar rakt emot det.

Det är någonting märkligt med att ni avfärdar de mätningar och jämförelser som görs mellan kommuner, exempelvis den från Svenskt Näringsliv. Där är Stockholm nu på plats 151, fast vi borde vara på plats 1. Då undrar jag: Vad är det exakt som ni inte håller med om i de här mätningarna? Till det som jag vet att man kollar på hör exempelvis hur en kommun jobbar med konkurrensutsättning. Jag förstår – det kanske är så att ni ideologiskt helt enkelt är rakt emot att konkurrensutsätta.

Ni tar tillbaka verksamheter i egen regi. Vi har beräknat att detta kommer att kosta skattebetalarna 100 miljoner kronor per år i ökade utgifter. Alla de här ideologiska projekten som ni håller på med, där ni drar tillbaka till egen regi, kommer att innebära sämre service och sämre kvalitet för medborgarna. Det kommer att bli dyrare för skattebetalarna, vilket också i ärende efter ärende är uppenbart när ni tar de här besluten. Även där kanske det är så att ni avfärdar de här mätningarna just för att ni inte ens tycker att vi ska ha en god konkurrens.

Min reaktion blir: Stå för det då! Skriv då inte till näringslivet! Det är i grunden en ganska falsk text ni klubbar igenom. Ni bedriver ju inte den här typen av politik. Det jag verkligen skulle vilja skicka med er är: Lyssna på vad företagarna faktiskt skriker efter! Det är ju just kommunens service, bemötande och attityder mot företagandet som uppges vara det allra sämsta när man frågar företagarna själva. Det tror jag att ni vet, om ni faktiskt har träffat någon av dem. Det är det de skriker efter: Ge oss en bättre attityd! Se till att tjänstemän och politiker hittar lösningen i stället för att bara hitta problem när vi hör av oss!

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 174

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Det var synd att du behövde gå tidigare från den debatt som vi hade hos Företagarna och som vi hört om under kvällen, Dennis Wedin. De sa nämligen någonting himla viktigt: Företagarna vill ha mer samsyn, mer handlingskraft och mindre käbbel. I den här salen är det faktiskt Moderaterna som hade behövt höra detta allra mest beträffande företagsklimatet. Gång på gång har vi här påvisat vilka undersökningar som finns. När vi frågar företagarna i Stockholm får vi höra att företagsklimatet blir bättre. Särskilt har man sett att det går uppåt när det gäller attityderna till politikerna och tjänstemännen.

Men om ni inte lyssnar på oss när vi säger det kan man tänka sig att ni kanske hade kunnat lyssna på er egen podd. Det gjorde jag. Där var Handelskammaren med. Ni ställde den lite ledande frågan: Det sjunker när det gäller företagsklimatet – vad beror det på? Då svarade Handelskammarens företrädare: Jag känner faktiskt inte igen den

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

bilden – det är inte den bild våra medlemmar ger. Varför lyssnar ni inte på Handelskammaren, Dennis Wedin?

Anförande nr 175

Borgarrådet W e d i n (M): Återigen väljer du av ideologiska skäl att helt avfärda exempelvis Svenskt Näringslivs jämförelser, Arvid Vikman Rindevall. Stå för det! Säg att du inte vill ha konkurrens! Det är ju faktiskt det din politik innebär. Skattebetalarna ska behöva betala 100 miljoner kronor mer per år för att ni drar tillbaka till egen regi. Då tappar man i företagsrankningar. Det är inte så att ni säkerställer att upphandlingarna ska bli bättre, utan de ska inte göras alls. Det är viktigare för er.

Företagarna skriker efter mindre käbbel. Jag tror att du är väldigt skev i ditt lyssnande om du tror att det som de stör sig på är oppositionens kritik när vi säger att det behövs bättre attityder gentemot företagandet. Det handlar om att du inte lyssnar. Du förstår inte riktigt att det är dig de vänder sig till. Handelskammaren kämpar ju ihjäl sig för att ni ska komma på deras möten, för de vill att ni ska förstå deras förutsättningar. De skriker efter effektiv myndighetsutövning, god infrastruktur och internationell tillgänglighet. De vill att ni ska bedriva sådan politik, men det gör ni inte. Ni sviker Stockholms företagare.

Anförande nr 176

M a t s J o h n s s o n (SD): Ordförande! Jag ber om ursäkt för att jag förlänger debatten. Klockan är nästan nio. Egentligen tänkte jag först begära replik på Arvid Vikman Rindevalls inlägg. Men jag tryckte för sent. När jag satt och funderade på det kom jag fram till att det jag hade att säga egentligen ändå var mycket större än vad som ryms i en replik.

Jag tyckte att Arvid hade ett väldigt bra exempel med Airbnb i San Francisco. Jag har hört någon liknande historia om det. Det är likadant med Kamprad i Småland. Men problemet är väl egentligen att detta inte är något som vi kan upprepa i dag. Om jag pumpar upp luftmadrasser och lägger i mitt vardagsrum och hyr ut sängplatser där blir jag vräkt. Man kan inte göra sådant längre, för det är för mycket regler. När det gäller att sälja tändstickor är det inte det som är grunden till Ikea; det var fråga om svält och hunger. Man var helt enkelt tvungen att försörja sig. Vi har haft många förfäder som sålt tändstickor och skosnören, men inte för att de skulle bli rika utan för att de ville ha någonting att äta.

Vi kan titta på statistik – Stockholm är en innovativ stad. Ja, så är det, men inte för att ni har en bra politik utan för att vi i Stockholm har stora företag som är innovativa i sig själva. Orsaken till att vi har stora företag i Stockholm är inte att vare sig regeringen eller ni har bra politik utan att de bildades för 100 år sedan, när det var låga skatter, låga löner och höga vinster. Vi kanske inte vill upprepa det i dag. Därmed kan vi säga att tiderna har förändrats.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

En annan sak som gör att det är mycket innovation är att vi har många universitet och högskolor i Stockholm, speciellt Tekniska högskolan. Egentligen är det väl så att politiken i Stockholm inte stimulerar innovation. Det är inte kritik av er politik i sig, men det är lite oärligt att använda statistik för att framhäva någonting som man inte gör. Regeringen gör ju samma sak där. Regeringen säger: Vi är så duktiga på allting. Men det är egentligen gamla förtjänster.

För att vi ska kunna ha mycket innovation behöver vi ha en politik för att stödja företagande. Flera har nämnt detta tidigare, så jag ska inte gå så djupt i det. Men en gemensam faktor som de flesta brukar nämna är kommunikation. Vi behöver möjligheter till bra trafik. Vi måste ha flyglinjer till Stockholm och även en bra hamn. En annan sak som också är viktig är skatt, men det är staten som styr detta.

För 20 år sedan var jag med och försökte få hit ett forskningsinstitut till Stockholm inom neurovetenskap. Vi hade en lång lista av förslag för att försöka sälja in oss. Det som gav mest uppmärksamhet var att vi hade många stora universitet och högskolor med duktiga människor, att vi hade bra förskolor med låga kostnader – det tyckte folk om – och att vi hade låg brottslighet. Så var det för 20 år sedan.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 24 Reviderat inriktningsbeslut för Projekt Klara City View (fastigheten Norrmalm 4:41)

Anförande nr 177

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Jag vill börja med att säga att jag tycker att Klara City View i grunden är ett väldigt bra projekt. Det läker en av de mest otillgängliga platserna i City och skapar kontor, liv i bottenvåningar och en bättre koppling till vattnet. Om det skulle ha undgått någon: Centerpartiet gillar överdäckningar. Helst hade vi velat överdäcka hela Klarastrandsleden ända bort till Karlberg. Men som föredragande finansborgarråd skriver är projektekonomi i det här projektet skakig.

Finansborgarrådet uttrycker sig dessutom så här i ärendet: ”Det är ... av största vikt att ... exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden arbetar för att öka den planerade byggrätten.” Då kan man undra om föredragande borgarråd inte har pratat med sina kollegor i nämnden. I stadsbyggnadsnämnden beslutade vänsterstyret nämligen att man ska minska byggrätten genom att dra tillbaka volymer och sänka paviljonger bara för att man på ett visst ställe på en viss gata i en viss vinkel ska kunna se hela Stadshuset.

Nej, vi i Centerpartiet är inte rädda för att säga: Bygg i stället högre! På den här platsen kan byggnaden utan problem ligga minst i nivå med Waterfronts volymer. Det skulle ge fler arbetsplatser och bättre projektekonomi och göra att vi faktiskt kunde ta vara på potentialen i en av innerstadens mest centrala tomter. Ska vi lyckas skapa en attraktiv mötesplats vid vattnet måste vi också ta ett större grepp om trafikmiljön runt Klara sjö. Åtgärder man inte trafikspagettin med alla dessa påfartsramper kommer kajen även fortsatt att vara ungefär lika inbjudande som – ja, låt mig säga Järnvägsparken. Stockholm kan faktiskt bättre, eller hur, Karin Wanngård? Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation.

Anförande nr 178

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Projektet är i grund och botten välkommet för det här området. Det vill jag bara slå fast. Det är bra att området kring Klara sjö rustas upp. Som bekant har vi dock lite medskick kring detta, och dessa skulle jag vilja lyfta fram även här.

Det handlar inte minst om trafiksituationen, som vi behöver ta hänsyn till i den fortsatta processen. Det här är av ytterligare vikt exempelvis på grund av att det sedan man började kolla på detta har gjorts ganska stora omläggningar av trafiken i närområdet, vilket skapar större påfrestningar för trafikflödena. Vi behöver ta hänsyn till detta.

De föreslagna förändringarna av körvägarna i området innebär att ett flertal avfarter tas bort. Bland annat kommer Norra Klarabergskopplet och avfarten från Blekholmstunneln mot Tegelbacken att utgå. Inte minst kommer då södergående trafik

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

att omdirigeras och hänvisas till avfarten vid Kungsbron. Det innebär alltmer biltrafik, inte minst i bostadskvarteren runt Kungsholmen. Det här gör oss väldigt bekymrade, för det går i linje med andra projekt där vi ser att trafikflödena, framför allt biltrafiken med dess utsläpp, på samma sätt skulle tryckas ut mot boendekvarteren. En försämrad framkomlighet och mer trafik i bostadskvarteren innebär försämrad luftkvalitet och alltmer buller för allt fler stockholmare.

Omdirigeringen vid Klara sjö är inte den enda försämring av framkomligheten som föreslagits. Vi har även exempelvis miljözon klass 3. Jag vill dock inte väcka den diskussionen nu när alla är lite trötta så här mot slutet av kvällen. Men omdirigeringen försvåras ytterligare av de åtgärder vid Tegelbacken som just nu pågår.

Mot bakgrund av allt det här krånglet – ställ er frågor om detta! Jag skulle verkligen vilja att man vågar lyfta på några stenar som man inte lyft på tidigare. Att det här projektet bara tickar på har jag väldigt stora farhågor kring. Dessutom redovisar lönsamhetskalkylen i dag ett nettovärde på 0 miljoner kronor inklusive nedlagda nettoutgifter med en täckningsgrad på 100 procent. En projektbudget i balans kommer alltså att bygga på ett antagande om ett bygge som är större än vad som redovisats i plansamrådet. Det här är viktigt. Kolla på de ekonomiska förutsättningarna, och kolla på den trafikpåverkan som det här kommer att ha!

Med de medskicken önskar jag yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 179

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Det här är ett reviderat inriktningsbeslut för Klara City View, som förnyar en bullrig och märklig trafikplats mellan Stockholm Waterfront och Klara sjö på Norrmalm. Vi bygger en kontorsbyggnad med publika bottenvåningar, restaurangpaviljong, gång- och cykelbro till Klara Mälarstrand, upprustad kaj med torg och bullerskydd – allt detta genom den överdäckning som Jonas Naddebo föredömligt redogjorde för. Det här reviderade inriktningsbeslutet höjer utredningsbudgeten.

För att sammanfatta: Stockholm är en fantastisk stad, men när just den här delen planerades och byggdes blev det inte jättebra. Nu korrigerar vi en del av detta, även om det fortsatt finns mycket kvar att göra. Beslutet är rätt för att det läker ihop staden, helt i enlighet med den ambition som finns för City. Det minskar buller och partiklar, stärker vattenkopplingar och skapar trygga mötesplatser i bästa kollektivtrafikläge, samtidigt som det långsiktigt höjer tomträttsavgälderna i enlighet med verkliga markvärden. Det ökar också folkliv och trygghet och är en första del i att överbrygga 1960-talets trafiklandskap.

Angående den kritik som har framkommit mot förslaget: Moderaternas trafikoro hanteras genom utredningar. Det är fråga om viss acceptabel påverkan och nord- och sydförbättringar utan regional effekt. Liberalernas reservation, som i mycket handlar

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

om en ”bostadsswitch”, är i grunden väldigt sympatisk, men vi kan inte gå fram med detta med anledning av rådande ekonomiska läge. Vi gillar dock idén. Centerpartiets volymförslag är, för att hänvisa till Naddebo själv, i grunden bra. Vi får hantera det vidare. Men det förslag som vi har just nu stärker Stockholm långsiktigt. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 180

J o n a s N a d d e b o (C): ”Det är ... av största vikt att ... exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden arbetar för att öka den planerade byggrätten”, skriver föredragande borgarråd. Det jag hör i talarstolen är också att ni vill göra detta, Anders Österberg. Ändå låter ni era ledamöter i stadsbyggnadsnämnden minska byggrätten och göra det svårare att få ihop projektekonomin, . Det är lite oklart vad ni egentligen vill när ni går fram med de här dubbla budskapen.

Från vår sida vill vi gärna att man tar i och bygger lite högre när man ändå ska bygga på en ganska komplicerad plats. Det är en ganska stor trafikspagetti. Jag tror att de här våningarna kan behövas. Vad säger du till dem som utöver mig är oroliga för tvetydigheten i det här ärendet? Kanske är det bara jag som är orolig. Men du kan väl i alla fall kommentera hur det blir? Blir det en ökad planerad byggrätt, eller blir det en minskad byggrätt? Vilket är sossarnas svar i den frågan?

Anförande nr 181

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Det är helt uppenbart vad vi vill. Vi vill läka ihop Stockholm. Vi vill se till att den här platsen överbryggas, och det här är ett bra första steg. Frågan är egentligen vad Naddebo vill. Vill han vara kvar i gänget som inte vill bygga, eller vill han komma till oss, som faktiskt vill bygga?

Anförande nr 182

B j ö r n L j u n g (L): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Vet ni vad man säger i det här huset? Jo, man ska hålla sig väldigt väl med dem som tidigare hette intendenterna. Nu spillde jag ut vatten vid min plats för att jag inte har något eluttag; jag snubblade på min egen datorsladd. Ja, så kan det gå. Men intendenterna blir inte glada när man talar om att det är lite fel här och var i huset.

Lika mycket fel har tyvärr alla andra i den här salen. Som vanligt är det bara vi i Liberalerna som har rätt. Nu är det så här: Vi har hela tiden sagt att vi ska hävda våra inriktningsprogram och våra styrdokument. Vi har till och med behövt motionera om det, och vi har fått beröm av stadsbyggnadskontorets ledning för att vi håller styvt på de inriktningsdokument som vi fattar beslut om här i fullmäktige. Det är så att vi har ett program för City där det tydligt står att vi ska ha bostäder i City. Men plötsligt har alla glömt det. Vi har behövt motionera om det och inkomma med skrivelser, och nu säger jag det igen. Vi har också skrivit det i vår reservation. Som enda parti vill vi ha bostäder även på den här platsen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Som alltid – nu tittar jag på borgarrådet Lindhagen – har vi också frågan om allt det här med bullret och partiklarna. Jag håller helt med; vi måste vara försiktiga med hälsan. Men här är inte det problemet. Det är inte ens ett säkerhetsproblem. Det går att bygga bostäder här, men ändå vill ni inte. Det är jättetråkigt. Och sedan läser man det finstilta. Man blev ju lite glad åt att den här byggrätten inte fick svälla. Nej, nu ska det bli ännu större! Det ska bli större, och det ska inte bli några bostäder. Nej, hörni, det här är ju alla fel! Ska vi få ett Waterfront 2.0 på den här platsen? Utan bostäder? Utan någonting annat än ytterligare en byggnad som skymmer det här vackra, fantastiska huset? Nej, hörni! Rösta på Liberalernas reservation i kommunstyrelsen! Bifall till den!

Anförande nr 183

A r o n M o d i g (KD): Tack för ordet! Från Kristdemokraternas sida står vi bakom projektet, men vi har tillsammans med Moderaterna en reservation som innehåller några medskick kring trafiksituationen. Jag yrkar bifall till den. Jag tänker inte upprepa argumentationen utan ställer mig bakom Dennis Wedins anförande.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 26 Lekvärdesriktlinjer – utformning av förskole- och skolgårdar

Anförande nr 184

Borgarrådet Mattsson (V): Ordförande och fullmäktige! Jag är glad att stå här i dag med det här förslaget om nya riktlinjer för barns utemiljöer. Det är ett jättestort arbete som ligger bakom förslaget. Det har involverat jättemånga nämnder, bolag och experter på olika områden, och det har varit väldigt spännande att följa.

Förslaget är svaret på att det finns gårdar som är för små eller för tråkiga – gårdar som är förprogrammerade av oss vuxna och inte har utgått från barnens behov. I de här riktlinjerna fastställs nu vilken yta barnen i staden har rätt till och hur gårdarna ska utformas, utan att man går in på detaljer.

Utemiljöerna ska vara en del av det pedagogiska rummet i både förskolan och skolan. De ska fungera som bra arbetsplatser, men framför allt ska det vara roligt och utmanande för barnen att vara i dessa miljöer. Gårdarna ska ha mer grönska och ska inte nödvändigtvis innehålla bara det vanliga, som rutschkanor och gungor – det kan lika gärna vara stockar, stenar eller en busklabyrint. De ska vara utformade efter både killars och tjejers önskemål, och barn ska kunna leka oavsett funktionsförmåga. Barns delaktighet vid nya gårdars utformning och vid kommande upprustningar betonas. Det är inte vi politiker som ska bestämma exakt vad som ska finnas på varje skolgård eller förskolegård, utan vi ska ta barnen till hjälp.

Ofta pratar vi om att barn leker för lite, rör sig för lite och är för lite utomhus. Då måste vi politiker också ta ansvaret och kostnaderna för att ge dem möjlighet att vara med om det. Barn måste få lära sig springa, ramla och resa sig igen. Det här är ett nytt sätt att tänka.

Ordförande! Jag yrkar på en liten förändring från det utskickade förslaget. Jag yrkar på att kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag till beslut avseende beslutspunkterna 2, 3 och 4 och att kommunfullmäktige i huvudsak bifaller kommunstyrelsens förslag till beslut avseende beslutspunkt 1, med följande omformulering på sidan 20 i bilaga 1: "Utgångspunkten ska även vara 20 kvm/barn för förskola och 15 kvm/elev för skola." ersätts med "Utgångspunkten är även en friyta som medger minst 20 kvm/barn för förskola och 15 kvm/elev för skola."

Anförande nr 185

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! I grund och botten är vi rätt eniga om detta ärende, men vi i Liberalerna har tillsammans med Moderaterna en reservation som jag vill yrka bifall till. Den viktigaste skillnaden handlar om att vi vill att ärendet kompletteras med ett inledande kapitel om vikten av motorisk utveckling och konkreta riktlinjer kring redskap och förutsättningar som bör finnas på förskolor och skolgårdar för att stimulera grundrörelser i olika åldrar. Mer tänkte jag inte säga i detta ärende.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 186

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Det känns otroligt roligt att få stå här i dag och vara med när fullmäktige fattar det här beslutet om Stockholms stads allra första lekvärdesriktlinjer för Stockholms förskolegårdar och skolgårdar.

Förskolegårdar och skolgårdar hör till de allra viktigaste platserna i ett barns liv. Här tillbringas otaliga timmar under uppväxten. På gårdarna har barn rätt att må bra, leka och utvecklas och få återhämtning. Lekvärdesriktlinjerna tar ett helhetsgrepp kring kvaliteten på våra förskolegårdar och skolgårdar. Vi ska jobba med en rad olika så kallade lekvärden för att skapa en så bra gård som möjligt för barnen, men också klimatanpassa gårdarna och främja biologisk mångfald. Det handlar om aspekter som grönska och träd. Det handlar om att ha variation på gården, att det finns platser för aktiv lek, att det finns platser för pauser och så vidare. Alla de här lekvärdena finns specificerade i en bilaga till det här ärendet, och de är viktiga.

Men det går inte att komma ifrån att det allra viktigaste för en god kvalitet på våra gårdar är att de har tillräcklig yta. Tillräcklig yta är enligt forskningen den allra mest avgörande kvalitetsfaktorn. Det handlar både om tillräckligt många kvadratmeter per barn och om att ha en stor sammanhängande yta. En större lekyta leder till mer fysisk aktivitet hos barn, vilket vi vet är viktigt för inläringen och för att barnen ska må bra. En för liten yta leder däremot till att barnen kan bli mer ängsliga, stressade och irriterade och få svårt att fokusera. Det har alltså en allvarlig inverkan på deras mående och deras möjlighet att ta till sig kunskap.

Därför är jag glad över att vi är tydliga i lekvärdesriktlinjerna med att utgångspunkten ska vara minst 3 000 kvadratmeter för förskolegårdar och minst 10 000 kvadratmeter för skolgårdar samt minst 20 kvadratmeter per elev för förskola och minst 15 kvadratmeter per elev för skola. Med detta som utgångspunkt kan vi skapa gårdar med höga lekvärden för stadens barn med barnens bästa i fokus.

Jag yrkar bifall till borgarrådet Mattssons yrkande.

Anförande nr 187

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Precis som har sagts här innan är detta i huvudsak ett enigt och därmed också välkommet ärende. Jag tror att en stor anledning till att vi är så pass eniga är att vi ser hur viktigt det är med rörelse för välmående barn. Vi vet att många barn och unga rör sig alldeles för lite i dag. Där har gårdarna en avgörande roll. En välplanerad förskolegård eller skolgård kan stå för så mycket som en tredjedel av ett barns dagliga fysiska aktivitet. Då behöver vi gårdar som är gröna, har träd som ger skugga och har buskar som man kan gömma sig i. Det bjuder in till lek och aktivitet, både planerad och spontan. Det är viktigt att barn verkligen får klättra, balansera och testa sina gränser. Det är också det vi ska ta höjd för.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Jag vill även betona hur viktigt det är att gårdarna ska vara trygga platser som används utanför de ordinarie verksamheternas tider. Det bidrar till trygga boendemiljöer. Med det vill jag yrka bifall till Moderaternas och Liberalernas reservation.

Anförande nr 188

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande och fullmäktige! Äntligen lekvrdesriktlinjer! Denna vägledning är ett viktigt steg framåt för barnen. Barn och unga vistas i förskolan och skolan stora delar av sin vakna tid. Därför är det väldigt viktigt att barnen får både kvantitet, alltså tillräckligt med plats, och kvalitet i sin vardagliga miljö.

I en tät stad som Stockholm finns det alltid konkurrerande användning för marken. I det ekonomiska upplägg som vi har för exploatering, särskilt nu när det är kärva tider i byggbranschen, blir det lätt så att säljbar mark blir prioriterad på barnens bekostnad. Staden måste också få ihop sina kalkyler. Men nu ska vi flytta fokus mer mot barnens bästa.

Jag sitter min första mandatperiod i stadsbyggnadsnämnden. Vi får upp samma planer i nämnden minst tre gånger. Jag går ofta tillbaka till de tidigare beslut som nämnden fattat. Jag läser i besluten att mina kamrater i Vänsterpartiet konsekvent har lyft frågan om tillräckliga ytor för skolor och förskolor. Ibland har hela nämnden gjort medskick om yta och storlek. När planen sedan kommer upp i nämnden igen finns samma problem kvar, trots det medskick som nämnden gjort. Det är frustrerande. När planen kommer upp i stadsbyggnadsnämnden är det redan för sent, eftersom markanvisningarna står fast. De här riktlinjerna gör att vi i nämnden i regel inte längre kommer att få upp nya planer med alltför små lekytor. Det är en stor seger för barnen. Jag yrkar bifall till borgarrådet Mattssons yrkande.

Anförande nr 189

E w a C a r l s s o n H a l l b e r g (S): Herr ordförande och ledamöter! Förskolans och skolans kvalitet är viktig för våra barns och ungas utveckling ur flera aspekter. När vi debatterar förskolan och skolan här i fullmäktige kommer ofta språket upp som ett ämne som engagerar oss på olika sätt. Men barn behöver också röra på sig. De behöver en god utomhusmiljö för att utveckla sina färdigheter och tidigt få möjlighet att upptäcka rörelseglädje. Det ger dem bättre hälsa, både fysiskt och psykiskt, och de får lättare att koncentrera sig. Då är det inte bara inspirerande personal som är viktig, utan också tillgång till en förskolegård eller skolgård som uppmuntrar till lek och fantasi och skapar de bästa förutsättningar för rörelseglädje.

Därför är jag stolt över att Stockholms stad nu tar fram nya riktlinjer för förskolegårdar. Vi ska ha tillräckligt stora förskolegårdar och skolgårdar för personalens behov, men de ska också möjliggöra för personalen att ge barnen det de så väl behöver. Med de nya riktlinjerna säger vi därför nej till små utsläppsgårdar för

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

förskolebarn och andra skolbarn. Vi vet att för små förskolegårdar och skolgårdar kan leda till att barn blir stressade och överstimulerade. I stället ser vi nu till att bygga förskolegårdar och skolgårdar som sätter barnens rörelsebehov, lek och fantasi i centrum.

Samtidigt tar vi med de nya riktlinjerna hänsyn till de speciella förutsättningar som finns i en tätbebyggd storstad. Vi möjliggör att Stockholm fortsätter att växa. När vi nu höjer våra ambitioner för våra förskolegårdar vet vi att det finns marknadsförskolor och marknadsskolor som sparar in på barnens möjlighet till lek och rörelse för att kunna gå med vinst. Det finns förskolor och skolor som bedriver sina verksamheter i undermåliga kontorslokaler och bostadshus utan ordentliga förskolegårdar där barnen har tillräckligt med utrymme att springa, hoppa och leka.

Med de här riktlinjerna skärper vi kraven på fristående förskolor och tar ansvar för barnens utemiljö. Tyvärr gör marknadsförskolan det verkligen inte lätt för oss som stad att säkerställa att även elever i fristående förskolor och skolor får tillräcklig tillgång till gårdar med höga lekvärden. Jag yrkar bifall till borgarrådet Alexandra Mattssons förslag till beslut.

Anförande nr 190

L i n n é a V i n g e (SD): Tack så mycket för ordet! Vi vet att de vanor vi får med oss som barn också påverkar vilka vanor vi har när vi sedan blir vuxna. Stadens visioner om fysisk aktivitet har tidigare mött kritik, eftersom man inte har kunnat erhålla tillräckliga skolgårdsytor, vilket är en grundläggande del i att säkerställa förutsättningarna för goda fysiska vanor hos barnen. Därför har Sverigedemokraterna länge drivit frågan om tillräckliga skolgårdsytor. I stort är vi därför positiva till att det nu antas riktlinjer på det här området.

Vi anser dock att man behöver gå längre och att målsättningen borde ligga i linje med Boverkets rekommendationer. Sverigedemokraterna föreslår därför att Boverkets riktlinjer om minst 40 kvadratmeter utemiljö per barn i förskolan och minst 30 kvadratmeter i grundskolan bör skrivas in som mål i den här strategin. Det är en förutsättning för att skapa en aktiv, trygg och stimulerande vardag för Stockholms elever. Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 191

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Centerpartiet välkomnar också huvuddelarna i det förslag till lekvärdesriktlinjer som nu har tagits fram. Det är ett viktigt steg framåt som jag är glad att vi tar tillsammans.

En roligare och grönnare stad garanterar även goda utemiljöer för barn och unga. De ska vara stimulerande med fokus på lek, lärande och en giftfri miljö. Det är särskilt viktigt att förskolebarn har tillgång till en utemiljö av hög kvalitet. Dessutom vet vi att sambandet mellan kost, rörelse och hälsa etableras redan i förskoleåldern. Ofta kan det

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

dessutom kombineras med att väcka ett första embryo till naturvetenskapligt intresse. Det finns flera studier om det.

Stockholms stad behöver därför sikta ännu högre än det som anges i riktlinjerna. Ambitionen kring utemiljöernas kvalitet kan bli starkare, även när det gäller hur det planteras, gror och växer. Pedagogiska medel för det kan tas med i lärandet. Därför vill vi i Centerpartiet, utöver det som nu återfinns i riktlinjerna, att nya förskolor och stadsdelar planeras så att utemiljöerna uppfyller goda standarder och att det finns tillräckligt med gröna ytor för barnen även i täta områden i vår stad.

Alla barn ska lära sig kopplingen från jord till bord. Ge alla förskolor tillgång till odlingslotter! Stärk metoderna för att koppla ihop det barnen upplever, ser och känner, så att de förstår hur råvarorna växer fram! Sedan kan de komma till oss med ett intresse för god mat som ger energi till ännu mer lek. Låt intresset fördjupas i de första årskurserna i grundskolan när det är möjligt!

Stadens parker behöver bli mer tillgängliga för barn i förskoleåldern. Forskningen visar på flera positiva effekter av sådana gröna miljöer för barn – för deras hälsa, motorik, samspel och goda vanor senare i livet. Staden borde också, i de lägen där det är möjligt, försöka följa Boverkets mått för friyta, vilket är 40 kvadratmeter per barn i förskola och 30 kvadratmeter per barn i grundskola. Sedan vet vi att det är väldigt svårt och att det är inte möjligt på alla platser. Men det är också viktigt att vi inte sätter upp ett mål som i sig blir en begränsning på de platser där det skulle vara möjligt att nå de här högre målen.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 27 Revidering av Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar

Anförande nr 192

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Tack för ordet! Jag passar på att yrka bifall till KD:s förslag till beslut redan nu.

Stockholms unga förtjänar en sak: trygga miljöer med trygga vuxna. Det är vårt ansvar som stad att se till att de får det. När nu strategin för fritids- och ungdomsgårdar uppdateras är det därför beklagligt att det främst sker redaktionellt och att man inte tar tillfället i akt och faktiskt ser till att den svarar mot dagens utmaningar. Där brister förslaget.

Under de senaste åren har vi sett flera rapporterade fall där gängkriminella helt enkelt använt fritidsgårdar som plattform för rekrytering till gängmiljön. Fritidsgårdar som borde vara trygga platser för social gemenskap och socialt sammanhang blir i stället miljöer där unga dras in i kriminalitet. Det förvånar mig att majoriteten inte gör mer för att belysa den här problematiken. Det är inte hittepå. Det här är en dokumenterad verklighet i dag. Det kan inte ha undgått någon i den här salen.

De rödgröna har i årtal upprepat samma lösning: fler fritidsgårdar. Låt mig vara väldigt tydlig nu. Vi kan öppna 100 nya fritidsgårdar. Det förändrar ingenting om vi inte har kontroll över vad som sker i dem. I värsta fall har det totalt motsatt effekt: fler platser där unga riskerar att gromas in i kriminalitet.

Trygghet nämns bara flyktigt i strategin. Man saknar helt konkreta tvingande mekanismer för att hantera trygghets- och säkerhetsrisker. Det finns inga krav på bakgrundskontroller, säkerhetsprovning, explicit gängpreventivt arbete eller skydd mot hur fritidsgårdar används som rekryteringsbas. Detta skydd kan finnas i form av till exempel åldersseparerade tider eller bättre samverkan. Den här strategin är bristfällig, givet de problem som uppenbart finns i verksamheterna. Strategin behöver kompletteras.

Anförande nr 193

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag kan konstatera att den omorganisering av fritidsfrågorna som vi gjorde under förra mandatperioden har burit frukt. Ni kanske tycker att jag är lite tjatig i den här salen, men jag vill ändå säga att den strategi för fritids- och ungdomsgårdar som antogs år 2022 var det första strategiska dokumentet på fritidsområdet sedan 1970-talet. Det är ändå någonting att vara ganska stolt över. Den strategi vi lade fram har varit framgångsrik, inte minst med tanke på att vi nu kan se att nuvarande majoritet enbart gör redaktionella justeringar. Det visar på strategins styrka och relevans. Självklart är det mycket positivt att uppslutningen kring fritidspolitiken är stark. Det innebär att arbetet kan fortsätta att utvecklas på den inslagna vägen oavsett vem som styr och oavsett ideologiska

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

motsättningar. I stället finns i den här staden en stabil grund för att vidareutveckla kvaliteten i verksamheterna.

Det som ändå är nytt är att man har gjort en anpassning till den nya socialtjänstlagen. Strategin ska tydliggöra hur staden ska arbeta förebyggande i praktiken. Det vi från Centerpartiet hade velat se var att man också skulle följa det här arbetet noggrant och gärna utveckla en indikator för att följa upp och utveckla arbetet, så att man verkligen säkerställer att man jobbar i linje med den nya socialtjänstlagen. Jag vill verkligen slå fast att det här är ett viktigt strategiskt och förebyggande arbete för våra barn och unga.

Anförande nr 194

E l v i r K a z i n i c (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Alla barn och unga i Stockholm har rätt till en meningsfull fritid. Det handlar om rätten att ha roligt, känna gemenskap, växa som människor och vistas i trygga miljöer där man får vara sig själv. I en tid när klyftorna i Stockholm ökar, segregationen fördjupas och allt fler unga tillbringar mer tid i otrygga digitala miljöer blir det offentliga ansvaret för fritiden allt viktigare.

En fritidsgård är långt mer än en lokal. Fritidsgårdarna utgör en central del av Stockholms sociala infrastruktur och är lika betydelsefulla som skolor, idrottsplatser, kollektivtrafik och bostäder. En meningsfull fritid skapar trygghet, delaktighet och framtidstro. Det förebyggande arbetet handlar därför inte om sena insatser när problemen redan uppstått utan om att bygga ett samhälle som håller ihop från början. Det kräver medvetna investeringar och långsiktig politisk vilja. Det är glädjande att det finns en bred samsyn om ungdoms- och fritidsgårdars betydelse för stadens unga.

Det finns särskild anledning att vara stolt över det arbete som sker på Järva. Stadsdelen utmärker sig som ett av Stockholms starkaste exempel på att målmedveten satsning på ungas fritid ger resultat. Järva når de flesta unga genom sina fritids- och ungdomsverksamheter, med över 85 000 besök under 2023. Det är mer än i någon annan stadsdel. Omkring 700 planerade aktiviteter per år gör Järva till ett av stadens mest attraktiva områden; det bedöms vara en avgörande nyckel till framgångarna.

Andelen tjejer bland de besökande i Järva är 39 procent, vilket kan jämföras med stadens 34 procent, och andelen ökar. Det är ett tydligt tecken på att arbetet med inkludering och jämställdhet ger resultat. Verksamheter som Framtidens hus och Inkubator lyfts fram som goda exempel på hur ungas ledarskap, entreprenörskap och kulturprojekt kan utvecklas när de ges rätt stöd och inflytande. Genom samarbetet med Passalen når vi även grupper som annars riskerar att hamna utanför fritidsverksamheterna, vilket ytterligare breddar inkluderingen. Järva visar att när ungarna får plats, möjlighet och förtroende växer både individer och samhällen.

Den framtagna strategin ger en tydlig riktning för hur staden ska ta ansvar för ungas fritid. Den beskriver uppdraget och målen för fritidsverksamheten och klargör hur

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

arbetet ska följas upp och utvärderas. Remissinstanserna har pekat på att strategin inte bara formulerar en vision utan också erbjuder konkreta verktyg som kan användas i mötet med unga, i planeringen och i fritidsverksamheternas vardag. Med denna strategi och med ökade resurser till verksamheterna fortsätter vi att ta steg mot ett Stockholm där varje ung människa får möjlighet att delta, utvecklas och ha roligt. Järvas resultat visar vägen, och hela staden har mycket att vinna på att ta efter. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 195

K r i s t i n a L u t z (M): Herr ordförande! Alla åhörare som fortfarande är vakna här inne i salen och utanför! Jag har tagit med mig en liten folder från kulturförvaltningen: När Stockholms unga växer så växer Stockholm. Vi fick den på kulturnämnden i september, tror jag. Foldern innehåller information om lite olika skrifter. Får man inte tag på dem i fysisk form hittar man dem att läsa på kulturförvaltningens hemsida. Det är inspirerande berättelser från barn, men också en rad faktaunderlag om vad kulturen och fritiden betyder för barn och unga i staden. Det var dagens boktips. Jag tycker mycket om titeln, för det är precis det som det handlar om.

Nu har mycket redan sagts i debatten. Förra mandatperioden valde vi som sagt att göra en omorganisering, så att kultur och fritid hamnade under kulturförvaltningen. Det tror jag var väldigt bra. Det känns i alla fall som att det var väldigt bra, och jag tycker att det har funkat hittills. Jag var väldigt glad att få delta i arbetet i den referensgrupp som tog fram strategin. Det var ett väldigt konstruktivt arbete. Jag vill tacka alla superengagerade tjänstemän på kulturförvaltningen och runt om i Stockholm som gjorde det här möjligt. De var med på tåget, ville verkligen ha det här och ville se till att någonting hände.

Jag har besökt många fritidsgårdar, inte minst i östra söderort. En av mina favoritberättelser handlar om fritidsgården i Bagarmossen. Jag ska inte säga att den var en katastrof; jag vill inte peka ut den så. Men den var inte speciellt bra. Genom idogt arbete blev det dock en fantastisk verksamhet som har betytt otroligt mycket för ungdomarna och inte minst för tryggheten i Bagarmossen. Jag träffade mycket personal och frågade dem vad som behövdes, och det här var precis vad de frågade efter. De ville ha tydligare mål, de ville ha en riktning, de ville att det skulle vara bättre organisering mellan förvaltningarna och de ville förstå vart vi är på väg. Detta tycker jag verkligen att vi har lyckats med i och med den här strategin.

Det är därför jag är så glad att vi nu är överens om den här strategin. Som Jonas Naddebo nämnde kanske vi hade velat ha lite mer indikatorer och så vidare, men i övrigt är vi överens. Jag hoppas nu verkligen att den här strategin håller över mandatperioderna, så att personalen och de som jobbar i verksamheterna vet att det är de här målen som kommer att gälla. Jag är väldigt glad att vi är överens. Det ska bli

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

kul att fortsätta och se vilken effekt det här får i längden för verksamheterna; det har ju bara gått tre år. Jag hoppas att det blir positivt.

Som sagt: När Stockholms unga växer så växer Stockholm.

Anförande nr 196

Borgarrådet Mattsson (V): Ordförande och fullmäktige! Alla barn och unga har rätt till en meningsfull fritid – rätt att ha kul, känna gemenskap, utvecklas och mötas på trygga platser där man får vara sig själv. Fritidsgårdarna i vår stad är välbesökta, avgiftsfria och till för alla. Nästa år kommer också ett nytt gemensamt kvalitets- och uppföljningssystem på plats; jag hörde att just uppföljning, indikatorer och liknande efterfrågades. Då kommer alla stadsdelar att använda sig av samma system, där det också ingår ett gårdskort.

Strategins fokus på det förebyggande arbetet handlar inte om sena insatser när problem uppstått utan om att bygga ett samhälle som håller ihop från början. Det är bra att kopplingen till den nya socialtjänstlagen nu tydliggörs i och med revideringen, men i stort sett bygger strategin vidare på den strategi som redan fanns och som togs fram under förra mandatperioden.

Remissinstanserna har lyft fram strategin som ett viktigt styrdokument för deras verksamhet. Det ger en tydlig riktning för hur staden ska arbeta för att få fler ungdomar att erbjudas en meningsfull fritid men också höja kvaliteten på själva verksamheten. Det visar att staden har lyckats skapa ett dokument som inte bara har formulerat visioner utan som också går att använda i praktiken för dem som jobbar i verksamheterna. Det hade dock inte varit möjligt utan resurser, för det här är självklart ingenting som man gör gratis.

De senaste åren har det slagits rekord i besök på fritidsgårdarna. På ett år ökade det med 23 procent. Tjejbesöken har ökat med 20 000 på ett år. Det är mycket glädjande.

Strategin sätter en gemensam riktning för hur staden tar ansvar för barns fritid. Den beskriver syfte, uppdrag och mål för fritidsgårdarna och klargör ansvarsfördelningen och hur arbetet ska följas upp. Genom denna strategi och de ökade resurser vi har gett fritiden varje år fortsätter vi att ta steg mot ett Stockholm där varje ung människa får möjlighet att delta, utvecklas och också kanske ha väldigt roligt på sin fritid. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 197

Lisa Carlbohm (MP): Ordförande! Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar är mer än ett styrdokument. Den är vår vägkarta mot en mer jämlik och trygg stad. I Stockholm finns mer än 50 fritids- och ungdomsgårdar, med ett stort utbud av aktiviteter. På fritidsgården i Rågsved finns danskurser och en musikstudio. På Framtidens hus i Rinkeby kan man få hjälp med cv-skrivning eller med att starta en

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

podcast. På fritidsgården Morris i Farsta finns det särskilda öppettider för unga med funktionsvariation som behöver extra stöd.

I Stockholm ska alla unga ha möjlighet till en meningsfull fritid oavsett bakgrund, familj och var de bor. På fritidsgårdarna ska alla känna sig trygga, även tjejer, nationella minoriteter, nyanlända och hbtqi-personer. Vår uppgift är tydlig: att erbjuda alla unga i staden trygga mötesplatser av hög kvalitet som jämnar ut livsvillkor och skapar glädje och framtidstro.

Vi vet att fritiden har ett egenvärde och fungerar som en viktig skyddsfaktor för unga. För att lyckas fokuserar vi på fem strategiska målområden: att stärka unga genom att erbjuda aktiviteter som utmanar och utvecklar dem, att arbeta aktivt för jämlika och jämställda uppväxtvillkor, att sätta ungas delaktighet och inflytande i centrum, att säkerställa kvalitet och attraktivitet bland fritidsledarna och att arbeta främjande och förebyggande. Gården ska vara ett nav som samverkar med skola, socialtjänst och polis för att säkerställa barnets bästa. Genom en enhetlig och sammanhållen strategi ska vi fortsätta att öka antalet besök. När Stockholms unga växer så växer Stockholm.

Anförande nr 198

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! Sverigedemokraterna delar uppfattningen att fritidsgårdarna spelar en viktig roll i att erbjuda ungdomar en trygg och meningsfull fritid. Men en förutsättning för det är att de barn och unga som vistas där möts av trygga och lämpliga förebilder. Vi välkomnar därför intentionen att utveckla de här verksamheterna, men vi anser att strategin behöver sträcka sig längre. Vi vill därför bland annat se tydligare ordningskrav men också ett särskilt fokus på inkludering av barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och särskilda behov. Eftersom de här barnen är extra utsatta när det gäller risk för till exempel socialt utanförskap behöver de en trygg och anpassad miljö för att kunna delta på lika villkor.

Som en del i det trygghetsförebyggande arbetet vill vi till exempel se kontinuerliga utdrag ur belastningsregistret för personal. Vi vill även införa ett fritidsgårdskort med bland annat vårdnadshavares kontaktuppgifter som sedan också kopplas till ett kontrakt med en tydlig uppförandekod. På det sättet blir det enklare för personalen att ingripa och informera föräldrarna vid olämpliga beteenden. Fritidsgårdar kan utgöra ett starkt stöd för stadens ungdomar, men då krävs skärpta krav, tydliga riktlinjer och en genomtänkt verksamhet. Därför, ordförande, vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

§ 28 Stockholms stads kulturskoleplan – Att växa med kultur

Anförande nr 199

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Äntligen får vi en kulturskoleplan! Kulturskoleplanen är den första i sitt slag i Stockholms stad och är en av de första i landet. Många andra kommuner har följt vårt arbete med stort intresse, så även Kulturskolerådet.

För några år sedan fördes en stor debatt om huruvida kulturskolan skulle göras till en lagstyrd skyldighet för Sveriges kommuner på samma sätt som biblioteken är det. Alla kommuner är skyldiga att ha bibliotek, och då är de också skyldiga att ta fram en biblioteksplan. När det beslutades att det inte skulle bli någon kulturskolelag och därmed inte heller någon skyldighet att ta fram en kulturskoleplan tänkte jag: En kulturskoleplan kan man väl ta fram ändå! Det vore naturligtvis bra att få ett planarbete för kulturskolan i Stockholm, som dessutom är en kommun med en stor, omfattande och bred kulturskola.

Kulturskolan har haft sina utmaningar i Stockholm, precis som i hela landet. Detta har därför även varit ett sätt att involvera alla medarbetare i ett visionärt arbete. Kulturskolan har runt 300 medarbetare, och det har varit fantastiskt att få följa det arbetet. Därför har vi också sagt att det är viktigt att planarbetet får ta tid och att vi i övrigt inte föregår arbetet med nya politiska direktiv innan det är färdigt. Uppdraget att ta fram kulturskoleplanen har alltså varit ambitiöst, och i arbetet med att ta fram den har förutom lärare och andra medarbetare även elever och föräldrar involverats.

Syftet med planen är att tydliggöra kulturskolans uppdrag, roll och inriktning inom stadens verksamhet för att skapa förutsättningar för en långsiktig och hållbar utveckling. Verksamheten ska bidra till att stärka barns kreativitet, självkänsla och demokratiska delaktighet samt till att främja möten mellan barn och unga med olika bakgrund och erfarenheter. Planen tydliggör därför också det politiska målet att bredda deltagandet i kulturskolan och nå barn och unga med olika socioekonomisk bakgrund.

Genom kulturskoleplanen stärker Stockholms stad alla barns och ungas rätt till kultur och skapande och lägger grunden för en stabil och tydligt styrd organisation som kan möta framtidens behov. Med det yrkar jag bifall till Stockholms stads kulturskoleplan i enlighet med kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 200

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Nu ska jag ta den vassaste repliken någonsin. Nej, det ska jag inte göra. Jag ska spara lite tid i den här debatten. Jag vill precis som Torun Boucher säga att det arbete som man har gjort med kulturskolan har varit fantastiskt viktigt. Som tidigare ansvarig säger jag: Det här arbetet borde ha gjorts för länge, länge sedan, för det har skapat en gemensam vision i en kulturskola som tidigare faktiskt har varit ganska spretig. Den har varit väldigt omtyckt av många, men

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

den har också erbjudit väldigt diversifierade erbjudanden runt om i staden. Jag hoppas precis som Torun att det här arbetet faktiskt kan ena kulturskolan och ge ett gemensamt brett utbud i stadens alla delar. Det är åtminstone vår ambition.

I politiken är det så att hälsan tiger still. Är man nöjd är det inte så att man skriver långa essäer om att allting är fantastiskt bra. Men jag kan ju kosta på mig nu under den här replikminuten att säga att detta är ett väldigt bra arbete som vi från Centerpartiet givetvis tycker har utförts på ett mycket bra och allomfattande sätt. Dessutom har vi från oppositionen fått vara med och tycka till i arbetet. Jag yrkar bifall till det här förslaget från Centerpartiet.

Anförande nr 201

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack för det, Jonas!

Anförande nr 202

E s m e G ü l e r (S): Ordförande! Jag tackar Torun Boucher för alla fakta om kulturskolan och kulturplanen. Kultur är inte en lyx. Kultur är en del av vår välfärd. Därför arbetar vi i det rödgröna styret för att fler barn och unga ska få möjligheten att både uppleva kultur och själva skapa den.

När stadsrevisionen granskade kulturskolan 2022 fick vi tydliga besked. Man såg att tillgången inte var likvärdig i hela staden. Närvaron i Järva var särskilt låg, och uppföljningen av den socioekonomiska fördelningen behövde bli bättre. Det här är brister som påverkar barnen i deras vardag. Det får vi inte acceptera.

Med vår politik tar vi nu tydliga steg för att förändra detta. För första gången får staden en kulturskoleplan. Bara det visar hur viktiga vi anser ungas möjligheter att ha kultur som en naturlig del av livet vara. Vi vet att kulturskolan är ett starkt verktyg för social utjämning. Men deltagandet är fortfarande lågt i socioekonomiskt utsatta områden, särskilt i Järva. Det är oroväckande. Därför sänker vi nu de ekonomiska trösklarna. Föräldrarnas plånbok ska aldrig avgöra om ett barn får utveckla sin kreativitet eller inte.

Men bara ekonomin räcker inte. För att fler ska kunna delta behövs bättre samarbeten med skolor och fritidsverksamheter. I Järva har vi redan sett vilket lyft fritidslotsarna ger. I grunden handlar detta om en enkel sak: Alla barn, oavsett var de växer upp, ska ha samma möjligheter att drömma, skapa och växa. Det är så vi bygger en jämlikare och starkare stad. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 203

L i n n é a V i n g e (SD): Tack så mycket för ordet! Kulturskolan betyder mycket för många barn och unga här i Stockholm. Den ger möjlighet att utvecklas, att växa och att hitta sitt eget uttryck. Vi är därför väldigt positiva till att stadens kulturskola nu

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

får långsiktiga riktlinjer. Alla barn har rätt till en meningsfull fritid, inte minst de som i dag ofta hamnar utanför. Sverigedemokraterna vill därför att kulturskolan i högre grad ska tillgängliggöras för barn med funktionsnedsättning.

Om man menar allvar med att göra kulturskolan mer tillgänglig för alla är det som gör allra störst skillnad att förlägga verksamheten där barnen faktiskt finns. Därför har vi föreslagit att mer av kulturskolans utbud ska förläggas till skolans lokaler och i direkt anslutning till skoldagen. Då behövs varken bil, föräldrar som kan följa med eller särskilda hemförutsättningar för att kunna delta. Det skulle på allvar skapa en mer jämlik verksamhet.

Ordförande! Jag vill yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 204

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag kapar mitt anförande rejält för att spara tid – vi närmar oss klockan 22. Jag konstaterar att vi äntligen har fått den här kulturskoleplanen på plats efter flera års arbete, vilket är väldigt viktigt. Med denna kulturskoleplan stärker vi Stockholms stads arbete med barns och ungas rätt till kultur och skapande och lägger grunden för en stabil och tydligt styrd organisation som kan möta framtidens behov. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 205

A l m a C a r l s s o n (S): Ordförande! Jag hoppar över den del av mitt anförande som handlar om hur viktig kulturskolan är och vilken stor skillnad kulturskolan kan göra, för det tror jag att vi alla har noterat. Däremot vill jag, likt många andra, passa på att rikta ett stort tack till förvaltningen för det stora och gedigna arbete som har gjorts med kulturskoleplanen. Jag ser väldigt mycket fram emot att få följa hur det kommer att bli. Jag är otroligt nöjd med den här produkten. Jag vill också rikta ett stort tack till oppositionen och till de andra partierna i majoriteten för det här arbetet.

Anförande nr 206

K r i s t i n a L u t z (M): Herr ordförande! Jag har strukit ungefär fem sjättedelar av mitt manus. Jag skulle prata om den fantastiska kulturskolan, men nu är klockan 21.56. Jag vill bara säga att jag är väldigt glad och stolt. Även Moderaterna tycker att det här är ett väldigt bra dokument. Vi hoppas att det håller över tid och att vi kan hålla i det och vara överens. Som någon sa ska man aldrig vara nöjd – det finns fortfarande jättemycket kvar att göra i kulturskolan. Men so far so good – jag är glad att vi är överens och eniga i ärendet.

Bilaga 4. Yttranden
2025-12-01

Anförande nr 207

T o m a s B e e r (MP): Hejsan allihopa – åhörare, ledamöter och ordförande! Jag är kulturarbetare på Järva i Stockholm sedan många år tillbaka och är här för att anförda följande miljöpartistiska åsikter: Genom kulturskoleplanen stärker Stockholms stad barns och ungas rätt till kultur och skapande och lägger grunden för en stabil och tydlig styrd organisation som kan möta framtidens behov. Vi stärker kulturskolan och andra kulturyttringar i stadsdelarna och satsar på barns kultur i skolan med utbildad personal. Åldern behöver inte sänkas till 18 år för målgruppen utan ska bli kvar vid 22 år. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Det är ett utmärkt förslag som vi har sett fram emot. Äntligen! Det borde ha kommit långt tidigare, framför allt med tanke på den kulturverksamhet som finns i Rinkeby och andra områden som jag vet att många värnar. Jag tycker att förslaget är utmärkt och bra.